

Revija za literaturo in kulturo št. 41/2022 - letnik 42

VSESLEDJE 41

CLD

Glavni urednik: Bojan Ekselenski

Odgovorni urednik: dr. Zoran Pevec

Pomočnik odgovornega urednika: mag. Matej Krajnc

Poslovna sekretarka: Mira Gorenšek

Uredniški odbor:

Ljudmila Conradi, Ivan Janez Domitrovič, Meta Hojnik
Verdev, Barbara Jelen, Ana Marija Justin, Mateja
Mohorko, Virginija Mehle Majerič, Nada Tržan-herman.

Lektoriranje: Lenka Krajnc

Prelom: Bojan Ekselenski

Karikatura na naslovnici:

Avtor karikature: Dalibor Bori Zupančič

Naslov uredništva in izdajatelj:

Celjsko literarno društvo,
Gledališki trg 4 3000 Celje
literarno.drustvo@outlook.com

Transakcijski račun 05100-8010642929

WWW: <http://cld.si>, <http://cld.si/Vsesledje.html>

Tisk: Grafika Gracer d.o.o.

Natisnjeno 120 izvodov

Revija je izdana s pomočjo:

KOLOFON

MESTNA OBČINA CELJE

Kazalnik

UVODNIK - 7

Andrej Ivanuša

Koronski intervju - 7

INTERVJU - 9

Ljudmila Conradi

Intervju s Tino Kozin- 10

LITERARNICA - 13

Dr. Zoran Pevec

Metafora, metonimija in druge retorične figure- 14

POEZIJA- 21

Terezija Cvikl

Staro leto - 22

Janez Dreu

Smrt- 23

Zora Hudales

Visok jubilej - 24

Nuša Ilovar

Oznanilo - 26

Mir gora - 27

Čas je - 28

Zdenka Jagodič

Življenje z nami se igra - 29

Suzana Kavka

Pričakovanja - 30

Naj se zgodi - 31

Priznam - 32

Alenka Kokalj

Večerni spokoj - 33

Po polju - 34

Knjižna polica - 35

Poročne slike - 36

Matej Krajnc

Vse, česar niste vedeli o amebah - 37

Kazalnik

Mateja Mohorko

Leto - 41

Trobentice - 42

Aljoša Peperko

Naredi nekaj dobrega - 44

Darilo človeka - 45

Kjer je duša doma - 46

Minevanje. Življenje - 47

Petje ptic pevk - 48

Justina Strašek

Dan Zemlje - 49

Podgane - 50

Brez tebe - 51

Milena Šimunič

Smisel - 52

Zgodbe tistih dni - 53

Marjan Škoda

Stavek - 54

Srečanje - 54

Ljubezen do drugih - 55

Pijanec - 56

Praznina - 57

Nada Herman-Tržan

Radost - 58

Postelja - 58

Morje svobode - 59

Odcvetele so češnje - 59

Mali užitki - 60

Luka Višnikar

Nepopisano nebo v juniju - 61

Sobotna pesnitev - 62

Na pragu tihote - 63

Beseda za besedo - 64

Kristina Anastazija Veras Brzin

Ne sodite pesnika - 65

Tukaj in zdaj - 66

Nekaj o avtorici - 67

Kazalnik

Marko Vitas

To je zdaj vprašanje - 69

Branko Zupanc

Jesenska pesem - 70

Peta zapoved - 71

Sedma božja zapoved - 72

PROZA - 73

Snežana Brumec

Življenje je čudovito - 74

Renata Cigler Gandolfo

Biti upokojenec - 77

Korona, drugi val, oktober, november 2020 - 78

Marija Deželak

Najini sprehodi - 80

Mira Gorenšek

Gospa s hoduljo - 84

Andrej Ivanuša

Pameten pes in dve oranžni mački - 86

Polona Kitak

Impulzivna mobilnost - 93

Jožica Novak

Skušnjava - 97

Borut Slokan

Zaharija - 99

Justina Strašek

Vragolije malega Bučka - 107

Milena Suhadolčan

Sladka bolečina - 110

Milena Šimunič

Novo Življenje - 113

Vanja Tajnšek

Celjske impresije I. - 116

Kazalnik

Marko Vitas

Izlet na Sicilijo - 120

Naloga - 122

Odsev mesečine - 126

Branko Zupanc

Sneg v novembru - 130

MLADO VSESLEDJE - 159

Ema Julija Jagodič

Čebela - 160

DRUŠTVO - 161

Prireditve od zadnjega Vsesledja

Svečanost ob 20. obletnici društva - 162

Pisateljski izzivi - 168

Ta veseli dan kulture - 170

Branje ob Dnevu kulture - 171

Predstavitev pesniške zbirke Justine Strašek - 172

Predstavitev zadnjih knjig Andreja Ivanušca - 173

Literarni večer z otvoritvijo likovne razstave Polone Kitak - 174

Predstavitev Supernove 11, 12 - 175

Predstavitev Potepanje s Friderikom - Branko Zupanc - 176

Literarni večer in otvoritev likovne razstave Cvetke Pestiček - 177

Predstavitev pesniških zbirk Aljoše Peperka - 178

Predstavitev Mateja Krajnc na Sejmu na zraku - 170

Prireditve članstva v okviru Poletja v Celju - 180

Predstavitev otorške literature članov/-ic CLD - 181

Mozaik besede in vina - 182

Nekatera sodelovanja članov/-ic CLD - 183

Častitljivi jubilej Ljudmile Conradi - 184

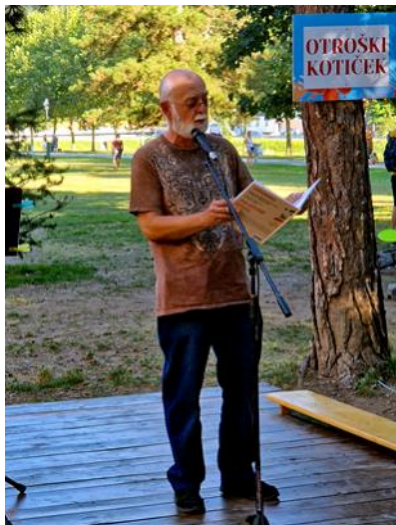
Razpisi društva - 186

Književnik z naslovnice: Gregor Strniša - 187

Književnik za zadnjo stran: Luka Višnikar

Andrej Ivanuš

Uvodnik

»Pesmi in nasploh literaturo je verjetno možno pisati tudi brez določenega znanja, je pa dobro vsaj poznati, če že ne tudi obvladati literarno teorijo.« Tako je zapisal Zoran Pevec v prvem prispevku v tej številki Vsesledja. Vsekakor se kot avtor popolnoma strinjam, saj je za vsako opravilo potrebno določeno poznavanje »obrti«.

Ob tem ta številka prinaša še druge zanimive prispevke. Najprej je Ljudmila Conradi pripravila intervju s Tino Kozin, lavreatko Veronikine nagrade za leto 2021. Nato sledijo poezija, proza, Mlado

Vsesledje in pregled društvenega

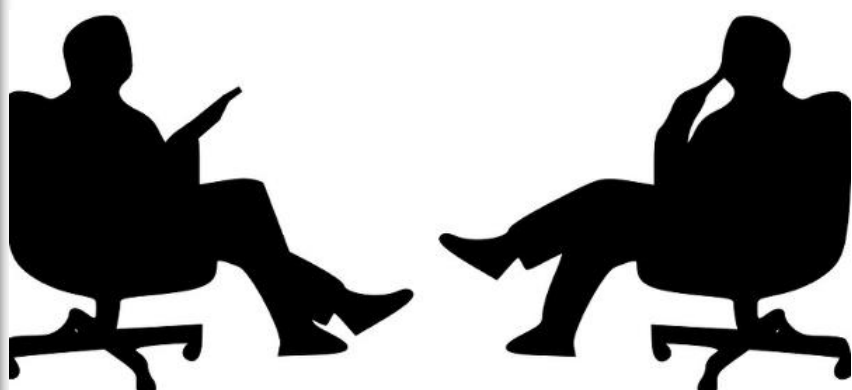
dogajanja v preteklem letu od izida prejšnje številke. Poezijo je prispevalo 10 avtorjev, ki so zapisali 23 pesmi. Prozo je napisalo 8 avtorjev, ki so prispevali 10 pripovedi. V Mladem Vsesledju je objavljena ena pesem ene avtorice. Upajmo, da jih bo v naslednjem še več.

Tudi društveno dogajanje je bilo pestro, saj smo izvedli sedem pisateljskih izzivov ob različnih priložnostih. Junija 2022 smo imeli še zaključno prireditev ob izdaji knjige Pisateljski izziv. Nato je sledilo še enajst različnih prireditev, predvsem predstavitev knjig naših članov. Vse so bile zelo odmevne. Ob tem smo kot društvo sodelovali še na več kot petih prireditvah v Sloveniji in izven nje. Tudi naši člani so bili gostje na prireditvah, ki so jih priredili drugi organizatorji. Prelistajte to številko Vsesledja in se prepričajte.

Še to! V eni izmed razprav sem zasledil zanimivo razmišljanje, ki ga moram deliti z vami. Če dobro razumemo pomen besed, se nam odpre popolnoma novo obzorje. Tako »zgodba« pripoveduje nekaj, kar se je zgodilo. Vendar pripovedovalec pripoveduje po spominu in je mogoče, da

ne navaja dejstev popolnoma točno. »Pripoved« nam nekaj pove, vendar to ni nujno resnično, popolnoma točno ali podobno. Bolj pomembno je, da nas o nečem nekaj »nauči«. »Pravljica« pa vedno pove »prav«. Beseda »prav« pomeni, da je povedano resnično, pravo, natančno, zanesljivo. Torej so »prav-ljice« vedno »resnične« pripovedi. Tako predlagam, da stare slovenske pravljice znova preberete in preverite, kaj je tisto ta »pravo« v njih.

~ *** ~

INTERVJUJI

Intervju s Tino Kozin

Z lavreatko se he pogovarjala Ljudmila Conradi

Lavreatka Veronikine nagrade Tina Kozin za leto 2021

»Pri pisanju poezije se prepuščam trenutku ...«

Tina Kozin, pesnica, pisateljica, literarna kritičarka, urednica rubrike Proza in zbirke Stopinje pri LUD Litera, rojena 1975. leta v Ljubljani, je letošnja lavreatka Veronikine nagrade za poezijo. Nominirala in izbrala jo je žirija v sestavi: **dr. Alen Albin Širca** (predsednik) in člana **Bina Štampežmavec** ter **Lara Pavlovič**. Nagrado, ki jo podeljuje (25. leto) Mestna občina Celje, v organizaciji (od 1. januarja 2021) Hiše kulture Celje, je prejela v Celju, 23. 8. 2021, za svojo tretjo zbirko pesmi *Nebo pod vodo*, namenjeno minevanju časa in spomina, izdano pri Literi 2020. Njeni pesniški zbirki sta še *Mož s petimi podplati* in *Šumenja*. Kot študentka komparativistike in literarne teorije je prejela študentsko Prešernovo nagrado, leta 2007 pa Stritarjevo nagrado za najboljšega mladega kritika. Zaposlena je na programu ARS Radia Slovenija. Objavlja v Zvonu, Literaturi, Sodobnosti, v Dialogih.

Foto: Ivan Merljak

Prejeli ste Veronikino nagrado za leto 2021, za katero vam čestitam. Kako se počutite kot prejemnica najvišjega priznanja za poezijo?

Hvala za čestitke. Moj odgovor ne bo prav izviren, a rečem lahko le, da sem izjemno vesela in počaščena.

Vaša pesniška zbirka *Nebo pod vodo* izpoveduje minevanje, poslavljanje. Razmišljate o tem?

Seveda, verjetno ni človeka, ki ne bi kdaj razmišljal o tem.

Zakaj tak naslov?

Tak naslov sem izbrala, ker se motivno in tematsko dobro umešča v knjigo in hkrati povzema tudi marsikateri njen pomenski vidik, sploh če ga razumemo v njegovi dvoumnosti, ki pride do izraza na zvočni ravni sintagme.

Dr. Igor Divjak se je poglobil v jezik vaše poezije. Takole pravi: »Jezik je tisti, ki vodi bralca skozi pesmi.« Posebno se ustavi na prehodnih glagolih. Se strinjate z njim?

Če bi vam želela natančno odgovoriti, bi morala poznati širši kontekst Divjakove izjave. Jezik nas, ne nazadnje, vodi skozi vsako besedilo, pa ne le skozi besedilo, vsako našo razumevanje usmerja jezik. Prav nobeno besedilo pa hkrati seveda ni zgolj jezik. Tudi o prehodnih glagolih težko kaj rečem – k poeziji, sploh pa svoji, nikoli ne pristopam tako analitično.

***Nebo pod vodo* je zbirka pesmi o minevanju, poslavljanju, umiranju ... To je današnja resnica. Vas je osebno prizadela?**

Mislim, da so minevanje, poslavljanje in umiranje večne, ne le današnje resnice in z osebno prizadetostjo ob odhajanju bolj ali manj bližnje osebe se verjetno sreča domala vsak, ki mu je dano dovolj dolgo živeti.

Tonja Jelen, pesnica in literarna kritičarka, pa je zapisala, da prepričljivo ubesedite tisto, o čemer je vedno težko govoriti. Kaj pravite? Je res?

Vesela sem takega branja.

Na spletnem portalu *Dobre knjige* je bila vaša zbirka ocenjena s srednjo oceno 5 – odlično. Kako gledate na to?

To jemljem kot priznanje svojemu ustvarjanju, česar sem, seveda, vesela.

Po Stritarjevi nagradi ste se v *Zgodbah o(b) zgodbah* lotili proznega pisanja dvanajstih slovenskih avtorjev zadnjega desetletja različnih

generacij. Kako so sprejeli vaše mnenje?

Tega pravzaprav ne vem, se pa nihče ni pritožil, da bi ga kaj zelo motilo.

Pišete pa tudi scenarije in libreta, spremna besedila za leposlovne knjige slovenskih avtorjev. Katero pisanje vam je najljubše?

Poezija, vsekakor.

Da vam najbolj uspevajo kratke pesmi, tudi dvovrstične, pravi Rok Smrdelj, raziskovalec in asistent na filozofski fakulteti. Se tudi vam zdijo najbolj uspešne?

Težko rečem, katere moje pesmi so uspešne in katere ne, o tem lažje sodijo bralci, so mi pa nekatere izmed mojih kratkih pesmi ljube. A nič manj ljube mi niso nekatere izmed dolgih.

Zakaj pišete kratke pesmi? Se da z malo besedami veliko povedati?

Verjamem, da je največkrat mogoče z malo besedami povedati prav vse. Pišem pa tako kratke, kot dolge pesmi iz enakega razloga: ker me pokličejo k pisanju.

Že o vaši prvi pesniški zbirki je Uroš Črnigoj v Sodobnosti objavil pohvalno kritiko. Kako ste jo sprejeli?

Če sem iskrena, se ne spominjam ne njegove ocene ne svojega odziva nanjo.

Pesnik Ivo Svetina je avtor romaneske Malabar, kar ste predstavili v razgovoru z njim. Kako ste se lotili predstavitve?

Pri nastanku te knjige sem sodelovala kot urednica, zato sem jo dobro poznala in se na predstavitev nisem posebej pripravljala, temveč sem raje pustila, da se je pogovor o njej razvijal spontano.

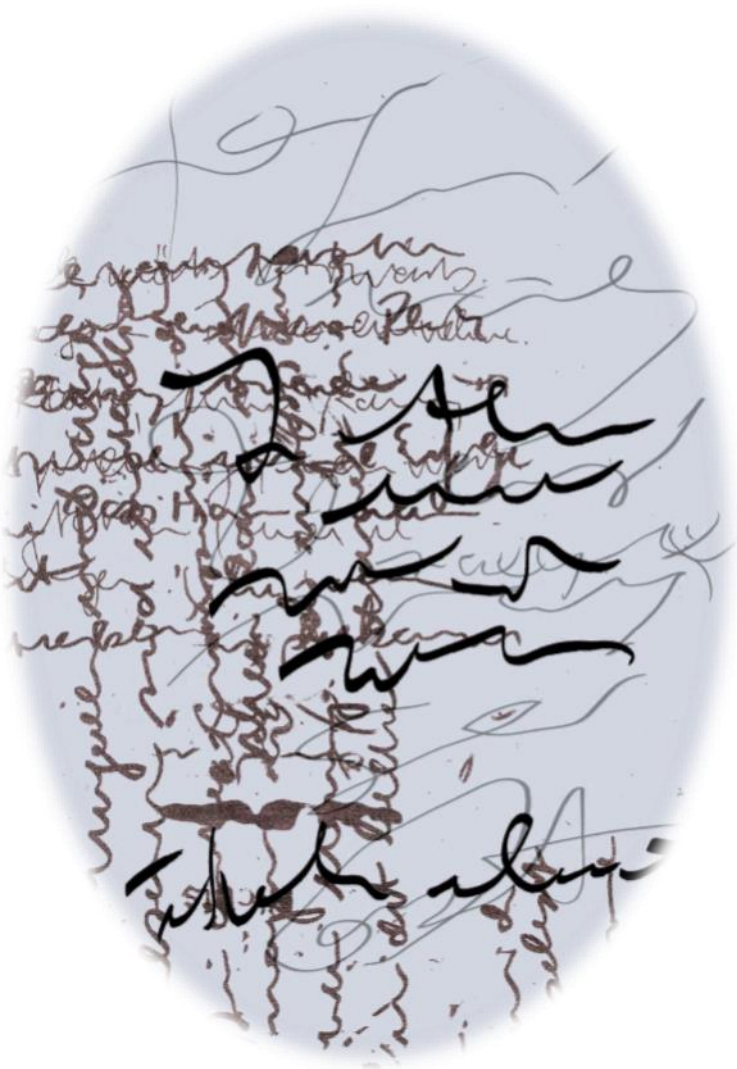
In vaši načrti za vaše nadaljnje ustvarjanje?

Pri pisanju poezije se prepuščam trenutku in ne delam načrtov. Če bi načrtovala pisanje pesmi, ne bi ničesar napisala. Ne verjamem v pesem kot načrt. Upam, da bom pisala tudi v bodoče.

Bi želeli povedati še kaj, kar sem pozabila ali nisem znala vprašati?

Ker ne govorim rada o sebi, sem kar zadovoljna, da sem prišla do točke, ko se vam lahko zahvalim za vprašanja.

~ *** ~

LITERARNICA

Zoran Pevec

(Povzeto po Zoran Pevec, *Kako narediti pesem – vprašanje ali odgovor*, 2020)

Metafora, metonimija in druge retorične figure

Pesmi in nasploh literaturo je verjetno možno pisati tudi brez določenega znanja, je pa dobro vsaj poznati, če že ne tudi obvladati literarno teorijo.

Kar precej knjig na Slovenskem obravnava sestavo literarnega dela. Omenimo Ocvirkove Literarne leksikone, Kmeclovo Malo literarno teorijo, Oblike srca, Po-etiko forme in knjigo Oblika, ljubezen jezika, vse tri Borisa A. Novaka, pa še Pesem kot načrt in navdih Jurija Koviča, ne nazadnje tudi Besedno umetnost II Silve Trdine ter Literarno teorijo Janka Kosa. Po njej povzemam tukajšnji zapis razdelitve morfoloških vprašanj¹.

Morfologijo literarnega dela lahko v osnovi razdelimo na štiri pomembne skupine:

1. literarna snov, motiv, tema in ideja;
2. vsebina, forma (v kakšnem razmerju sta); razlike med notranjo in zunanjo formo, sestavni deli literarne umetnine;
3. stil in verz;
4. genologija (temelji na teoriji literarnih zvrsti in deloma na tematologiji).

Vse te prvine literarnih del so podrobneje opisane v omenjenih literarnoteoretičnih delih, zato jih tukaj ne bomo posebej obravnavali, z eno izjemo – to je metaforo in metonimijo; druge pa bomo le nakazali.

Metafora spada med tako imenovane *retorične figure* in je ena najpomembnejših za dobro poezijo. Enostavno rečeno je metafora raba besed v prenesenem pomenu. Poznamo tradicionalno in moderno metaforo. Primer za tradicionalno metaforo je razložil že Aristotel² v svoji Poetiki. »Večer življenja« logično primerja: večer je z dnem v istem razmerju kot starost z življenjem. Z metaforo primerjamo dve različni stvari in jima

najdemo skupno točko. Zato ima preprosta metafora obliko primerjave: oko je gorsko jezero (oko je kakor gorsko jezero)³.

Moderna metafora za razliko od tradicionalne uporablja besede tudi v neobičajnih zvezah, ki jih ni mogoče pojasniti z logičnim prenašanjem lastnosti z enega pojava na drugega ali z vzporejanjem njunih razmerij⁴.

Hugo Friderich navaja nekaj osnovnih modernih metafor⁵:

- ⇒ predikativno (ima značaj definicije): *črna golobica je noč* (Lasker-Shüler);
- ⇒ atributivno in verbalno (navadni svet vzdiguje v čutno in smiselno tujost): *obale s kačjimi želi* (Alberti, atributivna); *ledeni vetrovi se cmerijo v temi* (Trakl, verbalna);
- ⇒ metafora z apozicijo: *cerkev, kamnita žena* (sintaktična krajšava).

Ni literarnega teoretika in kritika, ki ne bi pri posameznem pesniku ali pesmi obravnaval metafore. Alberta Turner, ameriška pisateljica priročnikov za poezijo, piše, da je metafora proces iskanja podobnosti v stvareh⁶ in iskanje abstraktnih pomenov in stvari ter podobnosti in različnosti⁷. Pravzaprav je celoten človekov jezik ena sama metafora, saj so prav vse besede način iskanja in približevanja stvarnosti, s to razliko, da gre pri poeziji vendarle za poseben, morda bi nekoliko grobo lahko rekli, »olepšan jezik«. Umetniški jezik ob tem išče tudi različne variacije in kombinacije besed.

Včasih je metafora lahko le besedna zveza, včasih pa kar celotna pesem, kot piše Steve Kowit v svoji knjigi o poeziji⁸. Posebej omenja ponovno oživiljeno metaforo (nekakšna fantazijska metafora), avtobiografsko metaforo in sanjsko metaforo⁹.

Pri nas se z metaforo precej ukvarja Božidar Kante (knjiga *Metafora* in kontekst ter zbornik *Kaj je metafora*; v njem so zbrani temeljni svetovni teksti, ki obravnavajo metaforo).

Pomembna je tudi retorična figura **metonimija**¹⁰. Ta je v tradicionalni stilistiki oznaka za jezikovno-stilno tvorbo. Če gre pri metafori za podobnost, substitucijo itd., gre pri metonimiji za bližino, in sicer takšno, da uporabimo eno entiteto ali stvar, da bi nakazali drugo¹¹. Pri metonimiji gre torej za uporabo besed v prenesenem pomenu, vendar se pomen ne

prenaša po podobnosti, temveč glede na določene dejanske odnose. Pri metonimiji kakšno besedo zamenjamo z drugo. Na primer: namesto berem Dobnikove pesmi, rečemo kar berem Dobnika. Danes namesto metonimije pogosto uporabljamo izraze, kot so: montaža, fragment, decentriranost, razsejanje ipd.

Sinekdoha je prenos pomena z ene besede na drugo. Na primer: »Da imam le streho nad glavo« (prenočišče v hiši)¹².

Personifikacija je poosebljenje (npr.: luna joče).

Komparacija je primera ali prispodoba (pri Krstu pri Savici na primer primerjava boja s hudournikom) je podlaga za metaforo.

Druge retorične figure so še glasovne. Te so rime, asonance in aliteracije.

Rima je soglašanje samoglasnikov in soglasnikov ter nastane, ko se v določenem zaporedju ponavljajo enako zveneči konci besed.

Popoldan je, tišina,
bit v samoto leze,
v sledi je milina,
v črki stare teze.

(Zoran Pevec)

Poznamo moško, žensko in tekočo rimo.

Moška ali krepka rima obsega en sam zlog (npr.: dah – plah; rek – pek).

Ženska ali šibka rima obsega dva zloga (npr.: bati – dati; mali – dali).

Tekoča rima obsega tri zloge (npr.: gibati – zibati; ključnica – pljučnica).

Asonanca je samoglasniški stik (npr.: prilika – iskrica; bukvica – puškica)¹³.

Aliteracija pa je soglasniški stik (npr.: piper peperit pecunia¹⁴ – poper naredi denar).

O rimi piše zanimivo, predvsem pa za »mlade pesnike/pesnice« priljudno, Jurij Kovič¹⁵. Najprej obravnava klasifikacijo rime. Pri notranji rimi se rimajo besede znotraj verza. Običajna je zunanja, končna rima, to je rimanje besed na koncu verza. Nadalje opisuje še različne sheme rim in od vseh različnih posebej izpostavi tri osnovne in najbolj pogoste rime: *prestopno*: abab; *oklepajočo*: abba in *zaporedno*: aabb.

Kovič piše tudi o predsodkih proti rimam. V današnjem času namreč večina pri pisanju pesmi sploh ne uporablja več rim. Pri tem je potrebno poudariti, da so tudi že tako znani pesniki oziroma pesnica, kot so na primer Sapfo, Homer ali Horacij, pisali nerimane pesmi. Pri nas recimo poznamo vrsto pesnikov in pesnic, ki pišejo nerimane pesmi (Tomaž Šalamun, Peter Semolič, Primož Repar, Lucija Stupica, Barbara Korun, Ivo Stropnik, Ivan Dobnik itd.) in po drugi strani takšne, ki pišejo rimano poezijo (Milan Jesih, Boris A. Novak, Bina Štampe Žmavc, Matej Krajnc itd.).

Odločitev avtorja je torej, ali bo pri svojem pesniškem skladanju uporabil rimo ali ne.

Ob zvočnih figurah poznamo tudi stavčne, in te prav tako bistveno prispevajo k estetski skladnosti posamezne pesmi.

Med pomembnejšimi so:

anafora (ponavljanje iste besede na začetku dveh zaporednih stavkov ali verzov);

... včasih prideš
včasih greš ...

epifora (ponovitev takšnih enot na koncu zaporednih stavkov ali verzov);

...tvoj glas mi nič ne pove,
tvoja tišina mi vse pove ...

anadiploza (ponavljanje besed na koncu prvega in na začetku drugega stavka);

... in je misel tiho tekla,
tekla nemo je v svet ...

geminacija (ponovitev iste besede v tesnem zaporedju);

... nič, nič ne reci, le ob meni draga stoj ...

epanalepsis (podvojitev besedne enote na začetku in na koncu verza ali stavka);

... pogled je uperjen v oblake, pogled ...

klimaks (v stavku se nizajo besede ali besedne zveze, katerih pomen stopnjevito narašča);

...temno je, strašno, grozljivo neurje nad morjem grmelo ...

hiperbola (pove neko misel z očitnim pretiravanjem smisla – *močan kot bik*);

oksimoron (bistroumni nesmisel – *grenko-sladko*);

asindeton (oblika stavka, v katerem se posamezni deli povezujejo brez veznika – *midva se poljubljava, gledava, objemava*);

polisindeton (mnogoteri povezava z veznikom – *in greva v svet in se izgubiva v njem in tavava in iščeva sebe v njem*).

Tem osnovnim Janko Kos v Literarni teoriji¹⁶ dodaja še *aluzijo* (namig), *anakolut* (preskok miselnega člena), *antitezo* (nasprotje dveh pojmov), *aposiopozo* (zamolk), *apostrofo* (ogovor nenavzočih oseb), *eksklamacijo* (vzklik), *elipso* (izpust stavčnega člena), *emfazo* (zanos) in *evfemizem* (olepševanje).

1. Prav tam, 62–152.
2. Janko Kos, Literarna teorija (Ljubljana: DZS, 2001), 130.
3. Boris A. Novak, Oblike srca: pesmarica pesniških oblik (Ljubljana: Modrijan, 1997), 143.
4. Prav tam, 130.
5. Hugo Friederich, Struktura moderne lirike (Ljubljana: Cankarjeva založba,
6. Alberta Turner, To make a poem (San Diego, California: Collegiate Press, 1992), 95.
7. Prav tam, 100.
8. Steve Kowit, In the palm of Your hand (Gardiner, Maine: Tilbury House, 1995), 80.
9. Prav tam, 84–86.
10. V sodobni poeziji se uporablja celo več kot metafora.
11. O metonimiji kot bližini piše tudi Roman Jakobson (Jakobson 1996: 110–116) – za lirične pesmi ugotovi, da prevladujejo metafore, v junaških epih pa metonimija, za romantizem in simbolizem je značilna uporaba metafore, za realizem pa metonimija.
12. Silva Trdina, Besedna umetnost II (Ljubljana: Mladinska knjiga, 1970), 35.
13. Prav tam, 147.
14. Zvonimir Doroghy, Blago latinskoga jezika (Zagreb: Sveučilišna naklada Liber, 1986), 485.
15. Jurij Kovič, Pesem kot načrt in navdih (šola za pesnike) (Grosuplje: Mondena, 1998).
16. Janko Kos, Literarna teorija (Ljubljana: DZS, 2001), 134.

~ *** ~

Naslovnica priročnika **Kako narediti pesem (vprašanja in odgovori)**

POEZIJA

Terezija Cvikl

STARO LETO

Staro leto se poslavlja
in po tihem nas pozdravlja
in misli si,
mogoče boste v novem letu
bolj veseli,
saj boste tri dvojke šteli.

Veliko tega hotel sem dati,
na vse načine pomagati,
pa sem videl, da to ne gre,
saj bi vsi radi imeli vse,
a čas mi strogo odmerjen je,
in še korona mi vse podre.

A glej ga zlomka že,
novi virus na pohodu je,
OMIKRON se imenuje
in že cel svet ustrahuje,
kaj naj rečem na vse to,
lahko samo še upamo,
da nam bodo tri dvojke male
v novem letu 2022 pomagale,
da bomo vse to prebrodili
in kaj lepega v novem letu doživeli.

~ *** ~

Janez Dreu

SMRT

Škratasto se prikazuje,
ob spanju in ob sencah sredi dneva;
v vsakem kotu,
pod posteljo, pod mizo.

Ko te strah prešine,
v barvah ognjenih, škrlatasto rdečih zubljev,
v barvah pošastne sivo črne plinaste zavese,
preblediš, zakričiš in skoraj osiviš.

Brezumno se poženeš v beg;
stikaš za pticami, živadjo,
ki pozna vsako najmanjšo ped
tvojega makadamskega cestišča,
da ne bi zgrmel v skalasta brezna in globeli.

Perjad v daljavi opazuje južni križ,
štirinožci so poskriti v brlogih
zakritih z vejevjem in zeleno travo,
varni pred zunanjo norostjo.

Še vedno tavaš;
potiho čakaš na luno za oblaki,
na nebo brez švigajočih zubljev,
da bi pohitel v kamnito skrivališče.

~ *** ~

Zora Hudales

VISOK JUBILEJ

Po tistih poteh
smo dekleta hitele
v lahkih sandalih
zategnjene v pasu
naproti sobotnim plesalcem

po tistih poteh
so nam hiteli naproti
tovariši s šolskih klopi
drzni v hoji
plahi v besedovanju

nazaj po isti poti
v parih ali osamljeni
veseli ali razočarani
sta nas po valčku ali tvistu
hladila spomladanska noč
in ravnodušna, hladna luna.

Vetrič je prinašal vonj
razcvetelih krošenj
cvetočega bezga in prvih šmarnic

po tistih poteh
se zdaj vije asfalt
iz kesonov za odpadke
zaudarja po gnilobi
in po slabo obglodanih piščančjih kosteh.

Le kdo bi nam povedal,
smo tudi mi drugačni kot takrat
ko nismo slutili, da nas čaka odživeti vek
prepoln poslavljanj in vedno manj pričakovanj?

Naj bo tako ali drugače.
Spomin je čist kot potok pri izviru.
Prešeren pravi:
mladost, po tvoji temni zarji
srce zdihvalo bo mi, Bog te obvarji!
Mi pa: po tvoji svetli zarji srce zdihvalo bo mi,
Bog te obvarji!

~ *** ~

Nuša Ilovár

OZNANILO

Neumerjeno dihanje.
 V stanjih REM in NREM
 se vrtijo slike
 nekega življenja.
 Za hip lebdeča odeja
 nad telesom na boku
 in svetli obris
 neznanega obraza
 z grožnjo:
 »Ubila te bom!«
 Odeja pade na telo,
 veke se vzdignejo.
 Je to apokaliptično oznanilo
 iz onostranstva,
 vudu magija
 ali kratek stik
 in igra možganov?
 Ali mračne sanje?

~ *** ~

MIR GORA

Gore, odete v kristalno belino,
so le korak do neba.
Obriši sledi posušenih
solz z obraza
in se prepusti sanjam,
ki jih oddaja njihova tišina.
Čuvaj orel plahuta
v njihovi bližini.
V samoti se zrcali mir.
Odpri svoje srce
in občuti življenje.

~ *** ~

ČAS JE

Dovolj imam odtujenosti od sebe
in ulic brezobraznih ljudi,
ki živijo v navidezni nevarnosti.
Iščem spokojnost,
ker mislim, da je čas za angele,
čeprav so najbrž tudi oni le navidezni.
Čas je za spremembe
in dotike brez sten,
čas brez ujetništva
in prisile,
čas odkrite bližine
in živahnih pogledov.
Prenehajmo s kavči
in odidimo ven,
aurori naproti.

~ *** ~

Zdenka Jagodič

ŽIVLJENJE Z NAMI SE IGRA

Življenje z nami se igra,
a mi to misliti večkrat da,
ponavadi se zgodi,
ko otrok v družini se rodi,
smrt starejšega izvabi
in se posloví.

Otrok v družino prinaša
novo upanje, novo energijo,
sanje o bodočnosti,
misli, nov zagon dobijo.

Nepismenosti danes pri nas
se skoraj ne zazna,
vsak priložnost za znanje najde,
če le voljo in interes ima.

Znanje in spoznanje,
nas žlahti in bogati,
srce v radosti prepeva,
ko se kaj novega rodi.

Kako življenja igro vsak igra,
včasih se zapleta, včasih trepeta,
a odprti duh za novo moč in znanje
polepša nam življenje in razvedri vsakega.

~ *** ~

Suzana Kavka

PRIČAKOVANJA

V zmedi šepetov
 te vprašam
 ti kaj zadišim ko me ni
 ko zamaknjeno tavam po črti življenja
 te vprašam
 me potrebuješ ko se vrtiš sam v tisti postelji
 te vprašam
 ko zaplujem z valovanjem vetra v čutnem zraku
 ko zanihajo še ptice v letu
 kot poletje v žarenju žit
 te vprašam
 me umiješ vso s poljubi bleščic
 z lepljivo melodijo globin oceana
 te vprašam v šepetu
 ko pred večerom ranljivo drsim
 prebudi me ko bom s sanjami
 in zveži z gostim mrakom najine noči
 da te nikoli več ne vprašam.

~ *** ~

NAJ SE ZGODI

Zapoj mi pesem
 o izgubljenih poljubih tam spodaj,
 zašepetaj mi vse tisto,
 kar ti s prsti povem o sebi,
 previdno me položi
 v posteljo cvetov, da spregovorijo,
 sprašuj me
 o globokih vulkanih ki se raztapljajo,
 pobožaj me
 kot mlado mačko, da zapredem srečna,
 povzpni se vame,
 da začutim tvoj divji utrip v podobah,
 stopi me z vonjem
 mehkode ki se razliva po režah,
 in ne sprašuj,
 ko me napajaš, da premočno začutim,
 le povedi me,
 kjer bodo najine korenine rodile pot.

~ *** ~

PRIZNAM

Ko dozoriš zame
za svoj prvi poljub pričakovanj
zarijem obraz med tvoje prsi
preden te pozobam kot besede v noči,

žejni ti zanihajo peruti v cvetju
in skozi žile ti zapleše omama
da na koži začutim tebe
tvoje skrite koticke postaj,

ki me pobožajo
z nevidnimi sledmi vonja
kot veter ki se igra z bilkami
preden se utopijo v kapljicah,

da skupaj zadihava skozi zrak
ko se najine noge zaobjamejo
da odpadejo vsi plodovi cvetov
in ustvarijo preprogo minljivosti.

~ *** ~

Alenka Kokalj

VEČERNI SPOKOJ

Topel vonj po gnoju in po senu
trate vse in polja vsa preliva,
v mraku sonce tiho se poslavlja,
da spokojnost v srcu ti prebiva.

Mrak polzi prihuljeno, počasi
v daljo z božajočimi rokami,
ko oglasi se še zvon v tišino,
nežno srečo in spokoj predrami.

Ko znoči se, ves ta čar izgine,
toda sreča in spokoj ostane –
daje sile za spopad življenja,
ki odnese v kraje te neznane.

PO POLJU

Šla v Domžale sva na polje.
Tja, kjer некоč sva hodila,
ure sva tam preživela,
o mnogih stvareh se menila.

Vonj se je k nama prikradel,
občutje in zvoki besed –
znova sva podoživela
znan kraj in vzdušje, pogled.

Za roke sva se prijela –
tako, kot некоč sva hodila.
Še zvon je zapel v tišino,
v mrak, tema se je gostila.

Kozolec zaman sva iskala
– kraj, kjer sva некоč se ljubila –
V najinih srcih ostaja,
čeprav je zdaj le podrtija.

KNJIŽNA POLICA

Knjižna polica skriva zaklade.
 Mnogo je v pesmi ujetih besed,
 mnogo doživljanja skrito je v stihih,
 vračam v občutja se znova in spet.

Ko sem kot punčka še v avtu na poti
 že se podajala v rimani svet,
 igračam sem – šolarka – pesmi pisala –
 še zdaj me ponesejo v svet tistih let.

Pa pubertetniška smisla iskanja
 so tudi v zapise se rada mi skrila,
 večkrat pa tudi sebe sem našla
 v pesmih, ki dala sem jih za darila.

Zapornice so se dodobra odprle,
 ko sva se z mojim možem spoznala.
 Na »randije« sva si oblube nosila –
 on meni je risal, jaz njemu pisala.

Shranila sem skrbno vse, kar sem dobila.
 Pa tudi on pesmice lepil je v blok.
 Pesmi otroške so se množile
 izdatno s prihodom malih otrok.

Ko v roke jemljem zdaj »knjigice« pesmi
 vsaka ponese v daljni me čas,
 v slikah pred mano vrti se življenje,
 čutim in vonjam besede in glas.

POROČNE SLIKE

Po albumu sem listala, v preteklost se podala,
občutke podoživljala, slike sem iskala.

Poročne prav posebne so. Takrat je deževalo,
a med obredom v cerkev je sonce posijalo.

Me sreča je prevevala, ponos sem občutila,
ko žena poročena sem iz cerkve ven stopila.

Nasprotovanjem vsem navkljub sva res se poročila
in radost najino sem vsem prijateljem delila.

~ *** ~

Matej Krajnc

VSE, ČESAR NISTE VEDELI O AMEBAH

I.

ko se ameba rodi, takoj vpraša
za jedilni list. na njem mora pisati
vsaj osnovno: čas, datum, vrsta
jedi, sicer lahko odsotnost

informacij vodi v prehiter razvoj
in ameba ni več ameba, ampak
mogoče že vretenčar. to gre po
drugih linijah, biološko je

utemeljeno le za ščepec. ko se
jedilni list udejani, pride na vrsto
priklicevanje staršev in neposrednega

sorodstva, če to obstaja. mama,
kako to, da nimam strica? kako
the fuck naj vem! odplaval je. ni

mu do družine.

II.

šolanje povprečne amebe sestoji iz
treh faz: predšolska vzgoja, oseminpetdeset
turnusov z eno črko, dvanajst z glavnimi
števniki. nato doktorat. nato zaposlitev.

nato menda takoj smrt brez upokojitvene

dobe. niti plače ne moreš zapraviti. zato
amebe zavidajo paramecijem, oni zapravijo
prvo plačo. s tem se tudi hvalijo. amebo

boste redko videli v paramecijevi
družbi, kakšna evglena še, ker te ne
jezikajo, sicer pa nič. amebe so sociološko

precej kompleksne. če srečate amebo
na cesti, je ne sodite po videzu. pledi
in klobučki so iz mode. visoka izobrazba

tudi.

III.

poslovna sposobnost ameb je enaka
njihovi kreditni sposobnosti. niti
osnovnega pojma nimamo, na kakšni
ravni se vse to dogaja. kdo sme

odlomit kruh? je plankton strokovno
obremenjen ali se mu sploh ne sanja,
v kaj se spušča? ko pride ameba na
sodišče - denimo, da se kaj takega

zgodí - nikoli ne pozdravi sodnika,
ampak najprej varnostnike. rutina
se ponavlja, če postopek traja dlje

časa. koliko kartic uporabljate?
ameba: eno. koliko PINov znate
na pamet. ameba: deset ali petnajst.

izhodišče je dobro.

IV.

kam z amebami, ko ostarijo? ni
treba čakati tako dolgo. nobena
ameba se nikoli ne sprehaja ob
reki. tudi literarnih delavnic nimajo.

kak klekljarski krožek tu pa tam,
fitnes, kaka kuharija ... uvid v
življenje povprečne amebe je opisan
v knjigi ugledne biologinje, ki

se v prostem času ukvarja s
prodajo rabljenih plošč. na
discogsu cene rastejo. tudi

iz tujine prihajajo naročila. honorar
za rokopis je šel za nakup drugih
plošč. o amebah nihče ne razmišlja

zunaj delovnega časa.

V.

ameba spi. ne pogostokrat. a noč je še
tembolj dragocena. pred spanjem mora
iz zvočnikov doneti pesem zvali smo je ljilja
srebrnih kril. amebe se dobro odzivajo

na glas vlada kalemberja. uspava jih. ali
ljilja ali pa ruku na srce, vražja si cura,
pomembno je, da je iz leta 1980. to leto
je bilo za amebe prelomno, prešle so iz

psihedelične faze v popolnoma
sladkovodno. parameciji ponavadi
poslušajo naceta junkarja, medtem ko

o drugih ne bomo razpravljali, luči
so se za nocoj že pogasile. s strani
paramecijev smo dobili nekaj kuvert. to

bomo reševali jutri.

~ *** ~

Mateja Mohorko

LETO

Pomlad

Začarana zrem zvezde na nebu.
Nad nama niso nikoli žarele.
Počasi piham poljube v zrak
in sanjam svetlo sonce pomladi.

Poletje

Težave tiščim v topel pesek.
Sto tisoč skrbi sipam v morje.
Odnaša občutke o dvojini,
ko palma poje pesem življenja.

Jesen

Ošiljen obraz ostaja z menoj.
Barvita bo moja bela jesen.
Dražeče diši domača hiša,
ker prvič pečem piškote zanj.

Zima

Spim.
Sanjam
sinje
sanje.

TROBENTICE

Počilo je.
 V kuhinji.
 Pri sosedu.
 V tujini.
 V meni.

Nekaj je bilo
 in ni več.

Ostanki so.
 Črepinje.
 Modrice.
 Begunci.
 Razpoka v srcu,
 iz katere bruha reka solz.

Še vedno je to kozarec.
 V več delih.
 Še vedno je to zakon.
 V bolečini.
 Še vedno so tam mesta.
 V ruševinah.
 Še vedno sem to ... jaz?

Novi jaz v praznini sveta,
 ki brezupno kriči v preteklost:

»Postavi obzidje!«

... ki ga podre iskren nasmeh?

»Zgradi trdnjavo!#

... ki jo odpre topel objem?

»Prosim!
Vsaj zakleni vrata sobe!
Ključ pa ... #

NE!
Ne bom se skrila.

S ponosno dvignjeno glavo
in široko odprtimi očmi
se bom zazrla v ta svet.

Med vsemi grozljivimi ostanki
bom poiskala tebe, da bova tesno objeta
spomladi občudovala prve trobentice,
osvetljene z atomsko eksplozijo.

~ *** ~

Aljoša Peperko

NAREDI NEKAJ DOBREGA

Naredi nekaj dobrega, nekomu.
Svoji ljubi, ljubemu, neznancu,
popotniku, ki v novi kraj spet roma.

Mušici, pajku, srni, roži,
vsak se rad počuti dobro v svoji koži.

Bližnjemu nakloni čas in dobro voljo,
se zgodi, da potrebuje kdaj oporo tvojo.

In sebi, ne pozabi nase,
dobrota na dobroti rase.

Vsak dan, vselej in znova,
naredi nekaj dobrega, nekomu.

~ *** ~

DARILO ČLOVEKA

Darilo človeka,
ko človek človeku je nova opeka,
brez kiča in niča, z veliko nasmeha.

Ko čutiš toplino nekje tu v srcu
in misel sadi ti to bilko v vrtu.
Darilo človeka.

~ *** ~

KJER JE DUŠA DOMA

Lišaji na skali
in mah tik ob njih,
lišaji na skali
in topli dih.

Bukev »ta mlada«,
zeleno nebo,
modrina skož' bode
in zvok ptiča lepo.

Praprot na bregu,
žvenket srca,
praprot na bregu,
kjer je duša doma.

~ *** ~

MINEVANJE, ŽIVLJENJE

Minevanje.

Kar nam je ljubo, kar nam je drago,

kar smo poznali, v srce pripeljali.

Se vse predružači, drugače zastavi,

h koncu kliče in nov rod pozdravi.

A mine tud' drugo, kar ni nam po godu,

kar raje odpravimo že na sprehodu.

Korak lažje steče, uvid nov priteče.

Življenje riše svoje poti.

~ *** ~

PETJE PTIC PEVK

Petje ptic pevk,
ljubezenski klic,
ozemeljska meja,
nebeški priklic.

Nekaj, kar moraš,
če hočeš živet',
tako lepo in sladko,
da je veselje živet'.

~ *** ~

Justina Strašek

DAN ZEMLJE

V vseh medijih nastopa
okoljska aktivistka Greta Thumberg.
Je svetovni dan zemlje.

Posedam na klopeh,
tavam med zelenjem,
iščem arhitektove stvaritve,
zakrilo jih je bujno zelenje.
Oko se pase na pomladnem cvetju.
Srce omamljajo spomini.

Na dlani zemlje
sem se skrila v travi,
ustavila bi čas.

V pomladni večer
curlja studenčnica razuma.
Srce je napeto kakor struna.
V tišini bijejo vse ure večni čas.
Na nebu že plava bič večera
in se preveša v noč.

K počitku leže telo trudno,
sanje lepe, žalostne, vesele,
kapljajo tiho v noč.

~ *** ~

PODGANE

V temnem rovu časa,
v neki zapuščeni koči,
kjer se pogovarjata
tišina in mraz o minevanju.

So prilezle podgane
spod lesenega poda
plesnivega in ostudnega
in legle na srce.

Luknjo hočejo zvrtati
v moje srce,
kjer bi se lahko varno skrile
in me počasi glodale.

Dajte, podgane, požrite me,
hitro, ne počasi!
Razluknjajte moje srce
in se mastite z mojo krvjo!

Nasitite se do konca!
Kaj bi z reko življenja,
ki se davi v jezovih razuma
in nima kam ponikniti.

Kajti vse je mogoče
v neki zapuščeni koči,
kjer se pogovarjata
tišina in mraz o minevanju.

~ *** ~

BREZ TEBE

Skuštrane ure,
 ožete oči,
 žarko opoldne,
 ledeno popoldne.

Suhe veje dreves
 čisto negibno
 med listjem ležijo,
 kjer bo na koncu noči
 zavladata zadnja noč,
 kruta noč čarovnic.
 Led bo pod zemljo
 na njivi tam spodaj.
 Noč brez spanca,
 noč brez srca.
 Granitna usoda- smrt.
 Sanje mrtve, zamrznjene
 v votlinah oči.

Na kraju te noči upanje,
 kot nebogljen otrok.
 Lažni malik, ker je konec.

~ *** ~

Milena Šimunič

SMISEL ...

Smisel obstoja,
vprašanja in odgovori,
vse v en krog,
kot koprena nešteti razpok.
Čas ni naš zaveznik,
nalaga vsebino,
kopiči vedrino in žalost
kot kopico sena,
na travniku pokošene trave.
Dež napaja žejne rastline,
meni umiva solze z lica,
za vse izgubljene,
ki bogatili so moje življenje.

~ *** ~

ZGODBE TISTIH DNI

Vse zgodbe tistih dni,
 napisane in pripovedovane,
 dotikajo se ljudi
 v dobrem in v slabem.
 A le malokdo se iz njih kaj nauči.
 Ker čas hiti in nas priganja,
 pozabimo na pasti,
 ki prežijo na nas z vseh strani,
 čas jih preskoči in mi z njim.
 A zgodbe nam sledijo,
 nezavedno se množijo,
 z znano vsebino si nas lastijo
 in pišejo nove in nove
 zgodbe tistih dni.

~ *** ~

Marjan Škoda

STAVEK

je:
 slepa slika,
 nemi zvok,
 nevidni gib,
 neobčuteni objem.

Ko ga berem,
 nanj lepim:
 svojo sliko,
 tvoj objem,
 najin poljub.

Ko ga zapišem,
 priključem lepoto in obup.

SREČANJE

V očeh drug drugega se izmenjava,
 misli, sanje drug z drugim
 sredi zelenih travnikov deliva,
 utrgam majhno bilko,
 objem,
 nič okoli naju več ne obstaja,
 ko zreva podobi
 drug drugega, vznemirljivi.

Še tako trdi kamen bi se zmehčal,
 bi jokal,
 v notranji bolečini.

LJUBEZEN DO DRUGIH

Ob množici pravil in obvestil
ne vem več, kaj je moj stil.

Ob obilju zabav in predstav
ne vem več, kaj je prav.

Ko ljubim druge,
ljubim sebe,
kar si želijo drugi,
»ne ljubi mene«.

Če ljubiš mene,
me nadziraš,
tega ne želim,
hočem, da zase živim.

PESEM TIŠINI ...

kradem,
da jok zamolknem v solzah,
stih rodijo moja polja,
Toplina diha dišečega spomina,
papirnati aviončki
zaljubljenih mostov
Samotne sence brez poljubov,
odmaknjen čas,
kjer se bova objemala.

PIJANEC

Obtežene kretnje,
utrujeni slapovi,
moreča jutra,
tu sreča ni doma.

Razbita stekla,
a nič ni rekla,
otroka skrila pod perut je svojo,
še vedno ni odšla.

Raje polnila svoje je slapove.
Jokala, rotila, da se vse konča.
»O moja mati, zakaj nisi šla«

Zdaj jaz sem ta prekleti kamen,
srca kamen nima, ga ne pozna.
Le pohota ga zanima,
ali res to nikoli se ne konča.

PRAZNINA

Pride hladen in izpraznjen čas,
 Nihče ne pride več na vas.
 Sprhneli vsi tramovi,
 pozabljeni grobovi,
 prebivalca nihče več ne pozna.

Le ptica nad ravnico
 kdaj pa kdaj obišče to vasico,
 a ljudem se tega več ne da.

V mesta vsi hiti,
 ne spijo več noči,
 mesta premočne so luči.
 Svetlobna ta higiena
 res nam srca vnema.

Ko disko se razdivja,
 punca je nalita,
 vsega življenja sita,
 le kam bo zdaj odšla.

~ *** ~

Nada Tržan-Herman

Dve radostni, haiku in dve trpki pesmici.

RADOST

Radost je kot trop oblakov -
barviti so, objamejo telo:
smejejo v žgoči se rdeči,
božajo v odtenku modre,
v zeleni barvi dajejo poljube,
v rumeni, sončni grejejo srce ...

Radost je lahko kot bel oblak -
vse barve hkrati!
Ta naseli se v dušo in telo,
morda le nekajkrat v življenju,
a vsakokrat za vedno.

POSTELJA

Jutro začne se, ko postelja skoči!
Obrne se, zlekne v obliko za dan.
Zdaj kavč je prijeten, sedež za delo;
to vlogo menjuje leto in dan.

Gledam omamno razprte rjuhe ...
Najraje bi šla nazaj v sanjski svet.
Moje sanje so zgodbe, zelo doživete,
jutro sprememba, čaroben je svet.

Zakaj cele sobe za spanje, ležanje??
Le posteljo rabim za plovbo do zvezd!
Kaj posteljo! Preproga dovolj je
za ljubljenje v dvoje ali sanje o dveh.

MORJE SVOBODE

Poln krožnik z ribo,
nekoč svobodno v morju.
Svoboda v meni.

ODCVETELE SO ČEŠNJE

Njen obraz ostal je le odsev
na daljni čas, ki bil je lep in smel.
Bil je čas ljubezni,
češenj čas je bil,
vsak svojo čašo je spil.

Privlak usmerjal najin je korak,
v dvoje večkrat mnogo je napak.
Če podal bi roko,
našla bi srce,
le to ljubezen tke.

Stisk dveh rok postajal je šibak.
A veš, kaj sploh pomeni imeti rad?
Razkriješ vso resnico,
pozdraviš v dvoje bol,
užitka čar ni dovolj.

MALI UŽITKI

Roka se mu trese,
 da ne more nesti žlice.
 Druga roka mu sloni ob strani.
 Pripet je na voziček,
 s katerim rad pobegnil bi v neznano ...
 Pogled ima prijazen,
 v lobanji pa vrtine, ki jih kapa skriva;
 vzame barvice, tresaje barva slike.

Ko mu pomagam jesti,
 oči se zasolžijo –
 obema, saj pozna se le bežno.
 On ve, da bil močan je moški, blage duše.
 On ve, da ogromno dela je opravil,
 on ve, kako ga žena in otroci imajo radi.
 Vse to mu daje mir v duši.
 Sprejema to, kar mora se v moderni družbi,
 kjer stari shranjeni so v domovih tujih.

Ostaja pa še vedno želja po užitku:
 zdaj to so celi koščki hrane v ustih, pod zobmi -
 ne le pasirane solate in mesene kaše ...
 Celi koščki hrane - boj normiranemu času!

~ *** ~

Luka Višnikar

NEPOPISANO NEBO V JULIJU

Tu sta zvestoba in mir. Tu, med
 ohlajajočimi sencami akacijevega objema.
 Junij s polno paro uteleša,
 kar preletava v zraku že od zadnje zime.
 Skozi ušesa se mi preлива le čivkanje malih ptic
 in vsake toliko časa brenčanje muh.
 Travnik je neposeljen. Je kot božja preproga,
 kot zeleno morje, kamor izlivam ujete metulje,
 žarke, posedene na drugi polovici klopi.
 Razprl sem dlani in nastavlil vetru hvaležnost,
 tisto, kar se mi nabira v krvi, da postane vroča.
 Gledam v raznolikost cvetov, v njihovo neizprosno
 stabilnost, ki je ne potepta niti najzgovornejša ploha,
 ali pa umetna masa, oblikovana v obuvalo človeka.
 Tistemu, ki je ustvaril takšno raznobarvnost izkustva,
 bi zaploskal in se mu priklonil.
 Šelestenje listja ostaja mladostno. Mnogi jim lahko
 zavidajo neizpitost vitalnih sokov in zmožnost
 preživljanja ugodnega dolgočasje.
 Verjetno bi se takšno kobacanje besed našlo
 samo še v kakšnem romanu, morda filmu
 iz preteklega stoletja.
 A nič ne de, trava se še vedno smehlja in akacijevi
 cvetovi še vedno poplesavajo v svoji nevtralnosti.
 Na rastišče sem polil zadnje kapljice črnila,
 par solz, iztisnjenih iz lubja bele breze, in dodaten
 par oči za opazovanje novega rastja.

SOBOTNA PESNITEV

Zdaj je poletje docela zajelo moja pljuča,
 srce, preostalo telo, vse do prstov na nogi.
 Ko sonce prehaja v ozračje ranega popoldneva,
 si ponavadi po dihalnih poteh spustim glasbo,
 ki me je s svojimi akordi in vokalnimi harmonijami
 že v najstniških letih povzdigovala v razširjeno
 stanje in razvejano strast, ta pa se me potem drži
 do ogrete noči, z vonjem razvnele trave,
 okoliškega grmičevja, spominov in vabljive
 brezmejnosti, ki jo življenje ponuja v svojem labirintu.
 V takšnih trenutkih postane srce kot napihnjen balon,
 ki ne doseže raztegljive meje, da bi se razpočil,
 ampak ustvarja nekakšno romantično in blagohotno
 črno luknjo, ki nežno in zapeljivo požira vase modrino
 neba, pripeto na drhteče krošnje dreves, in ustvarja
 prijeten vetrič na koži, občutek svobode, zajet v
 mehkem pozibavanju narave.
 Še večer, ki se razteguje v medeno opojnost,
 hrepenenje zvezd in lune, brenčeče žuželke,
 v cvetočo črnino, ki šepeta, da ni konec raziskovanja,
 občutja, kljub temu, da se je svet omejil v linearno
 strmenje. Če le imam možnost, si takšne trenutke
 nadrobim v prah in jih pospravim v malo stekleničko,
 nato pa nanjo privežem vrvico in si jo kot obesek
 nadenem okoli vratu. In ko opazovanje notranjega
 diha pade v dih prostranega veselja, ko se zrenje
 sprevrže v eksistencialno zaljubljenost, takrat padem
 v mehko postelje in se posujem z ostanki praha na
 nepopisanem papirju.

NA PRAGU TIHOTE

Noč je. Travnik. Družčina dreves ustvarja
 čarno prisotnost. Odložil sem telo na
 lesenem ležalniku in se vdal padajočim
 sanjam, ki rastejo iz brstečih popkov.

Pred mano nova cesta. Nove oči. Kazalec
 na spokojni uri. Jesensko ogledalo se
 končuje. Postaja porozno. Prebojno.
 Tisti, ki pozna poti mojega bitja, ve, da

nosim zlato kri v srcu, da jo poganja čista
 volja do življenja. Na dlaneh se polega
 cvetni prah zvezdnega zaklada in lunin obraz
 v skrivnostnem nasmihanju duši piše.

Usoda oblikuje misli. Besede. Madež, ki se
 razhaja v temačnosti, na portretu vrezal bo
 krivine. Luminiscenco cestnih črt. Gostota
 zraka prehaja do obrobja glasnosti. Tiho je.

BESEDA ZA BESEDO

Ljubim vas, polnovredne besede,
 ko vlak me preseda skoz' mesta
 in 'z neba na glavi pristajate,
 pronicate v lase, oči prižigate,

sopotnica tiha, podkožna,
 kot vesolje rasteš, razširjaš,
 kot mikroskop v globino zreš,
 teleskop v daljave,

ko potrpežljiv je pogled in mirna je kri,
 nevidnost, kot duh se ponuja, vonjave,
 okus, odrešenje, ko trava mi poje, darov
 polna njiva in najtrša misel je voda, postajanje.

Sava narasla, polna je čaša, ki sušo odžaja,
 ribič pri jezeru, ki sanje lovi, morda ribe
 iz podzemlja, arhetip za površnost sveta,
 da levijo se iz kože, pohodniki strumni,
 osamele hiše, na obrazih razmišljanja,
 žuborenje potoka, tu čas se ustavi.

Mag si, srce alkimije, most do vrhunca,
 ko mrak se obrne in dan se nasmeje,
 žerjavica, pod skorjo tliš, nad oblaki,
 v večernem objemu, v snu se hraniš do jutra.

Presveta si poezija, žrelo tvoje globoko,
 naj slava se ti piše, najvidnejši spomenik
 in najsvetlejši grob.

~ *** ~

Kristina Anastasija Veras Brzin

NE SODITE PESNIKA

Tako tiha noč,
zdaj pesnik leti.
Ponovno spomini na življenje,
slišimo njegov menuet.

Ne sodite pesnika,
njegovo srce in duša sta duet.

Kadar je žalosten stih,
to so njegove drobne solze.
Njegov odmev je tih,
njegova tolažba so breze.

Ko je radost srca,
ta ples so besede.
On odpre vrata,
tukaj je duša živa.

Ne sodite pesnika,
njegovo srce in duša sta duet.

TUKAJ IN ZDAJ ...

Ko moja noga stopi
na peščeno zemljo,
kje je ljubezen duše?

Vse je tako noro ...

Vse je tako lahkotno ...

Ljudje kakor rablji za
mojim hrbtom ubijajo senco,
hudičevi podložniki brez pameti.

Ne, moja duša ni naprodaj,
moja duša ljubi tvojo dušo.

Ti si varuh nad varuhom ...

Moj varuh nad varuhom ...

Moj varuh nad varuhom ...

Tebi podarila sem dušo,
tebi zaupam v
popolnosti nadnaravne ljubezni.

Kamor stopi moja noga,
čutim samo jutranjo roso.
Kjer čutim božansko ljubezen.

Tukaj in zdaj ...

Tvoja krila nežnosti ...
Tukaj in zdaj ...

Nekaj o Kristini Anastasiji Veras Brzin

Kristina Anastasija Veras Brzin se je rodila 09.07.1987. V Ljubljani, Republika Slovenija.

Invalid je že od rojstva: Kristina Anastasija ima težave s hojo in uporablja invalidski voziček.

Končala je osnovno šolo. Svojo prvo pesem je napisala pri 10 letih. Sprva je poezijo pisala v slovenščini, pri 15 letih je napisala dve pesmi za šolo. Nato je še bolj zbolela in sledil je premor. Pesmi je začela pisati znova pri 24 letih, objavljati pa jih je začela leta 2013 na dveh slovenskih spletnih straneh, pesem.si in literarni val. In poleti 2018 je začela pisati pesmi v srbsčini in jih začela objavljati na Facebooku v različnih skupinah. Piše poezijo in japonsko zvrst poezije: haiku, haibun in tanka.

V ruščini je začela pisati lani leta 2019 in jih v skupinah objavila tudi na Facebooku. Sodeluje na različnih pesniških tekmovanjih. Kristina Anastasija je medtem objavljena v mednarodnem almanahu ЛИРА ДРУЖБЫ september 2019 in znova v mednarodnem almanahu, ДОРОГА ЛЮБВИ oktober 2019 in v mesecu februarja leta 2020 je izdala svojo prvo zbirko pesmi: ДОРОГА К СЕБЕ (Pot k sebi) v Rusiji, Ufa, v ruščini.

Kristina Anastasija je članica:

Mednarodne Asocijacije Književnikov Bolgarije Rusije Srbije

Mednarodnega združenja literarnih ustvarjalcev in umetnikov

»Nekazano«. Predstavljena je v reviji NEKAZANO pa tudi v zborniku ljubezenske poezije:

Pjesnik – Svetionik 2, 3 IN 4.

V mesecu marcu 2020 je postala članica Akademije ruske književnosti v Moskvi

(АКАДЕМИЯ РОССИЙСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ)

Potem je izdala še 4 pesniških zbirk v ruščini:

- 1) РУССКИЕ ПЕСНИ КРИСТИНЫ (2020 г.)
- 2) АВТОРСКИЙ ВЫПУСК — КРИСТИНА АНАСТАСИЯ ВЕРАС БРЗИН (2021 г.)
- 3) НЕЖНЫЙ ВЗГЛЯД (2021 г.)
- 4) ХАЙКУ (2021 г.)

Izdala je tudi eno dvojezično pesniško zbirko v ruščini in srbščini:

ЗЕРКАЛО АНГЕЛОВ (2021 г.)

In izdala je tudi eno pesniško zbirko v srbščini:

ПЕРО САМ, МАЈКО (2020 г.)

napisala je tudi eno prozno delo v ruščini:

ДЕВОЧКА С КАРИМИ ГЛАЗАМИ (2022 г.)

Kristina Anastasija je prejela že nekaj književnih nagrad iz Bosne in Hercegovine, Severne Makedonije in Rusije.

~ *** ~

Nova pesniška zbirka: СОЗВУЧИЕ СЕРДЕЦ — ПОЭЗИЯ ЛЮБВИ,
SOZVOČJE SRC — POEZIJA LJUBEZNI

Avtorici sva: Kristina Anastasija Veras Brzin in Natalia Zhiznevskaya
iz Belorusije

Pesniška zbirka je dvojezična: v ruščini in v slovenščini.

Izdana bo v Ameriki kot elektronska knjiga in jo bo mogoče kupiti na spletu.

Marko Vitas*TO JE ZDAJ VPRAŠANJE*

*Lju-bit ali ne lju-bit,
to je zdaj vprašanje,
bi dejal veliki Bard,
a srečen je le tisti,
ki svojo muzo ima
in sreče upa za
onostranstvo hrani,
veliki pesnik pravi,
tu odgovor je na dlani.*

~ *** ~

Branko Zupanc

JESENSKA PESEM

Mestni park sanja v dan meglen,

izginja v dalj še komaj vidna pot.
Le kje so sanje? Že zdavnaj so odšle,
že zdavnaj v zimo je odšla jesen.

Zdaj spi nad reko kamniten most,
za njim brez senc odhaja drevored.
Samo ne tja v tem času golih vej!
Pod njimi je odvržena mladost.

Jesenski ogenj je ugasnil v noč,
prezebla klop sameva pod lučjo.
Samo ne tja, kjer je zastal v ivju čas
kot križ ob poti v vetru škripajoč ...

Samoten križ v samotnem parku,
pod njim je šop jesenskih rož
in sveča, ki jo je ugasnil veter,
leži v pustem in ledenem jarku.

V mrak sanja drevored v dan meglen,
prividi senc izginjajo čez most
vse do splavarja, odetega v bron,
ki vesla v neskončnost dan za dnem ...

PETA ZAPOVED

Ne ubijaj zgodnjega jutra, ki v zarji
 se budi s prvo ptico.
 Začetka nekaj lepega,
 ki se raztaplja iz divje perunike
 med trsjem poletnega
 potoka.

V svitu rožnatega polkroga
 se dviga proti nebu neminljivo
 in išče ugaslo repatico,
 ki je padla med cvetne liste
 rdeče potonike.

Ne ubijaj srebrnih pramenov
 meseca, ki se je postaral
 v samotnih nočeh zimskega neba,
 ko nekje daleč spodaj
 zvoki harmonike
 pod široko platano
 dramijo smeh.

Ne ubijaj srebrnih pramenov,

SEDMA BOŽJA ZAPOVED

Ne kradi mojih misli,
 ki sem jih zlil na ta papir!
 Lahko ti jih samo posodim,
 če jih boš morda
 takole na večer
 njej potihlo šepetal

takrat, ko bo mesec vstal
 nad temnimi vrhovi:

»Vse drobne zvezde so nad nama
 in vsi oddaljeni svetovi
 kot srebrno večnostno oko
 zre na naju.
 Vate zrem, moja si edina,
 ko se vprašam:
 kdo naju vodi
 sem, da ne zgrešiva pot,
 ko zvon udarja v noč.

Nad nama je nebo in pod njim
 dvoje src zlitih v eno kot zlat obroč ...«

Ne kradi mojih misli,
 ti jih le posodim vsak večer
 za čas žametnih globin,
 ko zrl boš v njen obraz.

~ *** ~

PROZA

Snežana Brumec

Življenje je čudovito

Žanet je že kot otrok spoznala, da je življenje lepo. Pa kaj lepo. Da je življenje čudovito. S široko razprtimi rokami ga je sprejemala, se mu vsak dan znova čudila in bila zanj neskončno hvaležna.

Vedno je dobila vse, kar je potrebovala, in to takrat, ko je potrebovala. Ko je bil v času študija to denar, jo je po naključju najel zastopnik podjetja s skrajšanim imenom LG, kar predstavlja kratico za krilatico *Life is Good*, za *Življenje je lepo*, za njen moto in tudi način življenja. Prodajali so mobilnike. Kot njihova promotorka je nekega dne delala v Mobitelovem centru, ko jo je po naključju ogovoril *skrivnostni kupec*. Ta je pod krinko pravega kupca ocenjeval prijaznost in urejenost osebja, poznavanje ponudbe in ustreznost njene predstavitve. Ocenil jo je sto odstotno in pripisal, da bi ji dal tudi kakšen odstotek več, če bi bilo to mogoče.

V Mobitelovem centru so pri branju opisa obiska tega *skrivnostnega kupca* ugotovili, da je ocenjeval promotorko in ne kakšnega od zaposlenih. V zahvalo, da jim je prinesla prvo mesto, so jo poiskali, se ji zahvalili in jo nagradili z vetrovko z njihovim sloganom *Svoboden kot ptica*, ki je bil Žanet pisan na kožo. Ob sprejemu darila se je čudila blagodatim življenja in pri tem omenila, da zaključuje študij in se priporoča, če bi potrebovali kakšno novo moč. Ne samo naključje, bil je čudež, da se je čez par dni v tem podjetju, kjer je takrat veljala stroga prepoved zaposlovanja, sprostilo delovno mesto. V treh tednih so jo vpeljali v delo in je lahko samostojno delala s strankami.

Ko so jo sodelavci malo bolje spoznali, so se radi šalili, da ima Žanet *pulz narejen na 30*, kar je v praksi pomenilo, da je nobena reč ni spravila s tira. Najtežje stranke, ki to niso bile po teži, ampak tiste, ki so si prišle v prodajni center olajšati vsa težka bremena, ki jim jih je nalagalo življenje, so začeli preusmerjati k Žanet. Njen pristop je bil izjemen prav zanje. Ko ji je takšna stranka povedala že vse, kar je mislila, da Mobitelu kot mobilnemu operaterju gre, ko je na dolgo in široko opisala, komu vse bo nastavila bombo in komu zavila vrat, ko je naštela že prav vse, kar ji je

padlo na pamet in je nastala tišina, ker je bil govorec presenečen, da ni odziva in hkrati v zadregi, ker mu je zmanjkalo besed, ga je Žanet, še vedno s pulzem 30, mirno vprašala *Kako vam lahko pomagam?* Stranka je bila razorožena in ji ni preostalo drugega, kot da sta mirno uredila zadevo, za karkoli je že šlo.

Kmalu potem, ko je Žanet pričela s samostojnim delom, je LG organiziral nagradno igro tako za prodajalce kot tudi za kupce mobilnih telefonov. Potekala je tako, da je ob prodaji mobilnega telefona znamke LG prodajalec izpolnil listek s svojimi in s podatki kupca, izpolnjen listek pa sta vložila v boben za žrebanje. Prvi nagradi sta bili dve - osebni avtomobil ford focus tako za prodajalca kot tudi za kupca. Vsi njeni sodelavci so zelo dobro poznali verjetnostni račun in si znali izračunati, da je verjetnost, da bi iz velikanskega bobna potegnili listek z izpisanom imenom Žanet, skoraj enaka verjetnosti, da bi iz njega potegnili listek z imenom Srečka, ki ga v bobnu sploh ni bilo. Vendar so takrat že poznali slogan njenega življenja, ki ga je dobesedno tudi živel, zato niso bili nič kaj presenečeni, ko je bila skupaj z enim od kupcev, ki mu je LG-ja prodala, izžrebana za prvo nagrado, kar pomeni, da sta zadela vsak svoj avtomobil. Za trenutek jo je sicer zaskrbelo, kje bo dobila denar, da bo plačala davek, vendar očitno, da njeno prepričanje zлага stvari skupaj tako, kot je treba in takrat, kot je treba, ker je organizator nagradne igre plačal tudi vse dajatve, tako da sta tako Žanet kot tudi kupec samo vzela vsak svoj ključ, se skupaj slikala, se vsedla vsak v svoj novi avto in se odpeljala v Maribor.

Na podoben način, kot je Žanet dobila denar v času študija, službo in avto, pa je dobila tudi moža. Ker se nasprotja privlačijo, ni prav nič čudnega, da ji je življenje prineslo fanta, ki se je rad hitro razburil. Nekoč jo je v takšnem razburjenju poklical in namesto pozdrava se je nanjo vsula ploha ne preveč prijaznih besed. S pulzem na 30 mu je rekla:

“Zdaj bom prekinila in ti dala priložnost, da me ponovno pokličeš, me najprej prijazno pozdraviš in se razveseliš, ker me boš slišal.” In je odložila slušalko. Fant je bil dovolj pameten, da je ponujeno priložnost izkoristil in jo ponovno poklical. Ob vrtenju njenih številčk se je zavedel, kako dragocena je Žanet in kako dragoceno je njeno prepričanje, da je življenje lepo. Kmalu zatem pa tudi tega, da ni večjega blagoslova kot družina, v

kateri je življenje lepo, zato ni nič čudnega, da se je v njem pojavila močna želja, da bi jo osnoval skupaj z njo. Odločil se je, da jo bo zasnubil. Poznal je beneško legendo, ki pravi, da je paru zagotovljena večna ljubezen, če se ob sončnem zahodu z gondolo popeljeta pod most Vzdihljajev in se tam poljubita. In ker je bil prepričan, da so legende modrost človeštva, ki se prenaša iz roda v rod, jo je v začetku nekega leta povabil na izlet v Benetke.

Žanet je z žarečimi očmi, polnimi veselja in hvaležnosti, sprejela vabilo. Ni podobno kot njeni sodelavci pametovala, če je res potrebno, da gresta v Benetke januarja, v mrazu, ali zakaj ne gresta raje v pustnem času, da bi si ogledala še pustni karneval ali beneške maske. Ob pripombi, da je v tem času v Benetkah lahko megleno, pa so se ji kar zasvetile oči, saj so se ji zdeli sprehodi po megli nadvse skrivnostni in romantični.

In tako se je Žanet tistega januarskega petka popoldne, po službi, skupaj s fantom odpravila na pot. Ko sta se nastanila v hotelu v Benetkah, je bila že tako utrujena, da bi najraje zaspala, zato ji je fant kar nekaj časa prigovarjal, naj se preobleče, da bosta šla ven na večerjo. V prepričanju, da bo zaradi tega bolj pohitela, se je odločil, da jo bo počakal v avli hotela. S presenečenjem v obliki prstana, ki je bil varno spravljen v škatlici, in s škatlico, ki je bila varno spravljena v prsnem žepu, jo je čakal in čakal in spet čakal. Ko je sonce že zašlo, je šel nazaj v sobo, kjer je Žanet sladko spala v postelji.

Šele ob sončnem zahodu naslednjega dne je v gondoli pod Mostom vzdihljajev prstan našel svoje pravo mesto. Njegove ustnice so našle njene in njuna ljubezen je postala večna. Življenje je res čudovito.

~ *** ~

Renata Cigler Gandolfo

Biti upokojenec

Danes sem prvič v svoji upokojeniški karieri občutila na lastni koži dejstvo, kako je »biti upokojenec«.

V bistvu sem upokojena že nekaj dni več kot eno leto, se pravi od 1. marca 2019, vendar se me to dejstvo ni niti malo dotaknilo. Hočem reči, zame se življenje sploh ni spremenilo: kot vedno sem opravljala svoje vsakdanje naloge kot nakupovanje, sprehajanje psa, udejstvovanje na raznih kulturnih prireditvah, posvečala sem se svojim hobijem in še vedno sem občasno delala, skoraj tako kot poprej.

Zaradi nezadostne delovne dobe nisem upravičena do normalne pokojnine, sem pa upravičena do denarne socialne pomoči in koščka pogačice varstvenega dodatka. Se pravi, tudi finančno sem preskrbljena.

Edina »malenkost«, ki se je v tem času spremenila, je, da odkar nisem več redno zaposlena, sploh nimam več časa. Sliši se neverjetno, vendar so moji dnevi nabito polni z dejavnostmi in če sem poprej redno obiskovala svojo mamo, skoraj vsak dan po službi, se sedaj oglašam pri njej le enkrat na teden, pa še to le za pol urice. Sploh ne vem, kam me odnaša čas ...

Danes pa, kot strela z jasnega, me je lopnilo po glavi.

Okoli sedemnajste ure sem se napotila v Interspar po nakupih. Opremljena z masko in rokavicami hočem vstopiti v špecerijo, pa me varnostnik ustavi tik pred vhodom.

»Gospa,« me ogovori s strogim glasom.

»Ja?«

»Vas smem vprašati, koliko ste stari?«

Začudeno ga pogledam.

»Naj ugibam. Petinšestdeset?«

Še vedno mi ni kapnilo.

»Ne, pravzaprav petinpetdeset.«

»Kakorkoli, ali veste, da imajo upokojenci vstop v trgovino samo dopoldan, med deseto in dvanajsto uro?«

Prepadeno ga gledam, medtem ko nadaljuje.

»Sploh vas ne bi smel spustiti naprej ... vendar ... naj vam bo, za tokrat! Izvolite ... drugič pa, v trgovino dopoldan!«

Odpravim se dalje kot polit kužek. Oziram se nazaj v strahu, da si premisli ...

No, pa imam. UPOKOJENKA!

Seveda, vendar sem po srcu in v duši še vedno šestnajstletna smrklja v kavbojkah in sprani omini majici, hehehe.

~ *** ~

Korona, drugi val, oktober, november 2020

Hja, pa ste me našli: piši o koroni, mi pravi Nives, smo na vrhuncu drugega vala, prvi je bil marca in aprila, če se še spomnimo. Ja, takrat smo imeli totalni lockdown celotne države, pa izgleda, kot da mu tudi tokrat ne bomo ušli.

Kaj sem potegnila dobrega iz prve samoizolacije?

Definitivno sem se odpovedala kajenju, trudila sem se od januarja, pa vse do aprila sem vlekla za sabo to slabo zapuščino. Imela sem kar ene par psiho kriz, dogajalo se mi je, da cel dan ali dva nisem prižgala in pri tem trpela, nato pa sem znova povlekla ter se znašla zopet na začetku križpota. Potem sem se pa bukvialno imela zadosti in od 18. aprila nisem več prižgala.

V zgodbo opuščanja sem potegnila tudi svojo psihologinjo, ki mi je zvesto stala ob strani in mi pomagala s svojimi metodami, moram reči, da so delovale. Od tapkanja, to je FTP metoda, do transa in še globlje.

Nekaj časa me je v ozadju vseskozi spremljala globoka želja po tobaku, pa sva premagali tudi to. Zelo sem ji hvaležna.

V prvem valu je tudi nastalo nekaj kratkih zgodbic, mikro zgodb, kot bi rekel literarni kritik (ki me, med drugim, ni izbral za finalistko literarnega natečaja revije Mentor - hudičevo kritična literarna revija, hehe) dr. David Bedrač ... ampak to, ... je že druga zgodba ...

Nives iz Šent-a bo tako prijazna, da bo izdala mini revijo »Korona, prvi

val in samoizolacija« in tam boste lahko prebrali kakšno mojo zgodbico, če sem v vas slučajno zbudila radovednost.

Ampak, kam sem zašla, za boga.

V bistvu sem hotela izliti na papir vso tesnobo in moreče depresivno počutje današnjega dne, ki se me je dotaknil s strani korone (ne, nisem pozitivna, trenutno še ne), pa še sama ne vem, zakaj.

Običajno se smejem depresivcem in tistim, ki tarnajo, kako hudičevo zamorjeno se počutijo, današnji dan pa je zaznamoval tudi mene.

Mr. Korona the second se je dotaknil Renate. Stvar vredna objave, hehehe.

Ah, kaj pa vem. Še sreča, da sem imela dve delavnici po internetu preko aplikacije Zoom. Zjutraj eno z Nives in nekaterimi šentovci, pogovarjali smo se o knjižnici, ja, to je to. Zakopala se bom v knjige o osebnostni rasti, podzavesti, pa črni magiji, haha.

In če se bom dovolj naučila, bom pogruntala recept za zvarek kontra korona.

Kakšno cepljenje! Zvarki iz mišjih drekcev in pajčevina iz šiš miševih rovov, to bo vžgalo.

Eh, sem vsaj izvirna. In pa zvarek, tega moram definitivno čim prej lansirati v javnost.

Ja, potem sem pa še imela delavnico z Petro iz Racia. Bog bodi zahvaljen za tale Racio. Ima kar nekaj spoštovanja vrednih uslužbencev, ki resnično znajo pomagati človeku v stiski.

Torej, hvala, Petra, za danes in se še priporočam ...

Ampak, na TV je CIK CAK, zajčki gredo spat, tale mikrozgodbica pa je na rimo lonec dočkala svoj konec.

Pa zdravi ostanite.

~ *** ~

Marija Deželak

NAJINI SPREHODI

Za sprehode v dvojce gre v tej zgodbi. A naj vam že kar na začetku pojasnim, da ne gre za dva, ki se držita za roke in med seboj molčita, ali se pogovarjata ali morda skupaj opazujeta naravo in njene krasote. Nič od tega se tu ne dogaja. Ali pač!? Na svojevrsten način je tudi to mogoče. Vi presodite.

V naš dom je prišla lansko pomlad, neko sončno junijsko nedeljo. Dobra dva meseca je bila stara, svetlodlaka in vsa majhna, a živahnih kretenj in še kako zvedavega obnašanja. »Naj bo Bela!« jo je poimenoval zet, saj ji ime glede na barvo dlake najbolj pristaja. Ostali smo se strinjali in vseh nam je bilo. Že prvi dan mi je zlezla pod kožo in še vedno je tam. Jaz sem jo osvojila z domačimi ocvirki tako, da sem ji ponudila dlan in jo je slastno polizala, Bela pa mene s svojo razigranostjo in domačnostjo. Takoj se je privadila novemu okolju in na igrišču z otroki že po nekaj urah veselo poskakovala za žogo. »Babi, poglej, Bela zna igrati nogomet!« se je navduševal najmlajši vnuk, ko se je veselo podila za njim po mehki travi. In kmalu je postala pravi predstavnik svoje vrste. Pravijo, da so labradorci aktivni psi, polni energije, izjemno prijazni, zelo zvesti lastniku, neagresivne narave, poslušni in spretni, vdani in učljivi, z močno željo po ugajanju, primerni za družine z otroki ... in vse to je pri Beli hitro prihajalo na plan. Začetno razigranost z nošenjem in grizenjem copat in čevljev je v doglednem času uspešno prerasla, prav tako skakanje po ljudeh in podenje za majhnimi otroki. Tudi raziskovanje okolice in obiski sosedov, s katerih se je sicer vedno vrnila, so se sčasoma omejili na domače okolje in svet okrog nje ji je postajal vedno bolj drag. V domačem potoku je poskrbela za nego svojega svetlega kožuščka, v bližnjem gozdu pa se rada zapodila za kakšnim divjim zajcem ali srno. Še najmanj od vsega ji je bilo všeč bivanje v pesjaku in če le ni bilo potrebno - če nismo šli vsi hkrati od doma - je razen ponoči, ko je šla spat, vanj nismo silili.

Svoboda ni nič drugega, kot dobro se imet, spet in spet in spet ... pravi refren znane popevke, in to velja tudi za pasje življenje. Za daljše sprehode

od doma, kjer je srečati druge ljudi in zaradi varnosti na cesti, smo ji seveda naredi povodec, in če ga nismo pravočasno spravili na varno, ga je z ostrimi zobmi zgrizla in tako se je večkrat zgodilo. Tudi živo rdeča ovratnica je iz neznanega razloga izginila z njenega vratu in ne le enkrat. Kako ji je to uspelo, nam ni bilo jasno. A bilo je jasno njej in to še kako dobro. Tako dobro, da ne bomo nikoli izvedeli.

Hoja, sprehodi v naravi, gibanje na svežem zraku ... nič bolj zdravega in koristnega si ne bi mogla zamisliti za svoje okrevanje po operaciji. Enako mi je svetoval tudi zdravnik ortoped v Valdoltri, ko sem prišla na kontrolni pregled. »Vse je v redu, a sedaj je na vas, da poskrbite zase,« mi je svetoval in predlagal v prvi vrsti hojo. »Ena ura zmerne hoje vsak dan vas bo ne samo okrepila, temveč tudi izboljšala razpoloženje in vas sprostila,« je bil prepričljiv z nasveti.

In tako so se pred pol leta pričeli najini redni vsakodnevni sprehodi. Brez ovratnice in brez povodca. Ker živimo na koncu vasi, obdani s travniki in polji, z mešanim gozdom, skozi katerega vodi shojena pot, in bližnjim potokom, v katerem je vedno dovolj vode za pitje in osvežitev, sva si z Belo to lahko privoščili, ne da bi me zanjo skrbelo. Prvič sem jo res peljala na povodcu, a ker me je močno vlekla in se v gozdu večkrat zapletla okrog dreves, sem se odločila, da poskusim brez. Ni bilo bojazni, da bi koga srečali, saj sva hodili ob uri, ko so ljudje v službah ali pri kuhanju kosila, ves čas hoje pa sem jo glasno opozarjala in klicala, če je slučajno odšla predaleč ali se mi izgubila izpred oči. In tako kot sem jaz pazila nanjo, je tudi ona pričela skrbeti zame. Če sem malo zaostala pri hoji, me je prišla iskat ali pa počakala, da sem jo dohitela. Čez čas nisem več vedela, ali hodi ona z menoj ali jaz z njo in katera je tista, ki jo sprehodi bolj veselijo. Ona je mahala z repom, jaz pa s palico, ki sem jo bolj iz navade kot iz potrebe nosila s seboj. Šli sva ob vsakem vremenu in ob določeni uri (pa pravijo, da psi ne poznajo na uro!?) me je že redno čakala pred hišnimi vrati.

Po novem letu pa se je zgodila – pasja ljubezen. Boni, sosedov pes, švicarski planšar, je pričel redno hoditi v vas. Tako smo imenovali njegove obiske, ki mu jih je Bela pričela kmalu vračati. Če ni bil on pri njej, je šla pa ona k njemu. Ko sva bili na sprehodu in v bližini njegovega pesjaka, si

je zanj vedno vzela nekaj minut in ga na šla na hitro pozdraviti. Že na daleč je bilo slišati njegov močan lajež, ko jo je klical in vabil. A zvestobi do sprehoda se kljub temu ni odrekla. Kmalu me je dohitela in spet pridno stopala ob meni, pred menoj ali vsepovsod po malem, kakor se ji je zdelo.

Ko pa se je njeno obnašanje čez čas umirilo in ko se ji je povečal trebuh in nabrekle mlečne žleze, je vse kazalo na to, da je pasja ljubezen obrodila sad. Kaj pa sedaj!? Bo zmogla svoje poslanstvo opraviti brez težav, bo kljub mladosti dovolj zrela, da bo znala poskrbeti za mladičke in še mnogo drugih skrbi nam je rojilo po glavi. V izogib zapletom in da bi bili vsi skupaj pomirjeni, jo je hči odpeljala celo na pregled k veterinarju. Ugotovljeno je bilo, da je vse v redu in da lahko pričakujemo štiri mladičke. »To bo pa že zmogla,« nam je vsem odleglo in v veselem pričakovanju smo ji pripravili ustrezno pasje gnezdo v delu hleva, ki smo ga ogradili in nastlali s svežo slamo. Tudi Bela je bila zadovoljna in dobro prestajala čas, ki je izrazito kazal na to, da se bo kmalu zgodilo. A vseeno, najini sprehodi so se nadaljevali v enakem tempu in vsak dan je zvesto kot prej hodila po najini poti. Razlika je bila le v tem, da je Boni ni več zanimal. In tudi on se ni več oglašal, ko sva prišli v bližino njegovega pesjaka. Njun čas je minil, zdaj sta bila spet vsak zase v svojem pasjem svetu. On miren in varen v svojem domačem okolju, Bela pa prepuščena svoji usodi in nam, ki smo jo z njo delili.

Pred dobrim mesecem dni pa se je proti večeru pričela pripravljati na neznano preizkušnjo. Postala je nemirna in ves čas tekala od vhodnih vrat hiše do prostora v hlevu, kjer je kopala po slami in s prestrašeno prosečimi očmi gledala po nas. Nazadnje je bila hči tista, ki je ostala z njo na samem, ko se je pričelo dogajati. V dveh urah so se počasi, z daljšim razmikom, drug za drugim skotili štirje lepi mladički. »Pa sva opravili,« jo je hči ljubeče pobožala, zaprla vrata in jo pustila samo, da si odpočije in privadi na vlogo pasje mame. Ko je zjutraj pred službo na hitro pogledala v hlev, pa ji je ob pogledu na pasjo družinico zastal dih. Bilo jih je namreč dvojno število! Ponoči je pridelala še štiri zdrave mladičke, ki so skupaj z ostalimi pridno sesali in se greli drug ob drugem.

Sedem jih je preživelo in pridno rastejo. Pravkar sem jih nahranila in veselje jih je gledati, kako radi jedo in se igrajo med seboj. Nekaj je že

oddanih in vsak dan še kdo pokliče. Domači otroci in ostali z vasi jih redno obiskujejo v njihovem domovanju in prinašajo priboljške. Vse jim tekne, vse jih zanima, a še vedno je počitek tisti, ki ga največ potrebujejo. Za rast in za razvoj svojega mladega življenja, za vse, kar jih še čaka. Bela jih po potrebi še podoji, sicer pa se njena vloga počasi zmanjšuje. Dobro jo je odigrala, prvo in zadnjo. V maju jo čaka sterilizacija, da nas ne bo več strah raznih Bonijev in ostalih štirinožnih obiskovalcev.

Najini sprehodi se nadaljujejo in vse je tako, kot nama ustreza. Kot nama je prešlo v navado in od česar sva postali odvisni. Naj bo tako še mnogo pasjih let. Moram končati, Bela me že nestrpno čaka. Da greva skupaj v zeleno pomlad.

~ *** ~

Mira Gorenšek

Gospa s hoduljo

Vedno, kadar pridem v mesto, videvam gospo s hoduljo. Pred sabo potiska voziček s torbo in priročen je, da se lahko nanj tudi usede, da se spočije, če bi bila od hoje preveč utrujena. A ona ne počiva, vztrajno hodi, le če jo kdo ogovori, se ustavi. Veliko meščanov jo poznamo in radi pokramljamo z njo, največkrat na dopoldanski kavici. Če sem dalj časa v mestu, jo vidim večkrat. Zdi se mi, da je najprej sredi mesta, po kakšni uri pa jo vidim, ko hodi proti zahodnemu koncu mesta. Popoldan jo vedno vidim na sprehajalni poti v parku ob reki. Tam je tudi največ sence, saj pot na obeh straneh krasijo listavci, ki jeseni odvržejo liste na pot. Prav romantično se veter poigrava z rumeno rdečo nianso barv. Le ko močno dežuje, no, le kako bi držala dežnik, saj za hoduljo potrebuje obe roki, takrat je ne vidimo. Pozimi gre v park šele, ko komunalci splužijo pot.

Kje tiči takrat. Pravijo, da je takrat vsa nesrečna, saj mora ždeti v sobi doma upokojencev in poslušati kaprice svoje sostanovalke v sobi. Ima čisto druge navade, želje, misli in čisto druga prepričanja od nje. Kako naj se z njo razume. Potrpi, ker ve, da nje pač ne bo spremenila, sebe pa tudi ne. Pričkati se že od nekdaj ni znala, vedno je vse obrnila na šaljivo stran. Njena sostanovalka ima rada domačo narodno zabavno glasbo, ona pa, ki jo sovraži, pa to seveda težko posluša. Če pa že mora poslušati, se z njo nekajkrat zavrti v plesnih korakih in ji reče: »Ti kar uživaj, jaz pa grem.« In gre s svojo zvesto hoduljo na sprehod po mestu ali parku. V dom pride le jest in spat, ostalo pa preživi na sprehodih in v pogovorih s prijateljicami, znanci.

Domski stanovalci so opazovali njeno selitev in stikali glave ter šušljali. Veš, to je tista ... »So jo dali v dom, ker nič ne vidi, drugače pa je čisto v redu.« In res z leti vedno manj vidi, zdaj le še 10 odstotkov in še to samo na enem očesu. V stanovanju se je kar dobro znašla. Ko je še malo bolj videla, se je vsak dan peljala z dvigalom dol pred blok do zabojnika in vanj odvrгла vrečko s smetmi. Tako se je zgodilo, da je vrgla v zabojnik vrečko s ključi od stanovanja. Takoj se je oprla na veliko železno škatlo, stopila na

prečke in hop, je že bila notri. Vrečko s ključi je takoj pobrala med številnimi drugimi vrečkami s smetmi, potem pa hotela ven. A kaj, ko se ni imela z nogami kam upreti, saj v notranjosti zabojnika ni prečk. Gladke stene pa so kar podrsavale s pod nog. Ker je majhne rasti, je malenkost videla ven le, če je stopila na prste. A vrečke pod nogami so ji noge kar spodrivale in prej je bila globlje notri, kot pa da bi videla ven. Začela je klicati, če bi morda šel kdo mimo. Čez čas je res prišel nek gospod in vprašal: »Ja gospa, kaj pa vi počnete v zabojniku?« »Bodite tako dobri in mi pomagajte ven. Naj se vas nekako primem.« Gibčna kot je bila, se je z vsemi močmi dvignila z rokami za rob in se oprijela njegovih ramen. Bila je rešena. O tem pripetljaju je seveda vsem pripovedovala: »Ne boste verjeli, kaj se mi je zgodilo ...« je začela svojo pripoved.

Po pol leta v domu starejših je dobila svojo sobo in zdaj je srečna. V času korone si je krajšala čas s poslušanjem radijskih postaj in telefonskimi pogovori s sorodniki in prijateljicami. Hrano so ji prinesli v sobo, ki pa je največkrat osiromašena s solato. Domislila se je, da jo večkrat kupi na tržnici in opere kar v umivalniku. Potem pa doda k domski solati.

Še vedno vsak teden obišče frizerko in s hoduljo prehodi več kot sedem kilometrov. Vsi, ki jo poznajo, jo pozdravijo in z njo pokramljajo o tem in onem. Pri devetdesetih letih še vedno rada obišče kakšno glasbeno prireditev, s prijateljicami pa gre kdaj tudi na krajši izlet.

Naj ji bo še lepo vse do konca.

~ *** ~

Andrej Ivanuš

Pameten pes in dve oranžni mački

Z gostilničarjem Zlatkom sva sedela za mizo v kotu terase gostilnice Pogana na otoku Cresu. Miza stoji ob hladilni omari za sladoled. Čeprav bi morda pomislili, da je to najbolj hladen kot, bi se krepko zmotili. Znotraj omare je res skoraj »ledeno«, a zunaj je kompresor, ki ustvarja toploto, da je notranjost primerno hladna in se sladoled ne stopi. Ker pri tem ta »reč« tudi brni, je miza vedno prosta, saj se je gostje zato izogibajo. Ima pa to prednost, ker se od tukaj vidi vsa terasa in oba vhoda v gostilno ter v kuhinjo, pa še po zalivu proti odprtemu morju.

Tudi tisto poletje sva pila rdeče vino, pomešano z vodo. »Bevanda« ji pravijo tukaj v Dalmaciji. Zlatko je kadil cigarete in pripovedovala sva si zgodbe.

»Saj! Živali so pogosto pametnejše od svojih gospodarjev,« sem rekel in čez trenutek ali dva dodal:

»Za pse to še posebej velja!«

»Prav imaš!« je pokimal Zlatko. »Sem poznal nekaj psov, ki so po inteligenci prekašali svojega gospodarja. Po pameti ne, saj smo navsezadnje ljudje pametnejši od živali. Ampak ...«

Kimal sem:

»Res je, ljudje smo včasih bolj neumni ... Oh, spomnim se zgodbe, ki mi jo je pripovedoval moj oče. To je bilo takrat, ko je gostilno vodil Toni.«

»Ja, saj sem odkupil lokal od njega!« je rekel Zlatko.

»Saj vem ... No, da ti povem vso štorijo!«

»Pa daj!«

»Tisto poletje sta si dva mlada Nemca, menda sta bila na sveže poročena, v Zadru izposodila majhno jadrnico in se nanjo vkrcala skupaj s psom. Mislim, da je bil koker španijel ali kaj podobnega. Saj ne vem čisto prav! A o jadranju, morju, plovbi in še o čem nista imela prav nobenega pojma. Danes jima brez izpita barke sploh ne bi zaupali. A takrat je to šlo, samo če sta plačala z markami.

Potem sta se veselo vozila gor in dol med otoki. Na motor, jasno, saj jadrati niti slučajno nista znala. A sčasoma jima je zmanjkalo vode, hrane in goriva. Nekako po sreči, morda so jima pomagali še morski tokovi, veter in valovi, sta se uspela privezati na obalo na vzhodni strani otoka Cresa, nekaj nižje od zaliva Ul. Tja, saj veš, ribiči le redkeje zaidejo.

Kar nekaj časa sta čakala, da pripluje kdo mimo in ju reši njenega 'brodolomstva'. Ko je bila vročina prehuda, sta se s psom izkrcala na obalo, da se zaklonita v senci dreves na obali. Takoj ko sta psa spustila z vrvice, jo je ta ucvrl nekam v gosto grmovje. Sploh se ni ozrl, ko sta ga klicala. Končno sta obupala in se sprijaznila z mislijo, da psa nikoli več ne bosta videla. Ampak nista si upala za njim. Občutek odgovornosti za jadrnico jima je preprečeval, da bi se oddaljila od nje. Ampak ves dan ni nihče priplul mimo. Žejna in lačna sta spet odšla na jadrnico in na njej prespala.«

Prekinila me je Zlatkova vnukinja, ki je prinesla novo rundo bevande. Malo sem si osvežil grlo s pijačo in nadaljeval:

»Tudi naslednji dan ni bilo nikogar mimo. Ves dolg, peklensko vroč dan na žgočem soncu! Si predstavljaš? Le nizka drevesa na obali so dajala nekaj sence.

Pod večer pa sta Miro in moj oče le priplula tam mimo. Še Mirov brat Ive je bil z njima. Da vržejo mreže, ker v tistem koncu že dolgo niso lovili rib. Tam na obali sta jima dve postavi obupno mahali in kričali.

'Gremo pogledat, kaj se dogaja,' je vprašal Miro, ki je bil na premcu čolna.

'Seveda, morda sta nasledla,' je rekel Ive.

'Prav!' je rekel moj oče, ki je krmaril čoln. Obrnili so čoln na obalo.

Oče, ki je dobro znal nemško, je kaj hitro zvedel, kaj se jima je zgodilo in je prevajal ribičema.

'Saj bi lahko jadrala,' je pripomnil Miro.

'Lahko bi,' je rekel moj oče, 'vendar imata o morju in o jadranju toliko pojma kot tvoje ovce.' Potem se je obrnil k brodolomcema in ju vprašal, zakaj nista šla do vasi, saj so se od tam videle strehe hiš na vrhu hriba. Mladi Nemec je rekel:

'Saj sva jih videla, a si nisva upala tja. Nikjer ni poti!'

'Tako bedastih turistov še nisem srečal,' je rekel Ive.

'Zato jima bomo reševanje zaračunali,' je rekel Miro in zmignil z rameni.

Ko so privezali jadrnico na ribiški čoln in hoteli odpluti, je začelo dekle stokati, da ni nikjer njunega Fifija. Sicer psu ni bilo tako ime, ampak oče je vsem rekel Fifi, če jim ni vedel imena. Da jo pomirijo, je oče šel na obalo in klical psa. A ni ga bilo od nikoder. Tako so vseeno odpluli okrog polotoka do gostilne. Mladi par je bil tako sestradan, da je na vsak način želeli najprej v gostilno.

Čez dobro uro so pristali. A še preden so jadrnico in ribiški čoln privezali na pomol pred gostilno, sta že skočila na obalo. Pustila sta vse za seboj in že naročevala pijačo in hrano.«

»He, he, si morem misliti, kako sta bila lačna in žejna!« se je nasmejal Zlatko.

»Ampak, kaj misliš, kdo je bil, tam, v gostilni?« sem vprašal. Zlatko je zmignil z rameni. Nadaljeval sem:

»Njun pes! Že skoraj dva dni se je motal gostom pod nogami. Ljudje so ga božali, hranili in napojili.

'Ja, čigav pa si ti? Tako luštkan pesek. Prijazen si, kajne da?'

Čakal je na svoja gospodarja. Še danes mi ni jasno, kako je prišel tja, saj je po kopnem vsaj kakšnih deset kilometrov, in kako je vedel, da ju bodo pripeljali prav sem,« sem zaključil pripoved.

Ko sem končal zgodbo, je Zlatko pokimal, otresel pepel s cigarete, se presedel na stolu in rekel:

»Dobra zgodba. Ampak ... moja o dveh oranžnih mačkah je še boljša.«

»Oranžnih?« sem presenečeno vprašal.

»No, svetlo rjavi sta bili, skoraj oranžni. Tisto leto, ko sem šel v šolo, le nekaj let po drugi svetovni vojni, je oče prinesel k hiši dve oranžni mački. To sta bila mati in sin.«

Zasmejal sem se:

»Mati in sin, oranžni mački!«

Prikimal je:

»Ja, oranžni. Oče ju je nekega dne prinesel s seboj, ker je naš stari maček poginil. Mačji materi smo dali ime Beba. Mladiček, samček, ki je

komaj spregledal, pa je dobil ime Šime. Šime je bil zelo prijazen muc, a njegova mama je bila tatica na kvadrat.«

»Tatica?« sem zazijal.

»Kradljivka! Take še nisi videl. Iz lonca, kjer se je kuhala hrana, je kradla. Če je bila prilika, je že bila na robu štedilnika in skušala s šapo izbežati hrano. Ne vem, kako je ni nič peklo v tačke! Vražja je bila, ti rečem! Zlobna!«

Potegnil je dim in odložil cigareto na rob pepelnika. Popravil si je hlačnico, ki ga je žulila pod štrcljem noge. Pred leti so ga operirali zaradi gangrene.

»Pod stopnicami v hiši je bila odprtina za zajemanje vode iz cisterne. Takrat še ni bilo vodovoda. Med odprtino in stopnicami je bil težko dosegljiv kot. Prav vanj se je Beba redno posrala. Zanalašč! Mama je za njo skrbno čistila, ker bi bilo res nerodno, če bi prišlo mačje scanje v našo pitno vodo. Naslednji dan je mačka tja znova naredila svoj kup. Naše dvorišče je bilo zelo veliko, ampak ona je morala prav tja narediti ...«

Zamahnil je z roko.

»Mama je sklenila, da bo mačji kup pustila, kjer je, le zagrabila ga je, da ne bi prišel v cisterno. Dva ali tri dni smo trpeli zaradi neprijetnega vonja. A takoj, ko je mama kot počistila, je Beba znova opravila svojo potrebo. Zdaj se je mama naveličala večnega boja z mačko. Pograbila jo je in porinila mačji nos v govno in ga z glavo pobrisala. Ampak pomagalo ni nič. Naslednji dan je spet naredila svoj kup v tisti kot in pri tem še glasno mijavkala, da bi ja vzbudila pozornost. Karkoli je mama poskušala, je bilo zaman.

Oče je delal v kmetijski zadrugi kot delavec v vinogradu. Vsak dan je mati zanj pripravila malico in jo zavezala v culo. Pa ji je Beba nekega dne iz cule ukradla pečene, hladne ribe. Tisti dan je bil potem moj oče brez malice in lačen do večera. Drugega več ni bilo, da bi mu dala.«

Zlatko je ugasnil cigareto v pepelniku in pomignil vnukinji, ki je stregla v gostilni, naj nama znova natoči vino.

»Veš, mačka ni bila nikoli lačna. Njej in Šimetu smo vedno dali dovolj hrane. Šime je vsakokrat vse lepo pojedel, Beba pa ne. Hrano je puščala in raje kradla.

Nekega dne je mama pripravila mizo za kosilo in na sredo postavila tež-

ko skledo s hrano. Ne vem, kaj je bilo, da je morala iz kuhinje. Že naslednji trenutek je bila Beba na mizi, porinila skledo na tla, kjer se je razbila. Potem je skočila na sredo razlite jedi in odnesla najboljše kose.

Mama je izgubila razsodnost. Saj veš, da takrat ni bilo hrane na pretek in smo zato ostali tisti dan vsi lačni. Ulovila je mačko, prijela za najbližji kamen in ji z udarcem zlomila tačko. Mačka je nekaj časa šepala, a potem je bilo z njeno šapo spet vse v redu. A krasti ni nehala.

Ko je ukradla prekajene ribe iz shrambe, je moji mami dokončno prekipelo. Mačko je spravila v vrečo in je odnesla k Smrednici ...«

»Kaj je Smrednica?« sem vprašal.

»To je kraška jama za vasjo. Si že bil kdaj tam?«

»Ne, še nisem. Ampak sem res že slišal za njo. Menda je zelo globoka.« Pokimal je, odpil požirek vina, si obrisal ustnico in nadaljeval:

»Mislim, da je globoka vsaj štirideset metrov in tako ozka, da se človek komaj stlači v odprtino. No, tam je mama obrnila vrečo in vrgla mačko vanjo. Pa je bil mir pred Bebo,« zasmejal se je, »natanko tri dni! Tretje jutro je mačka navsezgodaj prav milo mijavkala pod maminim oknom.«

»Res je, kar pravijo,« sem rekel, »mačke imajo devet življenj.«

Zlatko se je namuznil:

»Beba jih je imela vsaj sto. No, poslušaj dalje! Oče je pripravil soljeno sardelo kot vabo za lov na lignje. Lepo je vse uredil, zavezal in obesil na tram, da bo vse pripravljeno za nočni lov. Naredil je pet vab. Mačka je vse potegnila dol in jih obgrizla ali pojedla. Zdaj je bilo dovolj očetu. Mačko je zgrabil za rep, zavihtel preko glave in vrgel v stran, kolikor daleč je mogel. Mačka je z glavo udarila v kot dvoriščne kamnite ograje in obležala. Oče je naredil nove vabe in odšel na lignje. Med lovom je začel razmišljati o Bebi in vedno bolj mu je bilo žal, da ji je to storil. Razmišljal je, kje bi bilo najbolje, da jo pokoplje. Zato mu tisto noč lov sploh ni bil v veselje. Podvzival se je domov. A ko je stopil na dvorišče, je tatinska mačka sedela na zidu in mežikala v jutranje sonce.

Na koncu je umrla naravne smrti ... od starosti!«

Obmolknil je. Iz žepa je potegnil škatlico s cigaretami. Izbezal je novo cigareto iz nje, jo vtaknil med ustnice ter prižgal. Ogenj vžigalnika je raz-

svetlil njegov razbrazdan obraz in z redko brado posejano lice. Odpil sem požirek vina in vprašal:

»Kaj pa je bilo s Šimetom?«

Zazrl se je v daljavo in zdelo se mi je, da ima otožen pogled. Nekaj časa je bil tiho. Potegnil je še en dim in rekel:

»Njen sin, Šime, je bil drugačen. Bil je naš razvajenec. Otroci smo ga velikokrat jemali s seboj v posteljo. Skrivali smo ga pred očetom in mamo, ki tega nikoli nista odobraval. Ljubkovali smo ga in se ure in ure igrali z njim, saj drugih igrač niti ni bilo. Pred njega si lahko postavil cel zabojček rib, pa ni nikoli nobene ukradel. Res, Šime je bil popolnoma drugačen!«

Spet je potegnil dim iz cigarete. Ker se je že zvečerilo, je cigaretni žar za trenutek osvetlil njegov obraz.

»Do petega razreda osnovne šole smo živeli na vasi, potem pa smo morali v mesto. Oče je dobil službo v ladjedelnici, ki je bila lažja in bolje plačana kot tista v združnem vinogradu. Ampak Šimeta nismo smeli vzeti s seboj. Otroci smo jokali, ampak starša sta bila neomajna. Šime je moral ostati na vasi. Skrb zanj je prevzela teta.

Ne morem ti povedati, kako sem ga pogrešal. Zato sem komaj čakal, da bom lahko med počitnicami šel k teti na vas. Ko se je barka bližala pristanišču, sem na gromači nad pomolom zagledal veliko oranžno mačko. Poklical sem ga –Šime! Skočil je z zidu, se v velikih skokih pognal čez pomol in skočil na barko, ki še ni bila privezana k pomolu. Skočil je na moje prsi in vanje zaryl kremplje, da me je zbolelo. A vse je odtehtalo veselje, da me je moj Šime prepoznal. Kakor otrok se je stisnil k meni in njegov prijem je popustil šele po dolgem božanju. Potem mi je bil vse počitnice za petami in me ni niti za trenutek spustil izpred oči.

Vendar je bil zdaj odrasel, brez enega očesa in s scefranimi uhlji, ker se je bojeval z drugimi mački. Oko pa mu je izbil Patikar. Ta je bil čudak. Mačk ni maral. Bal se jih je.«

Pokimal sem:

»Spomnim se norega Patikarja. Ampak nisem vedel, da se je bal mačk.«

»Kdo ve, kaj je videl v mačkah. Vsekakor jih ni maral. Zato jih je obmetaval s kamni. Enega je vrgel Šimetu in mu izbil oko.

Tisti dan, ko sem prišel, je teta zame pripravila večerjo. Vedel sem, da je

Šime pred vrati in me čaka. Pazil je na vsak moj gib. Vendar mi je bilo nedorodno, da bi prosil teto, če mi ga dovoli nahraniti. Hrane je bilo malo, zato je maček dobil svoje šele, ko smo se mi najedli. Bil sem v zadregi, kaj naj storim. Rešil sem jo tako, da sem si v usta nabasal toliko hrane, kolikor sem mogel. Potem sem pokazal, da moram na stranišče, ki je bilo zunaj na drugi strani dvorišča. Ko sem zaprl vrata za seboj, sem hrano izpljunil pred Šimeta, ki jo je takoj pojedel. Hvaležno se je osmukal okrog mojih nog. Ne veš, kako sem ga zato imel rad! To sem počel ves teden, ko sem bil pri teti.

Ko sem moral domov, sem ga želel vzeti s seboj. Moledoval sem teto in jo prepričeval. Tudi jokal sem. Videl sem, da je teti hudo, a moja mama in oče sta ji zabičala, da ne sme popustiti, saj v mestu ni bilo prostora za mačka. To je bilo zadnjikrat, da sem ga videl.«

Umolknil je in se zazrl čez morje. Vedel sem, da mu je hudo za oranžnim mačkom. Čez nekaj časa je tiho nadaljeval:

»Patikar je lovil kune na sprožilno past. V sredino daš vabo. Ko kuna zagriže, se past sproži in jo ulovi okrog vratu. Kasneje v tistem poletju je v vabo zagrizel Šime. Past se mu je stisnila okrog vratu in ga zadušila ...«

Tudi v mojem srcu se je naselila žalost. Zlatko je ugasnil cigareto v pepelniku. Potem je s hripavim glasom rekel:

»Včasih imajo mački namesto devetih le eno življenje ...«

~ *** ~

Polona Kitak

Impulzivna mobilnost

Zvoki v ozadju, ob radijskih valovih na domačem naslovu in z nadaljevanjem v avtu. Informiranost je prisotna na vsakem koraku, z vsem smo na tekočem, odklopa še ni na vidiku. Z daljincem v roki ta možnost sicer obstaja.

Glasbeni izbor prekinejo poročila, slabih novic od vsepovsod ne zmanjka; ob vnovični omembi orožja se zdrznem. Sledil bo vroči mikrofoni o avtonomiji javnega medija. Prav je, da izoblikuješ svoje mnenje. Radio obstaja in ostaja. Oče je imel v kraju prvega z gramofonom. S cimro sva prenosni radio v gimnazijskih letih poslušali v najeti sobi pri družini iz Celja. Raje ocenim skladbo brez predvajanega videa, milijonski ogledi dokazujejo ravno nasprotno. Ljudem zabave nikoli ni dovolj. Vsaj slabonamerna ni, druženje na koncertih je bilo za dve leti prekinjeno. Plesni ritem osvobaja, glasba je prvinsko gibalno.

Mama je med dolgimi zimskimi popoldnevi ponavljala: »Samo, da čujem glasove.« Izklopim radijski program, v prostoru se sliši enakomerno tiktakanje ure. Z budilko na nočni omarici od nekdaj nisem mogla spati. Študent elektrotehnike je zame izdelal digitalno uro, štiri desetletja je od takrat in jo imava v spalnici. Med kasnejše posodobitve je spadal stacionarni telefon, priklop naju je ob selitvi v prvo domovanje stal tri pripraviške inženirske plače.

Prepoznam telefonsko melodijo, slikovno sporočilo me še posebej razveseli. Mali bratec s sestrice v naročju, kako lepo je sprejel njeno rojstvo! Prizor me spremlja ves dan, berljiv izraz na obrazku - naj ti bo svet naklonjen, drago dete! Vsega je za razpon otroških rok ... Še klik in se odpravim. V sobo je zašla osa, obiskal me je že tudi sršen. Posebej nadležne so muhe, s poletnimi temperaturami se mrčes namnoži. Onkraj okna se oglašča le veter, a že po nekaj kilometrih se bo začela plehnata avantura.

GPS, globalni sistem pozicioniranja, naju usmerja po mestu, angleška izgovorjava naših krajev je zabavna; postane manj prijetno, če te navigacija

pošilja v napačno smer. Zgodilo se mi je, da smo z literati v megli krožili okrog Celovca in v Mestno hišo vskočili zadnjo minuto. V avtu je prevroče, namesto klime spustim šipe; prepuščena sva izpuhom, hrupu motorjev, ropotu podvozij. Veliko signalov, tabel in avtomobilskih luči je pred nama, pospeševanja in zaviranja, motečih dejavnikov, nervoze; za volanom se vedno najde nestrpnež, ki ne glede na označbe prehiteva vse po vrsti, še več šoferjev pozablja na smerokaze ... Se bo zgodil prehod na drugačen način, le kako in kdaj - naprej ali nazaj? Z veseljem bi se presedla s štirih gum na dvoje koles. Na biciklu črpaš energijo zračnosti, veliko prevoženih kilometrov je za mano, a tukajšnji vzponi so postali naporni.

Radijski prenos prekine telefonska povezava, najmlajša se najavlja domov. Mobilnost je krasna stvar - njeno pomanjkanje smo krepko občutili med omejitvami v času pandemije. Težko pričakovana sprememba po odročni zimi med štirimi stenami. Z avtom čakava na železniški postaji, vlak ima zamudo. Kot pred desetletji, ko sem se sama vozila na študij v glavno mesto, le da so vozne karte sedaj dražje. Z avtobusi je toliko slabše, marsikje so ukinili prej redne linije. Do delovnih mest sem zmeraj imela vsaj pol ure vožnje. Ceste so dotrajane in preobremenjene, avtocesta ne omogoča pretočnosti, ob koloni tovornjakov se sprašujem, ali res potrebujemo vse te stvari, ki jih prevažajo? Potrošništvo je še vedno v porastu, po drugi strani bi radi planet očuvali odvečnega, zmanjšali količine odpada ... Nakupovanje je ob vsiljivih taktih veleblagovnic postalo stihijsko, preračunljivi trgovci z navidezno ugodnimi popusti dobro služijo; ob številnih dražljajih se kupec ne vpraša, če je izdelek vreden svoje cene. Kupovanje preko spleta je udobnejše, le klik s kavča je potreben; dostavo lahko dočakaš ali tudi ne. Predvajanje televizijskih reklam je precej oklestilo programe. Potrošniki naj bi bili ekološko osveščeni, vendar v povprečju tega ne upoštevajo.

Ravno prav impulzov in zvokov, da ne pospešimo srčnega utripa v neželeno smer ... z glasovi ni nič narobe, brez njih bi se ustavili. Ne gre za pomanjkanje tišine; ko postane prevladujoča, se lahko prikradejo nepovabljene misli. Njihovo neumorno nalaganje v zgoščeno gmoto uma prekine gibanje; v iskanju pretoka se nahajam. To ni tista ustvarjalna tišina zbranosti, ki prikličo novo idejo. Recimo, o čem pisati ali naslikati novi

motiv, ki bi me naj poiskal sam. Da ni le domača naloga, ko te opomni rok na koledarju. Je vsakdanje manj pomembno kot izredno? Obstaja tematika, ki te nagovori, izzove. Nanjo odgovoriš s prikazom lastne interpretacije.

Socialna omrežja so odigrala svojo povezovalno vlogo, ko so bili omogočeni le virtualni stiki, vendar ti ne zmorejo nadomestiti srečanj. Informirani smo o širšem dogajanju, izbor in razlaga podatkov se dogajata na individualni ravni. Splet potenciranih podob in dregljajev je hkrati priročen za objave iz nepreverjenih virov, sovražni govor in predvsem omogoča nesluteno bogatenje; nekaj posameznikov pobere zaslužek na račun naivnosti, dolgočasenja in odvisnosti nezrelih, nepotrebne večopravnosti svetovnega obsega. Vse to smo sprejeli v paketu. Globalizacijski trendi so postali nuja. Znanje in razvoj narekujeta današnji utrip, ki ga je omogočil kapital; nismo zastali - bomo v takšnem tempu tudi obstali? Koliko satelitov še lahko pošljemo v vesolje? Aktualne generacije sledijo napredku, ki si ga v tej fazi niti ne predstavljamo.

Znova se oglasi telefon, tokrat sprejem klic s kamero. Vnučkinjo lahko opazujem, kako začudenih oči posluša moj glas iz njej še neznane naprave. V stalnem kontaktu smo z bližnjimi, to je velika prednost novih tehnologij. Naši starši niso bili tako obveščeni, po drugi strani so se z dogajanjem manj obremenjevali. Vse je bilo bolj predvidljivo, umirjeno. Službe so imeli zagotovljene in večina v kraju bivanja - s pomočjo računalnika smo se z delom od doma temu začeli približevati. Novi izdelki so bili desetletja nazaj težje dosegljivi, a neprimerno bolj trpežni. Standard večini ni omogočal luksuza. Tisti, ki so potovali, so še lahko odkrivali neodkrito. Google Maps nam zdaj razgrinja skoraj vse koticke na planetu, presenečenj na poti ni pričakovati. Ravno pravi odmerek včeraj in danes, kako ga doseči? Za jutrišnje ravnesje gre. Takšnega miru ne prepoznamo več, tudi ko se nam sam od sebe ponudi. Trenutek popolnosti ne potrebuje dodatkov, a jih neprestano iščemo.

Čričkanje travnika in pojoče krošnje na pragu poletja - ali ne manjka še nekaj? Morda fotografija in objava, ki jo mimogrede delim s fb prijateljicami? Ni treba čakati, da razvijejo negative, z digitalnim je svet dobil pospešek. Še zmeraj je lepo ohranjati stike z ljudmi iz svojega življenja. Včasih smo si pisali pisma, vsebine se je nabralo za podoživete

mesece, zdaj vsemu sledimo sproti. Spremembe pomenijo gibanje in čeprav gre le za uro vožnje, se dogaja nam, z vsemi impulzi vred. Ti so neločljivi del našega bivanja.

Po novo platno grem.

~ *** ~

Jožica Novak

Skušnjava

Živim v majhnem mestu ob Savinji. V hiši z rumeno fasado in vrtom z ograjo iz španskega bezga. Z Andrejem sva poročena petindvajset let. Spoznala sva se na Srednji ekonomski šoli v Celju. Po maturi je dobil službo komercialista, jaz pa sem nadaljevala študij v Mariboru. Tik pred diplomo sva se poročila. Pri mojih starših sva si uredila mansardo, zaposlila sem se in čez dve leti rodila Anjo. Njegovi starši so nama ob njihovi hiši podarili parcelo. Vzela sva kredit in začela graditi hišo. Ko je Anja začela hoditi v šolo, smo se vselili.

Kar ne morem verjeti, da tako hitro mineva čas. Anja že drugo leto študira v Ljubljani. Kar težko sem se sprijaznila, da ima resnega fanta in da z njim kmalu načrtuje skupno življenje. Skrb za družino, nedeljska srečanja s starši, dopusti na morju, druženje s prijatelji, vse je postalo rutina.

V službi imam čedalje več dela. Večkrat se ob večerih utrujena vračam v prazen dom. Osamljena sem. Pogrešam Andreja, ki je zaradi dela vse pogosteje z doma. Tudi po več dni. Še vedno ima zapeljiv nasmeh, le sivi prameni las ob temenu kažejo, da se bliža Abrahamu. Ob koncih tedna zvečer po navadi gledava televizijo. Tudi ob nedeljah sva zadnje čase kar doma.

Pomlad v marcu letos me vabi. V soboto v spodnjem perilu stojim pred ogledalom in opazujem svoje zaobljeno telo. Zadnji čas je, da poskrbim zase. S težavo se spravim v hlače, ki so mi bile lani še prav, in se odpravim na sprehod ob Savinji. Topli sončni žarki mi zameglijo pogled in zapletem sem se v pohodne palice. Ko se sklonim, da bi pobrala telefon, ki mi je padel iz vetrovke, zagledam modre tenis copate, roke, ki me poskušajo ujeti, in sive oči. »Oprostite,« vsa rdeča v obraz zajeclam in grem naprej. Po treh urah se utrujena vrnem domov. Andrej rešuje križanke. Povabim ga, da gre v soboto z menoj. Ni za to. Raje bo gledal rokometno tekmo.

S sivimi očmi se še nekajkrat srečava in rečeva kakšno besedo. Ko ga opazim, se vzravnam in pospešim korak. Čedalje več hodim. To se mi pozna na tehnici. Shujšala sem za pet kilogramov. Prejšnji teden sem šla dolgem času k frizerki. Zdaj imam svetlejšo in krajše lase. Kupila sem si nove temno modre pohodne hlače in svetlo modro majico.

Konec maja je, sobota popoldne. Danes sem šla do jezera. Da se malo ohladim, sem sedla na klop ob poti. Vidim ga, ko teče na drugem bregu Savinje in prečka most. Temnolas, v beli majici, visok, vitek. Ustavi se in prisede. »Simon,« se predstavi. Nekaj časa se pogovarjava o vsakdanjih stvareh, potem odideva vsak svojo pot.

Septembra se srečava na potopisnem predavanju v knjižnici. Povabi me na kavo. Pove mi, da stanuje v centru mesta. Vsak dan se vozi v službo v Ljubljano. Že nekaj let je sam. Sin je že poročen. Konec leta bo postal dedek. Med klepetom mi predlaga, da greva naslednjo soboto skupaj na Boč. »Pokliči me,« reče, na listek napiše svojo telefonsko številko in odide. Med tednom Andreju omenim, da grem v soboto v hribe in da se vrnem zvečer. Ne vpraša me, kam, le lep dan mi zaželi.

Listek s Simonovo telefonsko številko mi ne da več miru. V petek zvečer se odločim. Ne bom ga poklicala. V meglenem dopoldnevu se zjutraj sama vzpenjam proti Ruški koči na Pohorju. Opazujem krošnje dreves ob poti, ki jih že barva jesen. Tu in tam obstanem in s pogledom poiščem oblake, ki se kot moje hrepenenje podijo nad menoj. Pozno popoldan se vrnem domov. V nedeljo pride Anja, preden gre, se skupaj oglasimo pri moji mami.

Oktober je že. Zadnje čase slabo spim. Nedaleč stran od naše hiše je železniška postaja. Čeprav so pred kratkim naredili zaščitno ograjo, me ponoči prebujajo vlaki, ki vozijo mimo. Ko se vrnem v sanje, potujem. Nisem sama.

Na postaji me čaka Simon. Skupaj vstopiva v prazen kupe. Brez nahrbtnikov, brez vprašanj in obljub. Že sredi noči sva v Parizu. S podzemno sva kmalu na Montmatru. V prebujajočem hladnem jutru objeta sedeva na stopnice pod Sacre Coeur, se kot najstnika drživa za roke in opazujeva zvezde, ki počasi ugašajo nad Eifflovim stolpom. Mesto se počasi prebuja. Domov morava ...

Pod oknom na cesti zaslišim brnenje avtomobilov. Počasi odprem oči in s pogledom pobožam Andrejev v sanje odet obraz.

Zadovoljna, brez slabe vesti.

~ *** ~

*Borut Slokan***Zaharija****I.**

Previdno je jahal po stari, razrvani rimski cesti in se oziral na vse strani. Večerilo se je in konja, jezdni in tovorni, sta potrebovala počitek; on pa tudi. Poleg ceste je v daljavi zagledal jaso, na kateri so goreli majhni ognji. Oprezno se je približal in se oddahnil. To je bilo zasilno počivališče, kjer je običajno vladalo premirje med prisotnimi.

»Pax! Mir!« je pozdravil vse in poiskal prostor, ustrezno oddaljen od divjih živali in ljudi. Kmalu je s psom vred sedel na travi poleg ognja in toplota ga je počasi prežemala – bližala se je zima. Bil je lačen, toda za lov je bilo prepozno, nasploh pa je bil utrujen. Od vsega.

V vojski Frankov se je napil tuje in svoje krvi in ko se je vrnil v svoj obmejni predel, je našel namesto svojih le sveže pogorišče in veliko grobno gomilo zraven. Enako je bilo s celo vasjo. Sanje o domu, ženi, delu na polju so bile požgane in pobite. Samo komaj zaceljeno, veliko in koščeno ščene, verjetno družinski pes, se je priplazilo od nekod in se ga od tedaj držalo kot prilepljeno. Klical ga je Črt. Ni jasno vedel, kam gre; v prvo večje naselje bo najbolje, tam vedno potrebujejo oborožence. Druge obrt, kot vojaške ali kmečke tako ali tako ni obvladal. Za njim zamolkel trušč pokolov, pred njim gozdovi in ledine; izbire ni bilo.

Moški se mu je približal, glasno, da ga opozori nase. »Ksenos? Gast?« ga je nagovoril tujec v halji, kot so jih nosili v naseljih in trgovci. »Ja, da, est.« je odgovoril - pri zlatu, ubijanju in ženskah je to, ali pa «ne», vedno zadoščalo.

Moški mu je z roko nakazal, da ga vabi k svojemu taboru. Tam so tri majhne, neoborožene osebe že jedle. Daborja je grudila lakota in kmalu se je znašel pri njihovem ognjišču. Tiste tri osebe so bile na njegovo presenečenje ženske. Čebljale so kot vrabci, mu porinile skodelo v roke, jo napolnile in dodale kruh. Trikrat jo je izpraznil in trikrat so jo, med smehom in klepetanjem, takoj napolnile. Psi so skoraj posinovile. Črt se je valjal od užitka in molil vse štiri v zrak. To niso bile sužnje, ki gledajo v

tla. Ha, tujec je imel tri žene! Čast in slava mu, on še ene žene ne bi mogel obdržati. Mir v četi je poznal, mir v hiši, pa ne.

Malo taborišče s tremi vozovi je bilo čisto, urejeno in vsaj delno zaščiteno pred ljudmi in zvermi. »Zaharija.« je moški pokazal nase in nato s prstom nanj. To je razumel: »Dabor.« Ko je v frankovščini začel razlagati o svojem plemenu, je Zaharija vmes kazal na stvari in dejanja okoli sebe in je napeto poslušal njihova vendska imena. Glavo je moral imeti kot železno past, ker si je zapomnil skoraj vse.

Večerja je prijetno minevala. Dokler se ni prikazal umazan, napol pijan duhovnik novega boga in, zatikajoč se v njemu neznanem jeziku, nekaj očitno hotel. Takoj. Še nekaj ostrih stavkov in Zaharija je sunkovito vstal in izvil meč. Dabor pa tudi - to je bila dolžnost gosta. Duhovnik se je z ostrino rezila pod grlom vidno pomočil. Brca ga je dokončno odstranila k njegovemu ognju, kjer je z drugimi sencami na glas popival dalje.

»Dati, ženska«, mu je dejal mišičasti trgovec. Jasno, pijanec je bil pohoten. Usedel se je in z veseljem pokončal zadnjo skledo in še nekaj lepljivega, toda božansko sladkega. S poklonom pred odhodom se je Dabor zahvalil. Plačila ni nihče zahteval.

II.

Dabor je zaspal na odeji, med ognjem in konjema; Črt se je zvesto ulegel poleg. Jutranji mraz ga je zbudil. Previdno je vrnil meč v nožnico, vedno je spal z izdrtim orožjem v roki, in se ozrl okoli sebe. Razen enega ognja, pri katerem je sedel nekdo z oboroženim spremstvom, ni bilo nikogar več. Pogladil je Črta, pes čuvaj vedno pride prav, in odrinil naprej. Razdrapana cesta je v zemlji jasno kazala globoke sledove treh voz Zaharije in – da mu nekdo sledi. Pet, ne, najmanj šest konjenikov. Dabor je bil znan kot najboljši sledilec v četi in morda še širše. Pospesil je Strelo in tudi Veter ter Črt sta ubogljivo začela teči. Kaj je teh šest konjenikov hotelo, mu je bilo jasno. Trije vozovi, tri ženske, šest konjev in še meč povrhu; to je bogat plen. In bil je njegov gost.

Napad je bil približno en stadij naprej, takoj za ovinkom. Dabor je med dirom videl dve telesi nepremično na tleh in roparja, ki je s krvavo glavo počasi vstajal. Presenečen je zagledal vse tri ženske pred vozovi, kako so nekaj vrtele v rokah.

Zaharija je moral pod haljo nositi celoten oklep in ščit - sedaj se je divje vrtel, odbijal in zadajal udarce. Ko se pridruži še četrti ropar, bo slabo zanj, bil je ranjen. Strela je bil bojni žrebec; le nevedneži so planili na takšne živali. In prav to si je eden od teh bedakov privoščil, in to na bojnega konja v diru! Obležal je takoj, z udrtinami konjskih kopit v oklepu in Črtom, ki mu je besno trgal vrat. Naslednji je bil bolj previden, ampak je bil le ropar, ne vojak kot Dabor. Kmalu je ležal z odsekano roko in glasno kričal. Dabor je pogledal proti Zahariji. Še en ropar je bil na tleh, poslednji pa je kleče začudeno gledal vrez v svojem trebuhu, iz katerega je curkoma tekla kri. Torej je končano. Po stari navadi je preštel konje. Nekaj ni bilo v redu. »Sedem!« je kriknil Dabor Zahariji. Ko se je ta obrnil, mu je pokazal s prsti, kaj misli. Ozirala sta se naokoli in takoj ga je našel. Izza gostega grma sta izvlekla znanega, zariplega in smrdečega duhovnika z majhnim lokom v roki.

Pri vozovih ni bil nihče od napadalcev več živ. Ampak kako ...? Dabor je zagledal ženske, ki so brisale rezila svojih krvavih nožev s travo in se navdušeno pogovarjale. No ja, tem je bolje, da nisi blizu, je veselo pomislil. Sedaj je tudi razumel, od kod razbojnikom krvave glave in oči. Prače, če bi bile v moških rokah, bi bile ubijalske, za rane pa so zadoščale ženske roke.

Ostal je še ujetnik. Ta je naenkrat govoril tekoče po frankovsko: »Ne dotaknita se me, jaz sem posvečen! Nad menoj je edino Bog in njegov Sin! Vedi, da si tudi ti njegov sin in sin iste svete knjige, samo zapeljan,« je gospodovalno pridigal. Jasno je bilo, da je bil kolovodja tolpe – iz ozadja, seveda.

»Jaz, ti?« ga je vprašal trgovec. »Jaz.« Duhovnike križanega boga je od nekdaj sovražil. Plazili so se za vojskami kot poscani psi in ščuvali vojake na Slovene, Vende, kogarkoli, ki se ni hotel ukloniti njihovemu bogu. Dabor je usekal z mečem in zadovoljno opazoval, kako skuša govoriti s prerezanim grlom.

»Ne isti bog in ne ista sveta knjiga.« je po frankovsko zašepetal Zaharija.

Na srečo se je gozd tu razredčil in kmalu je Dabor sedel, na preprogi tokrat, sredi snažnega bivališča. Zaharijeve žene so se vrtele naokoli, tipale, pregledovale in obvezovale. Trgovec je bil ranjen v roko, Strela v nogo;

oboje nenevarno in hitro povezano. Po obilnem kosilu so se žene umaknile. Moški pogovori.

Zaharija mu je, po frankovsko, vendsko in z rokami dopovedal, da ga hoče najeti. Deset srebrnikov in hrana, do prvega večjega naselja. Spremstvo in nočna straža, ki si jo bosta delila, plen pol na pol; dobra kupčija. Pljunila sta v roki in sklenila pogodbo.

Potem je vse teklo kot v vojski. Le majhen nesporazum je nastal, ko je Dabor čvrsto vztrajal, da Vetra ne smejo vpreči v voz, temveč privezati čisto zadaj, kjer ni nikogar. »Veter.« je pojasnil Zahariji in mu z rokami in pihanjem pokazal, kaj misli. »Veter.« je prikimal Zaharija in odjahal na čelo male karavane. Do večera niso srečali nikogar in ponoči tudi ne.

Dnevi so tekli kot po loju. Dva obroka dnevno, občasen lov, stalna dolgočasna ježa. In vsak sedmi dan obvezni počitek brez dela, od večera do večera. Sem ter tja kupčevanje. Kot da Zahariji dobiček ni glavno. Razbojniki so imeli borno imetje, toda sedem konjev je prineslo lep denar; in Dabor je dobil svojo polovico

Zaharija je vztrajal, da govorita vendsko. Po nekaj tednih sta se že lahko okorno, toda razumljivo pogovarjala. Črt pa je žrl medtem kot nor in kmalu postal mišičast stroj. Že njegov renčeči gobec in dolgi zobje so pregnali preveč radovedne; ostali so ob pogledu na dva bojnika in tri zakrite postave na vozovih opustili svoje namere, če so jih imeli. Na srečo niso srečali večjih skupin ali lokostrelcev – kar bi znalo biti nevarno. Zaharija je nekaj iskal, je občutil Dabor, morda sam ni vedel, kaj ... Trgovali so malo.

Le eno noč se je komu uspelo priplaziti – v voz, kjer je bil Zaharija z eno od žena. Kriki so hitro utihnili in zjutraj so videli, da je moral biti pastir ali nekaj podobnega, z nožem brez konice. Brezumen revež pač.

Naslednje vznemirjenje je bilo bolj norčevsko. Veter se ga je spet prenažrl, da je pokal in Zaharija si je neprevidno izbral, da gre prav tedaj mimo skopljenca. Veter je sprožil ajdovski grom iz svoje zadnjice in Zaharija je padel na tla – ne zaradi udarca, ampak zaradi vonjav. »Veter!« se je krohtal, »Pravi, strašni veter!« in se držal za nos. Zamere ni bilo, le veliko vreščanja in smeha med ženami, ko so to izvedele; in Vetru kmalu spoštljivo prinesle nov, mnogo daljši povodec, da ja ne bi bil blizu ljudi.

Promet na cesti se je zgostil. Kar je lahko bilo bolj varno ali pa bolj nevarno, odvisno od plemena in poglavarjev. Ker je Dabor takoj vsem povedal, da je njihov, in to mejaš, so vsi bili pristopni in pokazali smer prvega večjega naselja; za katerega je vsak imel svoje ime, le da so se vsa končevala na -bor. Tako so jezdili proti temu »-boru«, velikemu naselju. »Kar pomeni gostilne, stražarji, trgovci, obrtniki, cipe in berači,« je vedel Dabor. Tu razlike med Franki, Bavarci ali Vendi ni bilo.

III.

Pred večerom so zavili v prvo ograjeno vas, da se odpočijejo na miru. Šibka vrata ograje so ležala razbita na tleh. Kljub temu da so bili gostje, jih ni nihče pozdravil. Sami so si morali izbrati največjo hišo in priklicati gospodarja: »Hrano in spanje za pet ljudi, pa še zob za konje. Dva srebrnika.« Srebrniki so bili redki in gospodar jih je kmalu povabil v hišo. Vrata je imela izjemno debela in, kar je Dabor prvič videl, dvojna, okna pa dodatno zožena, vse z zapahi. Gospodarica, dva sinova in hčerka so jih radovedno pogledovali. »Ena soba je prosta, za tri ženske bo.« je nadaljeval gospodar. »Vidva pa ...,« se je obotavljal. »Midva pa v hlevu. Bila sva že na slabšem.« je presekala Zaharija. Vsi so se oddahnili – dva oborožena tujca pod isto streho ni šala!

Večerja je bila dobra. Juha z mesom in kruha, kolikor si hotel. Še Črt se je prenajedel ostankov. Ženske so se umaknile v sobo in nadaljevale pogovor z rokami in hihitanjem. Gospodar in oba sinova so obsedeli in na mizo je prišla močna medica.

»Gostje ste in Perun vas ščiti.« je zamolklo spregovoril gospodar. »Ne bom vam lagal. Hlev ni varen.« Počasi sta izvlekla iz njega celo zgodbo. Vas je strahoval divji mož.

»Velik in širok za dva človeka, močan, da lahko ruje drevesa!« se mu je tresel glas.

»Izgubil sem tri otroke, zato je soba prazna! Ljudožerec, za živali je prepočasen; zato najraje žre otroke. Vsako noč ...« Zaharija ga je z napetim obrazom izpraševal podrobnosti; kje se pojavlja, kdaj, kam gre nazaj, kako hodi, ali govori, ima orožje ... Spominjal je Daborja na najboljšega poveljnika, s katerim je kdaj imel opravka. »Mi smo samo kmetje, vas brez orožja in poglavarja.« je tiho končal gospodar.

»Si kdaj ubil divjega moža?« ga je vprašal. Odkimal je, ni ga preveč mikalo. Toda Zaharija je vztrajal: »Potem ga boš pa danes.« Dabor je lahko samo pokimal, dal je besedo. Mulec z imenom Grozdan je vztrajal, da bo zraven.

»Jaz bom na strehi, mati. Če bo hudo, se lahko takoj zvalim na drugo stran dol in nikoli me ne bo ujel, prasec, preveč je počasen.« je miril jokajočo mater, ki se jim je tiho pridružila. Mladec je bil baje odličen lokostrelec. Gospodar je najprej nagubal čelo, nato pa se je odločil.

»Če gremo z morilcem mojih otrok v boj, je prav, da je nekdo od mojih zraven. Če ne bi imel družine, bi šel sam.«

Sklenjeno je bilo torej. Vsi trije so odšli v hlev in legli, v polni bojni opremi, blizu vrat - in Črt seveda. Zaharija je šepetal navodila.

»Potem z nožem, ampak samo z nožem, v oko.« je bila ena od zapovedi.

»In zakaj ne z mečem?« Grozdan je bil še zelenec.

»Ker se lahko zatakne v kost.« je dobil odgovor.

»In kam naj jaz ciljам?«

»Kateri udarec golega človeka najbolj zaboli?«

»Ja, v moškost ali želodec, vedno!«

»Torej, ali ni gol?«

»Ha, če zmagamo, me bodo klicali Jajcostrel.« se je hihital Grozdan.

Mladost ...

Čas priprav je potekel, začeli so bedeti. Sredi dvorišča je v padli temi gorel velik ogenj, ki je dajal svetlobo in širil naokrog vonjave po pečenki – pokvarjeno meso, ki se je cvrlo ob polenih, je zadoščalo za to.

»Zakaj pred hišo?« je zašepetal Dabor.

»Ker si moraš za bitko vedno izbrati zemljišče, ki tebi ustreza, sovražniku pa ne. Tu ne more naprej, pot gre navzgor in če se bo obrnil, bo samo še bolj ranljiv; imamo tudi svetlobo in prednost presenečenja. Pa še zavetišče za umik.« Zaharija je vedel vse.

V vasi je nekdo zakričal, ni bilo daleč. Ljudje v hiši, kot je bilo dogovorjeno, so zagnali jokajoč hrup, ki je odmeval vsepovsod. Na temačnem nebu se je počasi zarisala velikanska senca.

V resnici je bil le tri glave višji od ljudi in ustrezno širši. Orjak. Vendar orjak, ki je komaj hodil. Nag, s cunjo na glavi in nekakšnim strganim

krilom, ki ni skrivalo nič. Stopal je po dvorišču proti ognju. Velik je bil in brez dvoma težak, ampak nadčloveško močan, o tem je Dabor dvomil. Če bi lahko ruval drevesa, koče ne bi stale. Grozdan je že bil na strehi.

»Zdaj!« je ukazal Zaharija in kot dogovorjeno sta stekla proti grozeči gmoti, se sklonila pod nabrekli rokami in zasekala z meči v petno kito. Orjak je zatulil. Grozdan je streljal. Črt je z zobmi visel na njegovem stegnu. Ponovno tek, sklon in tokrat v kito od zadaj, kjer je koleno. Dabor je bil zbran, prevečkrat je videl smrt, da bi se bal Morane. Lok, puščica. Še enkrat, kita na peti in kita kolena. Znoj, razbijanje srca, še. Glasno hropenje nad njim. Znova. Tokrat je zaleglo. Velikan, ki s svojimi okornimi rokami ni mogel ujeti nikogar, se je zrušil na tla. Iz moškosti sta mu štrleli dve puščici in ena iz trebuha. Vlekel je cele plasti trave iz zemlje, na kateri je krvavel in rjovel. Nova puščica. Dabor je stekel do glave. Nož, samo nož. Oko, do ročaja. Če se zatakne, ga pusti in beži. Končano. Črta so komaj odvlekli stran.

IV.

Ajd je le počasi utihnil. Grozdan, bil je neverjeten, mu je poslal še dve puščici, v vsako oko eno, in ogromno telo, ki je zaudarjalo po crkovini, se je umirilo. Oprezno so se mu približali. Po celem obrazu so visele dlake kot pri merjascu. Zobe je imel škrbaste, toda – dvojne?

»Pošast.« je dejal Grozdan. »Človek, ki ga je Najvišji, blagoslovljeno bodi Njegovo ime, poslal za kazen,« mu je tiho odgovoril Zaharija. »Ni prvič ... Golijat.« utihnil je. Gospodar je potem, ko je dodobra obrcal truplo in se pomočil nanj, zapregel konja in odvlekel divjega moža na mrhovišče pred vasjo, da mu ne zasmradi dom. Obraz se mu je kremžil v maščevalnem krču.

Dabor je spil skoraj cel vrč medicine, darilo gospodarja, in se zavlekel v hlev, da prespi. Zbudilo ga je glasno govorjenje in zehajoč je stopil ven. Na dvorišču je bila kopica vaščanov in več klopi ter miz, ki so se šibile od mesa, kruha in pijače. Grozdan se je šopiril pred tremi dekleti hkrati, gospodar je pozdravljal vaščane; vladal je praznični nered. Dabor je stopil k Zahariji, okoli katerega so spoštljivo stali staroste, ko se jima je približal žrec.

»Ljudje in bogovi so ti hvaležni, junak,« je nagovoril Zaharijo. »Prosim povej svoje ime, da ga slavimo pri žrtvah in praznovanjih. In,« iskal je besede, »ljudje te prosijo, da ostaneš tu, kot naš poglavar. Potrebujemo te. Mi smo zvesti.« Gledal ga je odprto, toda s pričakovanjem. Ni čakal dolgo.

»Moje je ime preroka našega plemena, ki nima več doma,« je zamrmral Zaharija. »Ampak sedaj bo moj dom in rod tu in ...« Nadaljeval je z močnim glasom.

»Moje ime je Samo, poglavar Samo.«

»... ki je postal kasneje kralj Samo, je kot trgovec prišel od Frankov k poganom ...«

Chonicae Francorum, Fredegar Scholasticus, verjetno okoli leta 660 n. š.

~ *** ~

Justina Strašek

Vragolije malega Bučka

Dober dan, otroci! Moje ime je Bučko in sem popolnoma črne barve. Imam velike zvedave zelene oči, kot se za muca spodobi. Imam tudi sestrico, ki je prav tako črna kakor jaz. Na las mi je podobna, le malo manjša je od mene. Živim v Spodnjem Jerneju, to je zelo lep in slikovit kraj. Tu je polno dreves, grmičkov in rož. S sestrico tekava okrog in se igrava, plezava po drevju, podiva se za žogico in se skrivava. Sva dvojčka in sva že upihnila prvo svečko na najini mesni tortici. Zelo sva navezana drug na drugega. Z nama živi stric Piki, ki je zelo dober do naju. Rad naju ima od malega, mene ima celo rajši kakor mojo sestrico. Pa veste, jaz se mu znam bolj prikupiti.

Povedati vam moram, kako sva s sestrico prišla v Spodnji Jernej. Bilo je že mrzlo, konec oktobra, midva s sestrico Mico pa sva bila dve črni kepici. Mamica naju je skrila v leseno uto. Človeška teta je prišla nekaj iskat v uto in naju našla. Stekla sva takoj k njej, da si jo ogledava, saj še nisva videla ljudi. Stara sva bila komaj mesec in pol. Človeška teta je najino mamico poznala, zato nas je vse tri dala v toplo sobo, rekla je, da zunaj ne bi preživel in če bi nas mamica peljala domov, bi naju s sestrico poslali rakom žvižgat, ker pravijo, da jesenske mačke ne veljajo nič. Rekla je, da naju bo rešila in naju kasneje peljala v Mačjo hišo. No malo sem že radoveden, kakšna je ta Mačja hiša, po drugi strani bi pa raje ostal kar tu. Ja, saj zunaj bi verjetno res bila zmrznila, tako mrzlo je bilo, da sva se kar stiskala k mamici. V tej sobi je pa tako čudovito toplo. In če bi morala rakom žvižgat, bi naju tudi zelo, zelo zeblo. Sem mamico vprašal, kaj so to raki, povedala mi je, da živijo v potoku in imajo klešče. Potoki so pozimi mrzli in bi s sestrico zagotovo zmrznila, če bi jim morala žvižgati. Mamica je zimo prebila z nami, zdaj je pa odšla domov, ker sva že samostojna, naju je pa pustila tu, ker nama nič ne manjka. Tam v tisti sobi sva srečala tudi strica Pikija. Stric Piki ima na sredini nosu črno črto, kar ga na pogled dela zelo strogega, a v resnici je nežna duša, ki ima zlato srce. Ogrnjen je v črni plašček, po obrazu prsih in trebuščku je bel, obut je tudi v bele čevljuje.

Kot sem že povedal, je Piki starejši gospod malo močnejše postave, kot se za njegova leta spodobi. Človeška teta se je odločila, da naju bo posvojila, pa saj naju je že stric Piki posvojil, torej sva dvakrat posvojena. Rekla je, da naju ne bo peljala v Mačjo hišo, ker sva se ji tako zelo prikupila. Peljala naju je na Veterinarsko postajo, tam sva dobila pikeca in oba zaspala. Med spanjem so nama odpravili garje iz ušeskov in še nekaj so naredili, zato da ne bova imela otrok. No pa saj jih ne rabiva. Mogoče bova pa kdaj kasneje kakšnega posvojila, tako kot je naju posvojil stric Piki. Seveda, če bova želela. Vsekakor pa morava biti starejša in imeti morava že malo trebuščka, tako kot stric Piki.

Moja človeška teta pravi, da sem pameten sto na uro. Res se učim malo hitreje kot moja sestrice. Človeško teto sem opazoval, kako odpira vrata in glej ga zlomka, zdaj tudi jaz znam odpreti vsaka vrata, če le niso zaklenjena. S sprednjimi tačkami se obesim na kljuko in vrata se odprejo. To sem obvladal že pri šestih mesecih starosti. Pa tudi vodovodno pipo znam odpreti. V tisti sobi, kjer živimo mi trije - Piki, Mici in jaz – je bila včasih kuhinja. V njej je seveda pomivalno korito. Človeško teto sem opazoval, kako je odprla pipo in sem tudi sam poizkusil. Voda je pritekla. Joj kakšen užitek je bil to. S tačko sem škropil po celem prostoru oziroma kako daleč je neslo. Vam povem, otroci, pravi užitek! Ko sem se naveličal igrati, je pa še voda kar naprej tekla. Nisem pa opazoval človeške tete, kako je vodo zaprla, zato sem odšel stran in pustil, da je tekla. Nateklo je polno korito. K sreči je prišla človeška teta in vodo zaprla. Na pipo je navezala nekakšno elastiko in zdaj se ne da več odpreti. Pa kaj bi to, saj sem se naveličal. Vam povem, da je veliko bolj zanimivo odpirati vrata in raziskovati. Vi ne veste, otroci, koliko zanimivega najdem. To je zelo kul! Tako bi rekel Naj. On je predzadnji vnuk moje človeške tete. Kliče jo babica in mene ima zelo rad. Super se razumeva. Vedno najde kakšno vezalko ali vrvico in jo vleče po tleh, jaz pa tekam za njo kot zmešan. Vam povem, da bi se tako lahko igrala vsak dan. Človeška teta ima pet vnukov in vsi jo kličejo babica, zato ji bom od slej naprej tudi jaz rekel babica. Naja imam res rad, ker je izmed vseh najbolj kul. Babici ni prav, če se vnuki pogovarjajo: kul, ful ok ... Pravi, da imamo za te besede dovolj lepih slovenskih izrazov. Mene je Naj naučil, da vse razumem, le govoriti še ne

znam. Govorim seveda po mačje. V ponedeljek je babica urejala rože na gredici pred hišo in ni pazila na vrata. Hitro sem jih odprl in smuknil noter. Na desni strani so bila vrata v kopalnico. Odprl sem jih, pa ni bilo za njimi nič posebej zanimivega, zato sem na levi odprl vrata v kuhinjo. Sredi kuhinje je stala miza in na njej lep bel prt in z mize razgled okrog in okrog po celi kuhinji, kul, vam rečem, otroci! Vstopila je babica in me zagledala kako sedim sredi mize na belem prtju in opazujem okolico. Smejal sem se ji in ji rekel: »Vidiš, babica, kako je to kul!« Babica me ni razumela, ker ne zna mačje govorice, jaz sem jo pa vse razumel. Rekla je: »No pred tabo pa res moram imeti vsa vrata pod ključem!« Pokazal sem ji jeziček in ji povedal, kako je to kul in se smejal. Babica ni nič razumela. Dala me je na tla. Na belem prtju so se kakor šampiljke poznale moje tačke. Vzela je prt z mize in ga dala med umazano perilo za pranje. Pa ne vem, zakaj je tako natančna, da na prtju ne sme biti nobene packe. Saj so odtisi mojih tačk prav lepo pristajali prtju, bil je bolj živahen in ni bil tako puste bele barve. Za danes sem že dovolj doživel, tudi zvezdice so že na nebu in lunica sveti, zdaj grem pa spat. Muce rabimo veliko spanja, navadno spimo po trinajst ur skupaj. Vam povem, da mi že kar veke lezejo skupaj.

Lahko noč, otroci! Jutri grem pa zopet novim dogodivščinam naproti.

~ *** ~

Milena Suhodolčan

Sladka bolečina

S težkimi koraki se je Breda vlekla po ozkem hodniku stare hiše, se oprijemala zidu

in s prsti drsela po odluščeni steni, ki je bila nekoč prebeljena z belo barvo - apnom - z rdečimi rožami, ki jih je hlapec naredil z gumijastim valjčkom. Zdaj je čas načel tudi stene in ne samo njo. Grenak nasmeh ji je ukrivil ustnice, ki so trdo stisnjene kazale nezadovoljstvo svetu. Komu neki? Saj je vse dni sama. Še po krompir v klet mora sama.

Zavzdihnila je in stopila na prvo stopnico, povlekla drugo nogo in z obema obstala. Za trenutek.

Da si malo oddahne. In tako naprej še nekaj stopnic in že je bila zunaj. Zajel jo je prijeten pomladni vetrič in za trenutek je pozabila na starostne tegobe in osamljenost. Med vrtnicami, ki so obkrožale stezo iz drobnih kamnov, je prispela za vogal hiše. In še dve stopnici. Zadihano se je ustavila. Vstopila je v temen vlažen prostor. V prvem prostoru so bili lično zloženi zabojčki, na policah so kot vojaki v vrsti stali kozarci z domačo marmelado, kozarci z vložnimi kumaricami in vreča orehov. Stopila je v drugi, še temnejši prostor, kjer je imela nekaj krompirja. Za sproti.

Enega je vzela v roke in v prsih jo je zbolelo. Sladka bolečina jo je opomnila, da kljub letom, ki so pretekla, še ni pozabila.

Tudi takrat, 60 let nazaj, je v roki držala krompir, ko je prvič srečala njega. Njega, ki ji je spremenil tok življenja.

Tistega dne je na njihovi kmetiji vrvelo od življenja. Pripravljala se je poročna pojedina in vsi so bili zaposleni. Najmlajši so čistili okoli hiše, deklice so pletle venčke iz cvetov marjetic, dekle so skubile perutnino, hlapci pa so zaljšali konje za vprego.

Kuhinja je bila razbeljena kot peč in tri zajetne kuharice, z lici rdečimi kot zrela jabolka, so se sukale

po njej in ukazovale sem in tja. Vse je teklo kot najbolj naoljen stroj.

»Krompir, kje je krompir?« je zavpila glavna kuharica in se držala za glavo. »Zdaj bi moral biti že kuhan!« Nihče je v tej kakofoniji glasov ni

slíšal. Nejevoljna se je ozirala p dekli, a ni bilo nobene blizu.

Bežno je zagledala rob modre obleke, ki je ravno zavila izza vogala, in ji skozi okno zavpila: »Prinesi krompir iz kleti, dekle!«

Breda se je obrnila in začudeno vprašala: »Kdo, a jaz?«

»Ja, ti! Če hodiš v visoke šole, boš pa ja znala prinesiti krompir iz kleti!«

Bredi ni ušel posmehljiv ton, ki ga je že večkrat zasledila, ko so se domačini pogovarjali z njo.

Motilo jih je, ker je odšla v mesto, in je poredko prihajala domov. Ko pa je prišla, se ni mogla zlit z njimi. Potrebovala je nekaj dni, da se je vživela v stari način življenja. Pa vendar ni bilo enako. Kot da bi hotela zleptiti razbito vazo. Zlepljena vodo sicer drži, a ni enaka kot prej. Tako se je počutila, pa še oče ni dovolil, da bi karkoli delala. »Ona se mora učiti in si ne sme mazati rok. Poročila se bo v mestu in bo postala gospa.« Zato je bila ob strani, ni se družila z vaščani. Če pa je to želela, so jo gledali izpod čela in se norčevali iz njenih oblek, govorice ...

»No, stopi no! Bi rada, da tvoja sestra ostane brez krompirja pri poročnem kosilu? Kaj bodo pa ljudje rekli?«

Brede to ni skrbelo, ker pa je vedela, da je res veliko dela, je vzela vedro in je šla v klet.

Ustavila se je pred masivnimi, izrezljanimi vrati, v ključavnici je kraljeval umetelno izdelan velik

ključ. Z vso močjo jih je potisnila in zakoračila v temo. Zajel jo je zatohel vonj po repi, zelju, vinu. Bilo ji je kar malo sitno in skoraj žal ji je bilo, da je ubogala kuharico. Imela je občutek, da bo zdaj zdaj iz teme skočilo nekaj. Ni vedela, kaj, a bilo jo je strah. Svetloba s praga odprtih vrat je osvetlila ogromen kup krompirja na ilovnatih tleh.

Pobrala je debelejši krompir, se dvignila, da bi povlekla vedro k sebi, ko je na tilniku začutila topel dih. Že se je hotela obrniti, ko so jo močne roke objele in močno stisnile k telesu. Zaznala je vonj potu in še po nečem.

Nekaj sladkega je velo od njega. Ni se bala, ker je vedela, da je to fant, ki ga je velikokrat

opazovala pri sosedih, kajžarjih. Gledala ga je poleti, ko je brez srajce kosil in obračal travo, opazovala ga je pozimi, ko je s konjem, vpreženim v sani, drvel mimo njihove hiše. Poznala ga je, a je kljub temu vprašala: »Se lahko obrnem, da vidim, kdo me objema?«

»Ne. Ne obračaj se, saj veš, kdo sem,« ji je zašepetal in nežno drsel z ustnicami po vratu,

da je čutil njen hiter utrip in bučanje krvi. Tako sladka in tresoča kot srna na begu, kot sem si mislil in želel. In s to mislijo jo je hitro spustil. Vedel je, da je zanj nedosegljiva. Drhteča se je obrnila, da bi mu pogledala v oči, a je razočarano ugotovila, da je odšel. Takrat ga je srečala prvič. Edino in nesrečno ljubezen svojega življenja.

Spomini so jo preplavili s tolikšno močjo, da je za trenutek pomislila, da se bo zgrudila.

Zopet je premagovala stopnico za stopnico in si mislila: »Le kdo si je zamislil vse te stopnice. Saj, ko si mlad, na to sploh ne pomisliš. Poskočiš, pa je.«

Njeni so jo dolgo pregovarjali, naj proda in gre v mesto. Ni imela otrok in nikoli se ni poročila. Ne z bogatim ne z revnim. Ni postala gospa in ne mati. Iz ljubezni se ni poročila, zato je raje ostala sama na kmetiji s kletjo z masivnimi izrezljanimi vrati. Trmasto je vztrajala, a oni niso vedeli in niso razumeli, zakaj ne dovoli, da bi zamenjali vrata v klet. Iz leta v leto so jih popravljali. A nikoli zamenjali. Vedela je, da bo sčasoma zaradi starosti morala zapustiti kmetijo, na kateri je preživela

svoje življenje.

Zapustila bo kmetijo in klet, kjer je prvič okusila obet ljubezni. Klet, v kateri je s krompirjem v roki začutila, da je mogoče ljubiti in biti ljubljen. In k sreči ni vedela, da je življenje lahko tako kruto.

~ *** ~

Milena Šimunič

Novo življenje

Ogledovala si je stavbe, mimo katerih so šli. Okoli njih so rasla visoka drevesa, lepa pokošena trava je segala vse do tlakovane poti. Prispeli so do visoke stavbe z na široko odprtimi železnimi vrati. Vsenaokrog je bilo veliko zelenja. Všeč ji je bilo okolje, dobro se je počutila. Medtem ko so ljudje prihajali, se z nasmeški pozdravljali in se v gneči prerivali naprej ter vtikali neke kartice v aparat, ki je bil pritrjen na zidu, je ona obstala pred vrati hišice, v kateri je sedel uniformiran uslužbenec. S strahom je pogledovala proti njemu in se ni premaknila. Uslužbenec jo je opazil, stopil do nje in jo vprašal, kam in h komu je namenjena. Ni znala povedati. Videti je bila izgubljena, kar je opazil tudi uslužbenec. Za trenutek je razmišljal in ocenjeval situacijo, nato jo je napotil na kadrovski oddelek. Povedal ji je ime uslužbenca, pri katerem naj se zglesi, ji pokazal smer in pot in ji zaželel srečo.

Potrkala je na vrata, na katerih je pisalo: »KADROVSKA SLUŽBA«. Slišala je globok moški glas: »Naprej!« Vstopila je.

Prestrašeno se je zagledala v moškega za pisalno mizo. Ni vedela, kaj naj vpraša ali pove. Srce ji je divje razbijalo, v glavi je čutila močan pritisk, v oči so ji silile solze. Stala je pred kadrovskim uslužbencem, ki je opazil njeno stisko, zato se ji je nasmehnil in jo vprašal, kaj želi. Najprej je samo molčala, saj ni vedela, kako naj začne. Na vprašanje, od kod je, se je malo umirila in mu odgovorila. Po tem je pogovor stekel. Povedala mu je vso svojo zgodbo, on pa ji je brez vmesnih besed prisluhnil. Ko je končala s pripovedovanjem, je nekaj časa samo molčal. Ko je že hotela oditi, je stopil do nje in ji podal roko. "Dobrodošla pri nas!" je dejal. "Koliko si pa stara?" "Sedemnajst in pol," je odgovorila. Zmajeval je z glavo in jo gledal. Postavil ji je še nekaj vprašanj in ji rekel, naj se usede in počaka. Odhitel je iz pisarne. Trajalo je kar nekaj časa, kar je odšel. Tita je prestrašeno sedela in ni vedela, kaj se bo zgodilo. Začela se je spraševati, ali se je pravilno odločila, da je prišla v to stavbo. Kaj jo sploh čaka in kaj pomeni, da mora čakati toliko časa. Bila je že na robu obupa, ko so se vrata naposled le

odprla. Vstopil je kadrovski uslužbenec in za njim še ženska v temnomodri delovni halji. Predstavil jo je kot Renato, njihovo delavko v proizvodnji, in jo vprašal, če bi bila pripravljena tudi ona delati v proizvodnji, kajti na drugih delovnih mestih, je vse zasedeno. Tita je bila takoj za to. Povedal ji je tudi, zakaj je pripeljal ravno to delavko, namreč le ona ji je lahko pomagala pri nastanitvi, če bi bila Tita pripravljena v prostem času skrbeti za njenega otroka v zameno za njeno bivanje pri njej in njeni družini. Tita je bila presenečena, kajti v tem trenutku, je njeno življenje dobilo smisel. Prijazni kadrovski uslužbenec je poskrbel za njeno nastanitev in za službo. Na Titi je bilo, ali bo sprejela ali ne. Vsekakor to ni bilo vprašanje, saj ni imela kam. Titi se je obraz razjasnil in z nasmehom je pristala na ponudbo. V tistem trenutku je spoznala, da je kadrovski uslužbenec njen rešitelj, zato se mu je z vsem spoštovanjem zahvalila. Brez njegove pomoči ni vedela, kje bi pristala. Najraje bi ga objela, tako so jo preplavila čustva hvaležnosti in radosti, saj je bil rešitev njenih težav. Prosil je Renato, da jo pospremi v proizvodnjo in jo predstavi delovodji, ki ji bo razložil, kaj bo njeno delo. Renata jo je odpeljala. Med potjo ji je povedala, kje stanuje in kaj bo njena naloga. "Namesto plačila stanarine boš pazila na mojega sina, star je eno leto," je razlagala Renata. Tita, ki še ni imela časa, da bi strnila vse misli od dogodkov in stvari, ki so se ji dogajale, je samo prikimala. Da bo pazila otroka, je ni skrbelo, saj je že doma skrbela za svojo najmlajšo sestro Sanjo.

Prispeli sta do nihajnih vrat in ko sta vstopili, se je pred Tito odprla velika hala, v kateri so na vsaki strani stali veliki stroji, za vsakim pa je stala po ena delavka. V nos ji je udaril vonj industrijskega olja in železa. Ne vonj ne ropot delovnih strojev je nista motila. Delovodja v proizvodnji je bil starejši moški. Ker je kadrovski uslužbenec že govoril z njim, mu Titi ni bilo treba razlagati, kaj tu počne. Odpeljal jo je do delovnega stroja in ji pokazal, kaj naj dela. Dobila je temno modro delovno haljo in čevlje, ter garderobno omarico, kamor bo svoje stvari shranila po končanem delu. Skrbno je spravila ključek garderobne omarice v žep delovne halje. Sedaj je bila kot vse druge delavke, ki so stale vsaka pri svojem stroju in delale. Tita je opazila, kako pogledujejo proti njej. Renata se je prav tako vrnila na svoje delovno mesto. Delovodja je Titi razložil in pokazal potek dela.

Delalo se je na normo, v dveh izmenah po osem ur ter eno delovno soboto v mesecu. Tita je kot v transu poslušala in vpijala informacije in ni bila sigurna, da si je vse zapomnila. Delovodja je do konca izmene ostal pri njej in jo vodil skozi potek dela. Po končanem delavniku se je morala oglasiti v kadrovske službi, kjer je podpisala pogodbo za službo. Dobila je delovno knjižico, ki jo je s ponosom spravila v torbico, se še enkrat zahvalila in odšla iz tovarne. Pred vhodom jo je že čakala Renata in skupaj sta odšli na avtobus, z drugimi delavci.

~ *** ~

Vanja Tajnšek

Celjske impresije I.

Primem za kljuko in v notranjost potisnem težka kavarniška vrata. Objame me toplota prostora, ki diši po praznikih in je poln ljudi. K mizam vabijo stoli in fotelji povsem različnih oblik, materialov in barv. Turkizno moder dvosed, ki v družbi še dveh foteljev kraljuje sredi prostora, je prost, a se mi ne zdi fer, da ga zasedem – sama sem, zato si izberem prostor ob steni.

»Kava?«

»Ne, hvala. Danes bom čaj. Saj še imate japonsko češnjo?«

Nasmehne se mi in odrzri s pladnjem na konicah prstov.

Slečem plašč, ga preložim, da se izpod volnene črnine pokaže rdeča notranjost, in ga položim čez naslon fotelja. Razvežem šal in snamem kapo, ki sem si jo kupila, ko se mi je zazdelo, da bo zdaj zdaj začelo padati z oblačnega neba.

Sivkast Ikein fotelj prekriva umetno belo krzno, ki verjetno pokriva madeže ali pa so le poskusili poudariti zimski čas. V topli kavarni je viška, torej skoraj zagotovo drži prvo. Sedem in se pogreznem globoko vanj.

Kavarno napolnjuje diskretna glasba kralja božičnega časa – Michaela Bubleja.

»Tri minute,« me prijazno opomni, ko predme postavi pladenj s čajnikom, skodelico in štirimi vrečicami sladkorja.

Pogledam na uro in potrpežljivo čakam. Dvignem pokrovček in iz zgornje odprtine čajnika komaj povlečem vrečico čaja, ki se je dodobra razbohotila. Objame me nežen vonj japonske češnje, kdo bi vedel, če res tako diši, a mene ponese v sadovnjak, ki je rasel ob domačiji starih staršev. Koliko pomladi smo presanjali v cvetočih krošnjah, koliko poletij preživeli ob zobanju češenj! Spomnim se na fanta, ki je vedno zmagal v pljuvanju pečk. Kako mu je že bilo ime? Marko! Imel je pege in špranjo med zobmi.

Pokrovček namestim nazaj in čaj z visokim curkom, da se vmes malce shladi, vlijem v skodelico.

Na levi stoji smrečica z belimi okraski in lučkami, ki malce prehitro

utripajo. Raje imam tiste počasi ugašajoče, ki spominjajo na zapiranje zaspanih otroških vek, ko se trudijo ostati budne.

Vstopi par srednjih let. Ženska ima ravno tako rdečo bundo, ki jo iščem že nekaj časa. Skoraj jo že vprašam, katere znamke je, ko si jo sleče in položi preko naslona stola povsem blizu mene. Na črni etiketi piše Pull & B

...

Čaj. Nežno rumena tekočina v široki beli skodelici z gladkim, ravno prav zaobljenim robom in ročajem, v katerega udobno zdrsne prst.

Zaslišim znan moški glas. S pogledom poiščem lastnika in se nasmehnem - za mizo ob oknu sedi znanec z družino, pije kavo in je pekovsko pecivo, na pol potegnjeno iz vrečke. Tudi sama ga včasih kupim, potem pa mi ga je nerodno jesti za mizo v lokalu.

Gospodična!

Ja, prosim?

Moja žena bo še enkrat isto ... Ne, hvala, jaz ne bom nič.

Pomislim, zakaj potem žena ni naročila sama?

Nad glavo, s stropa, visi 50 lestencev - le 6 jih gori. So različnih velikosti, a vsi beli in okrogli, iz papirja – taki, kot so bili moderni precej let nazaj, sedaj pa zopet prihajajo v modo. Na nekatere so obesili snežinke iz stiropora, ki se rahlo pozibavajo vsakič, ko kdo odpre vhodna vrata.

Vstopi gospa in sname očala, ki so se ji v trenutku zarosila. Z njimi nekaj časa maha po toplem zraku, ki diši po sveže mleti kavi.

Srebam sladkast čaj in opazujem prostor in ljudi, ki so si na to sobotno dopoldne vzeli čas za prijatelje ali pa se le odločili popiti topel napitek v prijetni notranjosti – danes je siv mrzel dan in ni da bi človek sedel zunaj, pa čeprav so na razpolago odeje.

Za sosednjo mizo sedi mlad par, oba na isti strani. Tega nisem nikoli razumela. A ni bolj logično, da sediš nasproti, da se gledaš v oči, ko se pogovarjaš?

Dom sva si delila skoraj trideset let. Vsak dan sem ga gledala – kakopak, a priznam, da sem šele takrat, ko sem se zavedla, da ni več moj, videla kako postaral se je. Njegova koža na obrazu je bila še vedno gladka, a je nekako uplahnila. Gube okrog oči so bile globoke in spraševala sem se, kdaj je pahljača dobila toliko linij. Čedalje manj las je imel in kljub temu,

da je bil svetlolas, sem tisti trenutek opazila srebrne niti, ki so razbijale monotonost. Ali se takrat, ko si sediš nasproti, res vidiš, ali pa se v resnici samo gledaš? Res opaziš, da se je poglobila smejalna guba ob ustnicah, ki jih tako rad poljubljaš, ali tista zaskrbljena med obrvmi? Morda pa je moja logika napačna. Morda je res bolje sedeti skupaj, na isti strani, in gledati v isto smer.

Mlado dekle, ki streže, si potisne pramen gostih temnih las za levo uho. Razpuščene ima, da ji sežejo skoraj do pasu. Tudi jaz v njenih letih nisem hotela nositi spetih. Niti jih nočem nositi dandanes, če prav pomislim.

Srečam se z moškim pogledom in obema se za bežni trenutek zazdi, da se pozna. Oba naenkrat ugotoviva zmoto in iskrica v očeh v trenutku ugasne. Umakneva pogled in sva si zopet tujca.

Vstopi družina z dvema otrokoma. Punčka je večja, z dolgimi svetlimi lasmi na vsaki strani obraza in zlato-bleščečim nahrbtnikom. Fantek nosi veliko torbo čudne oblike. Ko gre mimo, skozi mrežico vidim, da je v njej majhno skuštrano bitje. Zajček. Vsaj zdi se mi, da fant ne bi nosil s sabo muce. Njegov oče nosi črno kapo na šilt, ki jo ne sname niti za mizo. Morda skriva plešo.

Očka za mizo ob oknu dela čopek punčki, ki se mu zvija na kolenih. Opozori jo, naj miruje, a se mu povzpne v objem. Poljubi jo in kot da jo je s tem pomiril - punčka mirno obsedi in se naslanja v gnezdo mogočnega očetovega ramena. Kako je, ko te poljubi obraz z brado?

Sestrica fantka z zajčkom je dobila vročo čokolado s smetano, ki zgleda tako slastno, da se mi pocedijo sline. Ko sem bila majhna, sem imela rada kakav, čokolada je bila predraga. Malce sem ji nevoščljiva. Iz čajnika si nalijem preostanek čaja, ki je temnejši, kot je bil na začetku. In precej bolj trpek.

Ženska v družbi, ki sedi v kotu na desni, se glasno zasmije. Ozrem se. Lepa gospa je, s svežo frizuro in očali s temnim okvirjem, ki paše k barvi njenih las. Vidim, da za njimi stoji še ena smrekica, s takimi rdeče-zlatimi okrasiki, kot jih imamo doma. Bolj mi je všeč od one z belimi.

Na mizicah so prozorne steklene vazice, iz njih pa kuka umetni dekor v obliki dveh zelenih listov in peclja z oranžno kroglico. *Sveža jelkina vejica v vodi ne bi smela biti težava v teh dneh*, si mislim, a se že naslednji hip

okrcam, ko me prešine, da tudi v naši dnevni sobi stoji umetna jelka.

Gospa s frišno frizuro vstane in fotografira svojo družbo. Smejijo se in ujamem besede *spodnje perilo ni tak problem*.

Pogledam vrečko na praznem fotelju za mojo mizo. V njem je božično darilo, ki sem si ga kupila na boljšem sejmu. Vsako soboto sem si ga ogledovala - očitno je čakalo name. Prečudovito staro posrebreno stojalo s stekleno posodo za sadje. Točno vem, kam ga bom postavila. Rada kombiniram novo in staro. A tisto res žlahtno staro, tisto, ki te pocuka za rokav in te prijazno nagovori z besedami, ki jih slišiš samo ti.

Na široko polico velikega okna, vidi se, da je stavba zelo stara, so položili lesene sani in nanje zložili v darilni papir zavite pakete različnih velikosti. V ozadju, na okenskem steklu, vidim bel napis in se ga trudim prebrati. Črke so nalepljene tako, da vabijo k branju tistega zunaj, na ulici. Nemara zato, da postoji, se nasmehne in vstopi.

Na-pravi to zme-raj, ne bodi kot drugi, ljubezen ni reka, ki teče po strugi.

~ *** ~

Marko Vitas

Izlet na Sicilijo

od: natasa@teleport.com

za: nina.zupanc@vozelj.net

datum. 28. oktober, 2021, 21:05

zadeva: Izlet na Sicilijo

Draga Nina,

veš, včasih se hrepenenja izpolnijo čisto nenadejano. Izpolnitev se prikrade čisto potihoma, a hkrati bliskovito, kot bi udarila strela z jasnega neba. Končno so se mi odprla nebesa. Uresničila se mi je želja obiskati Sicilijo. Moj novi prijatelj se je ponovno izkazal. Pogumno me je povabil na potovanje po Siciliji. Otroke sem seveda prepustila v varstvo noni. Tokrat pa se nisva podala na pot z avtom, ampak z letalom. Z moškimi je pač tako, da so podobni poletu z letalom. Najvznemirljivejši del poleta je vzlet. Potem nekaj časa letiš nad oblaki, dokler zopet ne pristaneš na trdnih tleh. Sprejemem tveganje in igro. Kaj pa mi preostane drugega, saj le od spominov živimo.

Sprehod po Cataniji, večerni utrip mesta, vrvež na promenadi, nepozabno. Mesto je v dolgi zgodovini vsaj petnajstkrat zalila lava z vulkana Etna in ga povsem uničila. Vsiljuje se misel, da bi to lahko bila nenapisana prisposodba sicilijanske zgodovine. A po drugi strani izbruhi Etne z vulkanskim pepelom, ki je odlično mineralno gnojilo, izdatno pripomorejo k plodnosti tukajšnje izjemno rodovitne zemlje, ki je temelj vsakokratnega razcveta sicilijanske družbe.

Naslednji dan se odpraviva pod vznožje Etne. Po pobočju prideva do nadmorske višine približno 1900 m. Višje zaradi megle in dežja ne gre. Potolaživa se z žganjem Fuoco dell'Etna. Spustiva se nazaj na riviero. V eni izmed brezštevilnih restavracij obedujeva lokalno specialiteto, izjemno okusne zvitke iz ribe mečarice. V Taormini pa si za posladek privoščiva najbolj znano sicilijansko sladico, imenovano Cannoli, božansko. Potem opravim nekaj manjših nakupov sicilijanske keramike.

Taormina in Giardini Naxos sta bila zaradi aktivnosti Etne pod tanko plastjo vulkanskega pepela. Slednji je bil menda prva grška kolonija na otoku. Danes predstavlja Taormina, ki je bila prav tako dolgo grška kolonija, simbol turizma visoke kategorije. V času antike, kot tudi v času normanske vladavine v srednjem veku, je bila Sicilija nekaj časa intelektualno središče sveta. Tu so domovali na primer veliki učenjak Arhimed, dramatik Ajshil in filozof Empedoklej ter drugi veliki umi. Ob tem želim poudariti, da filozofija, po mojem mnenju, od antičnih časov do danes ni bistveno napredovala in da si v antiki veljal za idiota, v kolikor se nisi zanimal za javne zadeve in se temu primerno tudi nisi udeleževal. Kaj pa danes? Ravno obratno. Zakaj? Ker smo deklinacija antične civilizacije. Ljudje v starem veku so bili najmanj toliko pametni, kot smo danes. Nisem si mislila, da se bo sprva romantični podaljšani konec tedna tako začel počasi sprevrčati v duhovno romanje. Tako kot je veliki filozof Friedrich Nietzsche iskal med švicarskimi Alpami skrivnost, tudi jaz sedaj iščem v temačnih jesenskih dnevih med sicilskimi hribi, med palmami, nasadi pomarančevcev in vulkanskim pepelom pot, kako doumeti skrivnost večnega vračanja enakega. Ubrala sem pač svojo smer.

Potujeva po notranjosti Sicilije, ki je bistveno manj poseljena kot obala, proti Dolini templjev v bližini mesta Agrigento, ki je v antiki bojda štel tristo tisoč duš, danes jih šteje dosti manj. Najprej si ogledava Herin/Junonin tempelj, ki je bila zaščitnica družine in prevaranih želja. Boginji Heri so žrtvovali bela jagnjeta v čast, a jaz ne vem, kako naj se ji priporočim. Potem je tu tempelj slogi, za katerega pa se ne ve, kateremu Bogu je bil posvečen. Danes velja za najbolje ohranjen antični tempelj na svetu. Ohranil se je, ker je nekaj časa služil kot krščansko svetišče. Tu so še ostanki Zevsovega in Herkulovega templja. Okrepčava se z lokalno posebnostjo, kavo z mandljevimi mlekom in se odpraviva dalje.

Palermo, milijonsko velenje. Kulturni utrip mesta je po letakih in plakatih videti precej živahen. Tu je veličastno gledališče Massimo. Katedrala normanskih kraljev Monreale nad mestom je zares vredna ogleda. Notranjost katedrale je vsa okrašena z mozaiki, kar neposredno priča o bogastvu in veličini takratnega normanskega kraljestva. Na vsakem koraku so vidni sledovi oziroma vplivi arabske in bizantinske umetnosti.

Zgodnjekrščanske katakombe so bile zaradi prenove na žalost zaprte.

Očarani z večplastno etnogenezo in s tem povezanimi pojavi cvetočih kultur, z burno zgodovino otoka in z neusmiljenimi stoletnimi upori, se v meni prebudi angel, ki se mi oglasi v mislih: »Ampak organizirani kriminal vendar ni socialno sprejemljivo!« A prebudi se tudi hudič: »Kaj pa je socialno sprejemljivo? Kdo o tem odloča?« Vest peče, kadar značaj ni dorasel storjenemu. To velja tudi ali morda predvsem za ljubezenske zadeve. Tudi jaz imam pravico do moči. Vsak upor ali vstaja je spočetka socialno nesprejemljiva. Začeniš z zgodnjimi kristjani, ki so živeli za tiste čase na prav tako na socialno nespremenljiv način. Z zamahom roke, kot bi želela odgnati nadležno muho, skušam razbistriti zmedo v svoji glavi. Kar kaže, bom po vsej verjetnosti morala še dolgo iskati dalje. Bojim pa se, da bom kot večna obsojenka morala še naprej tavati med neskončnim iskanjem resnice. Motiv, ki se tako pogosto pojavlja v literaturi. Čeprav, če sem iskrena, moram priznati, da komaj čakam na naslednje potovanje neznano kam.

Rada te imam, potovati pomeni živeti,

Nataša.

~***~

Naloga

So trenutki, ko moramo slediti pretanjenemu občutku in se podati po drobnih stezicah, in če smo dovolj vztrajni, se nam na koncu odprejo nova morja in obzorja. A vedno ni tako, včasih med stezicami zaidemo in se znajdemo v neskončnem blodnjaku slepih ulic. Takole se mi je prigodilo.

Zazvoni ali bolje rečeno zaigra melodija telefona na moji pisalni mizi. Prebudi me iz obilice tekočega dela. Pograbim slušalko in se oglasim. Na drugi strani žice se oglasi enolično neoseben glas direktorjeve tajnice:

»Živijo! Direktor želi govoriti z vami. Oglasite se v njegovi pisarni.«

»Živijo! Kdaj pa?«

»Najbolje kar takoj, kasneje ima neke sestanke,« z nespremenjenim glasom nadaljuje tajnica.

»Prav, se oglasim. Lepo bodi.«

»Ti tudi.«

S tesnobnim občutkom v prsih potrkam na vrata direktorjeve pisarne.

»Naprej!« se zamolklo oglasi glas z druge strani vrat.

»Pozdravljena, kolegica! Vašo pomoč bomo potrebovali,« me z vedrino v očeh ogovori.

»Kako lahko pomagam?« tiho odvrnem.

»V našem mestu se mudi eden naših največjih odjemalcev, izvršni direktor nabave, a mi o njegovem bivanju v našem mestu ne vemo ničesar. Tako da se upravičeno bojimo, da se ozira po naši konkurenci oziroma želi navezati stike z njimi. Zato vas želimo poprositi, da bi izvedeli vse o njegovih namerah, s kom se srečuje, kam je namenjen, kje obedi, skratka vse, vse o njem.«

»Kako naj pa jaz to izvem?«

»Dajte no, saj nismo otroci. Uporabite vse vaše ženske čare.«

Spodvijem ustnice in pogoltnem slino, a ne rečem ničesar. Medtem je direktor nadaljeval:

»Z vašo očarljivostjo in lepoto to zagotovo ne bo težko. Poleg tega pravijo, da je šibek glede ženskih kril. Shranite vse račune. Izplačali vam bomo tudi dnevnice. Tukaj je njegova fotografija,« in mi izroči natisnjeno fotografijo gospoda, o katerem bi morala izvedeti vse o njem in o njegovih nakanah. Fotografijo je očitno moral najti nekje v svetovnem spletu.

»Srečno!« me še pospremi z vedrim glasom, ko zapuščam pisarno.

Doma se izgovorim na nujno službeno pot in se napotim proti hotelu. Naročim si večerjo v hotelski restavraciji in razmišljam, kako naj se mu približam, da ne bo videti preveč očitno. Medtem ko večerjam, ga naposled zagledam, kako se razgleduje po hotelski restavraciji. Nameni se proti moji mizi in me brezsravno povpraša, če lahko prisede, čeprav bi se našla še kakšna prosta miza. Seveda privolim in se sama pri sebi nasmiham: »Odlično, pol dela je, hvala Bogu, opravljeno. Videti je nekoliko robat, čeprav še vedno dovolj uglasen za poslovneža. Potem ko izmenjava pozdrave, se opogumim in ga povprašam:

»Kaj vas je sredi poletja pripeljalo v to mesto?«

»Ah, posel,« nekoliko zdolgočaseno odvrne.

»In s čim se ukvarjate?«

»Ah, trgujemo z gradbenim materialom, opekami, cementom, železom

in izolacijskimi materiali. Skratka, z vsem, kar potrebujete za gradnjo hiš, mostov, stolpnih, cest ali česarkoli.«

»In kako vam kaže posel?«

»Ne vem, kaj vam naj rečem. Kruh, zaslužen v komerciali, ima sedem skorij.«

Moj sogovornik je glede službenih zadev precej nezgovoren in zadržan. Pogovor vedno znova obrača k splošnim temam: kaj je vredno videti v mestu, o dopustu, kam se je vredno podati in podobno. Ko končava z obedom, me povabi v hotelsko kavarno, kjer sedeva v udobne usnjene naslonjače za klubska mizico. V kavarni sva skorajda sama. Le ob točilnem pultu stojita dva moška srednjih let, kjer srebata pijačo. Naročim si gin-tonik, on pa si privošči kozarec belega vina. Natakar z neprizadetim izrazom na obrazu hitro prinese pijačo.

»S čim pa se vi ukvarjate,« me povpraša, »da ne govorim samo jaz. Precej ste nezgovorni.«

»S kozmetiko. Obiskujem drogerije, lekarne, specializirane prodajalne, lepotalne in kozmetične salone.«

Seveda lažem. Resnično je samo to, da sem kot študentka včasih zares prodajala kozmetične izdelke. Na žilah začutim, da se sogovornik spreha s pogledom po mojih gležnjih in nartu.

»Spričo vaše lepote sem prepričan, da morate biti v tem poslu nadvse uspešni.«

Na mestu se presedem in ponovno prekrizam noge, le da je razporek na moji poletni obleki zdaj nekoliko bolj razprt. Čeprav ne daje videza, vem, da mojemu sogovorniku uhaja pogled na novo ustvarjen razporek. Tukaj je moj ženski instinkt nezmotljiv. Skozi smeh odvrnem:

»Saj veste, kruh, zaslužen v komerciali, ima sedem skorij.«

Sogovornik je ponovno spremenil temo pogovora in zdaj govoriva o umetnosti, galerijah in muzejih, ki jih je vredno obiskati. Opažam, da je moj sogovornik začel izgubljati zanimanje zame. V njegovem pogledu začutim led. »Ne bom mogla izpolniti svoje naloge! Ne zdim se mu dovolj lepa,« pomislim. Ponovno se presedem na mestu in še bolj razširim razporek na krilu, kar moj sogovornik nedvoumno opazi. Zaupanje vase se mi povrne, a po nekaj minutah on ponovno izgubi zanimanje zame. V misli

se mi zopet prikradejo zle slutnje: »Nisem dovolj privlačna, da bi lahko izvršila takšno nalogo.« Razširim razporek, tokrat na moji poletni bluzi nad grudmi, a on ostane neprizadet, čeprav jaz vem, kam mu uhaja pogled. Naročiva si še eno rundo pijače in še nekaj časa kramljava. Potem pa me pospremi do moje hotelske sobe. Ne pusti se odgnati.

Pred vrati moje hotelske sobe, ki sem jih s kartico odklenila, se skušam posloviti:

»L ... l ... ahko noč,«

Ne vem, kaj me je zapopadlo, da se mi je tako očitno zatresel glas. Ne vem, zakaj se pojavi v meni ravno tisti trenutek neka neznana, nerazložljiva slabost. V moji duši se neopisljivo prepletejo občutek dolžnosti, nečimrnost in kanček strasti. Na njegov odziv ni bilo potrebno čakati. Popade me hipno kot krvoločna zver, ki zavoha kri. Neizprosno plane in me čvrsto objame. Na uho mi šepne:

»Gospodična, ne vzdržim več. Tako zelo neskončno ste privlačni.«

V trenutku se znajdeva objeta v moji sobi. Izpija me v vrtincu. Ne morem, pravzaprav nočem se izviti. Še več, oklenem se njegovih pleč in začnem vračati poljube. Spodnese me, kot bi utrgal zrel sad in me odločno in hkrati lahko položi na posteljo. Kleči nad menoj okobal in me prične slačiti. Potem na hitro še odmeče svoje obleke. Vzame me silovito kot orkanski val, da se na noben način ne morem upreti toku. Mesečina sije skozi okno. Igra se dolgo ne konča, dokler je ne prekine pisk brzeče lokomotive. On v zadnjem hipu odskoči in se kot mogočna skala odvali od mene. Tudi potem ne izvem ničesar oprijemljivega.

Prebudim se v sončno jutro. Na hitro se uredim in se odpravim na zajtrk, kjer ga srečam v hotelski restavraciji. Ravno končuje svoj zajtrk. Poleg mize ima potovalni kovček. Prisedem. Položim na mizo sadje, jogurt in kavo, ki sem jih na hitro nabrala na samopostrežnem pultu.

»Dobro jutro.«

»Dobro jutro.«

»Odhajate?«

»Da.«

»Upam, da ja bil vaš obisk poslovno uspešen.«

»Kruh, zaslužen v komerciali, ima sedem skorij.«

Pogleda uro in se zdrzne. Pograbi skodelico, v kateri je bilo še nekaj kave. S krožnimi gibi roke pomeša vsebino in jo izpije. Vstane in iz potovalnega kovčka potegne zložljiv ročaj in ga do konca raztegne.

»Oprostite, moram se posloviti. Zunaj me že čaka taksi. Ne želim zamuditi leta. Zbogom.«

»Zbogom.«

~***~

Odsev mesečine

In glej, so zadnji, ki bodo prvi, in so prvi, ki bodo zadnji.«

(Luka 13,30)

Pravijo, da tistega, ki najde pot iz Platonove votline, zaslepijo sončni žarki. Zato potrebuje nekaj časa, da se privadi na sončno svetlobo. A tiste srečneže, ki pa najdejo pot iz Platonove votline ob večeru, ob izhodu nežno obsije mesečina. Zato lahko brez bolečine v očeh uzrejo resnico okoli sebe. Takole se mi je primerilo.

Bilo je pred nekaj leti, ko sem ravno bil začel zbirati gradivo za pripravo monografije o najstarejši obrti na Slovenskem, ki sem jo zastavil nadvse velikopotezno. Želel sem narediti veliko, obsežno delo. Med zbiranjem gradiva sem seveda moral obiskati tudi različne spletne oglasnike. Listal sem po ponudbi vročih linij, erotičnih masaž, pripomočkov, kozmetike, perila, zmenkarij in vsega, kar sodi v domeno erotike. Vse pa je bilo često opremljeno z nazornimi fotografijami. Med blodenjem po virtualnem svetu je mojo pozornost pritegnil oglas z naslovom: *Celovita ljubezenska oskrba. Pokliči Danica ...* »Tole je videti obetavno,« pomislim. Razmišljam, da bi poklical, a se za klic odločim šele naslednji dan. Odtipkam številko v telefon. Zvoni. Počutim se nadvse negotovo, kot študent pred težavnim izpitom. Zvonjenje umolkne in z druge strani etra se zasliši škreb in nato odločen, a kljub temu pomirjujoč glas: »Želite, prosim?«

»Dober dan,« odvrnem. »Pritegnil me je oglas Celovita ljubezenska oskrba. Zanima me, kaj je na tem?«

»Zato me boš moral obiskati, junak moj.«

»Jasno, seveda, seveda,« odvrnem.

»Imate kakšne posebne želje?«

»Ne, ne ... ne vem ... hm, morda pa. A ne bi o tem po telefonu.«

»Vedite, da je vse stvar dogovora.«

»A če prinesem s seboj dvestotaka, bo dovolj?«

»Pa ja ne boš skopušno stiskaril ob takem nepopisnem doživetju in nepozabni izkušnji, ki ti jo ponujam.«

»Kdaj vas pa lahko obiščem?«

»Lahko že jutri zvečer Na livadah 6. Pozvonite na priimek Večirnik.«

»Velja.«

»Na svidenje.«

»Lep dan še naprej.«

Do Danice se je prišlo v delavskem blokovskem predmestju, katerega sivino so razblinjali le številni grafiti. Pozvonil sem in oglasil se je zven, ob katerem sem moral odriniti vhodna vrata. Stopim v majhno tesno dvigalo. Grafiti so bili naččkani tudi po kabini dvigala in tudi po ogledalu, s katerim je bila opremljena kabina. Kovinski deli kabine so bili spraskani z imeni nogometnih navijaških skupin in srčki, v katerih so bile navedene začetnice imen, povezane s plusi. Dvigalo je vozilo samo do dvanajstega nadstropja. Do trinajstega nadstropja, kjer naj bi bila Danica, si se moral povzpeti po stopnicah.

Pozvonim. Vrata se odprejo. Odpre mi, oblečena v živopisno haljo, nasmejana, dolgonoga in stasita. Ima dolge, valovite svetle lase. Modrozeleni oči krasijo njen obraz, kljub temu pa njen pogled odseva nenavadno globino in neizmerno toplino.

»Dober dan.«

»Dober dan. Vstopite.«

Vstopim v stanovanje, v katerem se je pritajeno, a diskretno širil vonj po orientalskem kadilu. V ozadju se je tiho in nevsiljivo predvajala pomirjujoča, a vendarle nekoliko kičasta glasba znanih melodij in napevov. Posede me za kuhinjsko mizo.

»Želite?« me ogovori.

»Moje želje so morda nekoliko nenavadne, samo pogovarjal bi se rad.«

Njen obraz v hipu postane resnoben. V naglici potegnem iz listnice tri zelene bankovce po sto evrov in jih postavim na mizo pred naju. Danica jih nejeverno premeri.

»Niste videti Jehovec. A ste nemara policist?«

»Ne, ne, kje pa.«

Potegnem iz listnice še mojo novinarsko izkaznico in ji jo predočim.

»Novinar sem. Pripravljam knjigo o najstarejši obrti na Slovenskem. Zato bi vam, kot primarnemu viru, želel zastaviti nekaj vprašanj. Samo pogovarjati bi se želel.«

»Naj bo,« mi je dejala in pospravila tri stotake v žep kopalnega plašča. Medtem se je kislo nasmehnila s kančkom očitnega prezira. »Ne vem, če sem dovolj učena za take stvari,« je pristavila in nato je še z jedko nestrpnostjo dodala, »poslušam,« in se zazrla nekam v prazno steno.

»Pogovor bi želel posneti. Imete kaj proti? Samo za prepis.«

»Ne, ne želim, da me snemate. Lahko pa si zapisujete, če že morate.«

»Razumem,« in potegnem beležnico iz aktovke.

»Kako prišli v igro in zakaj to počnete?« jo povprašam.

»Želja po razgibanem življenju, po pustolovščinah in priznam, premamila me je tudi želja po lagodnem življenju. Skratka, želela sem zajemati življenje z veliko žlico. Spočetka je bilo tudi nekaj čisto preproste, človeške želje, pomagati in to ni zanemarljivo. Želja pomagati je sčasoma vse bolj prihajala v ospredje in moram reči, da pravzaprav danes celo nad vsem prevladuje.«

Sprašujem jo bolj ali manj tehtna vprašanja, kaj počne v prostem času, s kom se družijo in podobno. Očitno je bilo, da jo pogovor z menoj nadvse dolgočasi. Na njeni halji je zeval širok razporek, da sem lahko občudoval belo porcelanasto polt njenih bedres. Občasno se je tudi na mestu presedla. Pogled mi je uhajal tudi na mesto njenega dekolteja, kjer je bil njen kopalni plašč še posebno ohlapen.

»Ali boš zares dopustil, da zaspim vsa vročična ob misli nate?« me prekine.

S priprtimi vekami odkimam in nadaljujem z vprašanji:

»Ali telesno uživate ob svojem poslu?«

»Seveda.«

Dvignem pogled od beležnice in ji pogledam v oči, da bi morebiti lahko preveril njeno iskrenost. A glej ga zlomka. Odvrгла je kopalni plašč in sedi pred menoj v erotičnem, a ne preveč vpadljivem, čipkastem perilu. Naredim se kot, da ničesar ne opazim. Zato sem nadaljeval: »Pa doživljate vrhunce strasti s svojimi strankami?«

»Iskrenost je del usluge.«

Medtem ko si s tresočo roko beležim, me prekine:

»Junak moj, ali zares ne dovoliš, da te popeljem med tropske votline deževnega gozda, v meglice in nato pod slap gorskega potoka?«

»Ne, ne, imam zaročenko, ki je v blagoslovljenem stanju. Odgovoren moški sem.«

Medtem odvrže še vse kose erotičnega perila in gola obsedi pred menoj.

»Znebiva se teh otroški igrač,« reče.

Pričela se je gladiti po vsem telesu in v uho se mi prikradejo njeni komaj slišni vzdih.

Planem ji v objem in ona se mi vročično prepusti. Končava na sveže pognjeni postelji. Jemljem jo silovito, ali bolje rečeno, ona je jemala mene, saj sem bil v nekem smislu nebogljjen kot majhno dete. Bila je daleč močnejša od mene. Videti je bilo, da se voljno vdaja vsem mojim željam, kakor so se mi zahotele, kot da bi lebdela v nevidnem oblaku telepatskih misli in uresničenih želja. Njeno silovito moč bi lahko pripisal Ateni in priljudno domačnost Heri. Ne, ne, ni mogoče, njeno ljubečo moč bi lahko pripisal samemu učlovečenju Afrodite.

Obležala sva objeta. Z mehкими dlanmi me je gladila po prsih. Dolgo časa sva molčala. Dokler me ni naposled povprašala: »Ali moram še kaj pojasnjevati?«

»Ne, ni potrebno,« odvrnem.

Odšel sem. Kljub svetlobi mestnih luči sem lahko opazil odsev mesečine na veliki luži v katero sem bil skorajda zabredel. Zazrem se navzgor proti Daničinemu stanovanju, kjer je gorela luč. Bil sem nekako spremenjen in pomišljal sem, da se še kdaj povrnem med tropske votline in meglice deževnega gozda ter pod slap gorskega potoka, da bi zrl v odsev mesečine.

~ *** ~

Branko Zupanc

Sneg v novembru

*Še sliši se v aprilu zven kladiwa,
krepko vihtel ga Friderik je II.
in sonce razpršilo je oblaka siva,
Savinja mirno tekla je v strugi.*

Dež, ki je padal dva dni po vseh svetih, je ohladil ozračje, da je zadišalo po prvem snegu. Zjutraj, ko se je zvedrilo, sta se prikazala pobeljena Tolsti vrh in Grmada, malo niže pa še ni zapadel. S teh hribov je hladno pihalo in mi naznanjalo, da je zima že zelo blizu. S terase in izpod brajde sem odstranil klopi in mizi ter vse skupaj zložil v garažo, kjer bodo do pomladi, da bo les lepo prezimil. Nobenega dela ni bilo več zunaj hiše, zadnje odpadlo listje sem pograbil in pometel ter vrgel med biološke odpadke.

Ostalo je samo še čakanje, čakanje na prihod Friderika. Petnajsti november se je hitro bližal, ko bo tretjič nastopil lunin ščip. Takrat bi se moral vrniti v moj čas, vsaj tako mi je napisal.

Petnajsti november je bila nedelja. Preveril sem koledar, na njem pa je bil označen z rdečim krogcem začetke polne lune ob 6.07 uri zjutraj. Bova res že danes dobila obisk? Naju bo že danes obiskal visokorodni gospod? Minil je dan, minil naslednji, Friderika pa ni bilo. Bilo je dolgočasno. Čas je tekel v novembrski megli po svoji večni poti, prišel je že osemnajsti november in mesec se je vedno bolj oblikoval v krajec. Hej, kaj je zdaj to? Čez tri dni ne bo več ščipa, Friderik pa se še ni oglasil?!

Četrtek, 19. novembra ob 17. uri. Mrak se je vedno bolj gostil v dnevni sobi, z ženo pa še nisva prižgala luči. Bila sva v nekem pričakovanju, slutila sva, da se bo zgodilo danes. Zunaj in v sobi se je vse bolj gostila noč, midva pa sva še vedno sedela brez luči.

»Si slišala?« sem vprašal ženo.

»Slišim. Kot da je nekdo v spodnji sobi,« je odgovorila.

Še kar sva sedela in poslušala korake pod nama, nato pa sva jih zaslišala na stopnicah in v predsobi. Nekdo je potrkal na vrata.

»Izvoli naprej, gospod Friderik,« sem glasno dejal.

Vrata so se počasi odprla in v sobo je vstopil grof in knez. Vstal sem, prižgal luč in mu podal roko.

»Mislila sva, da te ne bo. Ščip se je začel že v nedeljo,« sem mu namesto pozdrava dejal nekoliko očitajoče.

»Toda ni še minil,« mi je odgovoril. »Držal sem besedo in prišel. No, pravzaprav so jo držali *oni*, kot so mi obljubili. Zdaj sem tukaj in prilegel bi se mi kozarec vina.«

Sedli smo za mizo, žena je prinesla tri kristalne kozarce, jaz pa sem iz hladilnika dal na mizo srebrno penino. In da je bilo še lepše, je v svečniku na mizi zagorela sveča iz čebeljega voska.

»Mmm ...« je zamrmral Friderik, ko je srknil iz kozarca. »Pa prijeten vonj čebeljega voska. S takšnimi svečami smo svetili tudi v mojem času. Kako že pravita tej umetni luči?« je vprašal in pokazal na lestene na stropu.

»Električna luč,« sva odgovorila z ženo oba hkrati.

»Saj res. Električna. In tisto stikalo na steni da svetlobo in naredi tudi temo, a ne?«

»Seveda, saj si že prižgal in ugašal luč. To lahko počneš vedno v mojem kabinetu. Ko bomo šli spat, boš lahko vadal, samo glej, da ne bodo žarnice pregorele,« sem mu dejal in nazdravil s kozarcem.

»Friderik, bi kaj pojedel?« ga je vprašala žena.

»Mogoče kakšen košček kruha.«

Žena mu je prinesla velik kos jabolčnega zavitka, ki ga je spekla popoldne. Sadja je bilo to jesen obilo in sosedje so nama ga ponujali skoraj vsak dan. Pred gospoda grofa in kneza je postavila krožnik z jabolčnim zavitkom, prtiček in jedilni pribor.

»Lahko kar z roko?« je vprašal grof. »Ne mislita, da sem barbar, ampak takšne stvari mi brez jedilnega pribora bolj teknejo. Tudi meso. Ni bilo slastnejšega, če sem držal kakšno fazanovo ali zajčje bedro v rokah in ga obiral, paž pa mi je s prtičem brisal usta, vsakič ko sem srknil iz kozarca.«

»No, jaz nisem paž, zato pa sem ti dala prtiček na mizo. Upam, da mi visokorodni gospod ne bo zameril teh besed.«

Friderik ni ničesar zameril. Že zdavnaj naju je imel za sebi enaka, čeprav se je tistega večera, ko je vstopil v moj avto, kar precej repenčil, ker ga nisem hotel vikati, kaj šele onikati.

»Kako pa kaj vitez Jošt?« sem vprašal grofa.

»Saj je bil pri tebi in ti dal brati moje pismo, ne? Glede njega pa – tako, tako. Nisva več pajdaša, kot sva bila nekdaj v najini mladosti. Tisto, kar je storil moji Veroniki, je sicer storil na ukaz mojega očeta. Ko me je dal zapreti, je bil Jošt spet v njegovi službi, ko so ga ujeli pri Friedrichsteinu tisto noč, ko sem ga poslal s pismom h kralju v Pečuh. Vseeno, Veronike ne bi smel umoriti. To sem mu za vedno zameril, tam, saj vesta, na oni strani, pa sem mu moral odpustiti. Odpustil sem mu, čeprav ima v mojem življenju in zdaj na drugi strani velik madež, ki ga ne more izbrisati niti božja roka. In zdaj? Ali veš, kako je z menoj in Joštom? Nobene razlike ni med nama. Oba tavava kot senci in iščeva. Jaz Veroniko in tukaj njen prstan, on pa – no ne vem kaj. Nekaj zagotovo išče, kar mu je bilo odmerjeno. Velikih grehov ne izbrišejo kar tako. Pa naj tava, saj ima dovolj časa, tako kot jaz.«

Z dlanko je potegnil po namiznem prtju, kot bi hotel izbrisati neviden madež. Zdelo se mi je, da slišim v njegovem glasu prej razočaranje in žalost, kot pa jezo. Te od tam, kjer je zdaj, ni več mogel prinesti s seboj. Ampak vseeno – čeprav sem občutil, kot da se je v Frideriku nekaj nasmehnilo, je bilo to in njegov nasmeh nekaj hladnega in porogljivega. To ni veljalo nama, temveč vitezu Joštu. Potem je tisto nekaj zamrlo in spet je bil stari Friderik. Kar odleglo mi je, ko sem opazil, da se je vanj začel vračati mir in sem slišal spet njegov naravni glas. Brez trepetov in brez nemira. Kaj hočemo. Revez se je le razburil ob spominu na viteza in Veroniko, čeprav jo ima v svojih mislih že stoletja. In te tegobe in spomina ne more več prebroditi, vse dokler ne bo našel njenega prstana. In če ga ne bo našel? Ga bo potem dokončno zlomilo? Ne verjamem. Friderik ni bil takšne vrste človek, ne prej, ko je še živel, in ne zdaj, ko je v onstranstvu. Vsa njegova nestrpnost je bila v iskanju prstana, čeprav je v to izpolnjenje včasih dvomil. Preveč se je vse spremenilo v dolgih stoletjih in preveč senc

je bilo na njegovi poti. Saj je revež vedel, kje je njegova Veronika, toda zanj je bila tako daleč, predaleč in zdelo se mu je, da se mu vedno bolj odmika. Kdo bi le mogel biti njej bliže kot on, ki je zaradi te nesrečne ljubezni z njim delila in prestala vse tegobe in zaradi te ljubezni tudi umrla. Vse njegove misli in želje so pri tej družici, ki je postala njegova druga žena in zaradi tega ju veže neka neskončna usoda. Vidim te, Friderik, spoznal sem tvojo dušo, ki je že utrujena od iskanja in te mračne usode. Imaš pravico do tega, da tudi zate pride tisto dobro, da se boš končno vrnil k njej, ko bo konec tega mraka. Dobil je tisto dekle sredi svetlega dne in vse je bilo v soncu, izgubil pa jo je v jesenskem dežju, ki je na drobno in vsiljivo pršel iz nizkih in turobnih oblakov. In v tretje mora priti spet sonce, tako svetlo sonce, da bo v poletnem dnevu jemalo vid. Tudi tam, na drugi strani.

»Brane! Nalij gospodu knezu!« me je iz razmišljanja zdramila žena in me rahlo dregnila v levo ramo. V kristalnih kozarcih se je svetlikal rumeni muškat, zame najboljše vino, pa tudi grofu je bilo očitno pogodu. Je kar pogosto srkal v kratkih požirkih. Očitno so že v njegovih časih poznali dobro kapljico. Pa kaj je ne bi, saj so že Rimljani v okolici Jeruzalema in Ormoža gojili žlahtno vinsko trto!

Sveča je počasi dogorevala, nam pa ni bilo še nič do spanja. Upihnil sem staro in postavil medeninast svečnik s tremi svečami. Te sem prižgal, potem pa sem ugasnil stropni lestenec. Bilo je lepo, nekako čarobno, ko je dnevno sobo napolnil samo sij treh sveč in risal sence na stene. Friderik se je ob tem imenitno počutil.

»No, a ni nekaj lepega takole v polmraku, le ob siju sveč sedeti v sobi?« naju je vprašal.

»Lepo že,« sem dejal, »nič pa ni prijetno, če se ti kakšna senca priplazi v polmraku k tebi in skriva kaj pod haljo. Morda kakšno bodalo.«

»Eh, kaj bi to,« se je namrščil Friderik. »To se lahko zgodi tudi zdaj, v tvojem času.«

»Res je, imaš prav, ampak je za to malo možnosti. Zunaj na hiši imam nameščeno kamero, ki posname vse, kar se mota pred njo ali hoče vstopiti v bajto. Poglej na tisti monitor, pa boš videl.«

»Friderik je pristopil k ekranu, na katerem se je lepo videlo medlo osvetljeno dvorišče in senca, ki je hušknila čezenj na ulico.

»Glej jo, mačka je bila!« je vzkliknil. »No, ta monitor, to ni nič. V mojem času bi bil pred vrati najmanj en žolnir, ki bi varoval dostop, ker ...«

»In bi ga na tiho, z enim hitrim bodljajem spravili na drugi svet,« sem mu vpadel v besedo. »Ti v sobi še vedel ne bi, kdaj je šel na drugi svet.«

»Pri tebi pa bi s palico sklatil s stene tisto kamero. Tako sva na istem, dragi moj Branko.«

»Takoj bi vedel, kaj se je zgodilo, ker bi se to opazilo na tem ekranu in ...«

»Zdaj pa nehajta in se vrnita za mizo,« nama je velela žena. Imela je prav. Vse je bilo za nekaj dobro, tako v Friderikovem času kot v mojem.

»Si že zvedel kaj novega?« me je vprašal Friderik in pobobnal s prsti po mizi.

»Kako misliš, kaj novega?«

»No, o prstanu, ki mi ga je dala moja Veronika. Je kaj novega o tem?«

»Visokorodni gospod, glede prstana imam slabo vest. Še toliko se nisem potrudil, da bi šel v Pokrajinski muzej in tam poizvedel, če imajo kaj vašega nakita. Obljubim ti, da bova to storila skupaj jutri ali pa pojutrišnjem.«

»Vidiš, ta stvar je zame najbolj pomembna. Nikoli si ne bi mislil, da mi bo ta prstan, ki je zelo malo vreden, naredil toliko preglavic. Ta droben srebrn obroček z nespretno vdelanim modrim kamnom je zame največja dragocenost, ker mi ga je podarila moja Veronika in brez njega je tudi ne bom mogel ponovno ugledati. Povem vama, da sam ne vem več, kam bi se obrnil in kje bi ga iskal. Preveč stoletij je že minilo, odkar mi ga je dala. Želel bi si najti to stvar. Moral bom najti ta obroček, saj razumeta ...«

Njegov pogled se je za hip ustavil na meni in potem na ženi, ki je sedela na koncu mize in se delala, kot da se je pogovor ne tiče. Takoj pa je pogled umaknil in z mnogo manj gotovosti počasi dejal:

»Saj samo za to gre. Da, samo za to.«

»To ti verjamem. Kaj pa tisti *cahni*, ki sem jih dobival? Si mi jih ti

pošiljal?«

»Seveda, kdo pa naj bi jih, če ne jaz.«

»In kako ti je to uspelo?«

»Brez težav. Pomislil sem, kaj bi ti poslal in že je bilo izpolnjeno.«

»Enega mi je poslala tudi Veronika.«

»Veronika? Moja Veronika?«

»Slutim, da mi ga je ona poslala, in mavrico, ki se je v sončnem popoldnevu nenadoma pojavila nad Celjem. Nekaj mi je dejalo, da mi jo pošilja Veronika.«

»Ha, skupaj sva. Čeprav daleč, sva skupaj, oba nevidna drug za drugega. Ju hu, z Veroniko sodelujeva pri iskanju prstana!«

»No, to je pa tako kot v našem času, lasersko projiciranje na daljavo.«

»Kaj? Kakšno projiciranje?« me je začudeno pogledal.

»Nič. Preveč zamotano za razlaganje. Je pa nekaj takšnega kot s temi znamenji. Pa praviš, da tam pri vas niste napredni! Pa še kako ste!«

»Jaz o tem ne vem ničesar. Samo pomislil sem in to ne prvič, pa se je kar zgodilo. Tako pač je.«

Prižgal sem televizor, menjal nekaj kanalov in se zaustavil na kanalu Discovery, kjer so prikazovali bitke pod poveljstvom ameriškega generala Pattona. S Friderikom sva sedla na trosed s polnima kozarcema v rokah in gledala resnične bitke.

»Vidiš, Friderik, to je samo majhen del bitk v drugi svetovni vojni. V tej vojni je sodeloval tudi moj oče.«

»Se je boril v teh enotah, ki jih prikazujejo?«

»Ne, to so ameriške enote pod poveljstvom generala Pattona in kažejo resnične filme o napredovanju zaveznikov skozi Francijo in dalje proti Nemčiji. Moj oče, saj sem ti že omenil, je bil v partizanih v Sloveniji. Oni so se borili proti Nemcem, ki so tudi začeli z vojno 1. septembra 1939 z napadom na Poljsko. Mi smo prišli na vrsto 6. aprila 1941 in smo se borili do sredine maja 1945, ko se je dejansko svetovna vojna zaključila na naših tleh.«

Friderik je z zanimanjem opazoval vojake s puškami in strojnicami, letala, tanke in eksplozije bomb in granat.

»Takšnih bitk v mojem času nismo poznali, le pešake, konjenike in težke vozove ter meče in kopja. No, tudi metalce kamnitih krogel in goreče olje smo imeli, proti koncu mojega življenja pa smo vojake že opremljali s *pušami* in topovi. To je grmelo in se kadilo kot v teh bitkah, ki jih gledava.«

Iz kuhinje je prišla žena.

»Prestavi na kaj drugega. Kaj ni nič lepšega na televiziji kot samo streljanje?«

»Kaj želiš? Nogometno tekmo, kakšno pevsko limonado ali pa *pocukran* film, ki ga predvajajo skoraj vsak dan. Na, tukaj imaš daljinca, pa izberi, kar želiš gledati.«

S Friderikom sva odšla nazaj za mizo, še prej pa sem na lesen krožnik narezal domačo salamo, slanino, sir in paradižnik. Tudi čebula ni manjkala in ajdov kruh. Vedel sem, da bo ta hrana njemu teknila, pa tudi meni. Počasi sva srkala belo vino in prigrizovala, kar je bilo na mizi.

Žena je pojačala glas na televizorju, ker je bila na vrsti vremenska napoved:

... Ponoči se bo od zahoda pooblačilo. V prvi polovici noči bo deževalo, nato pa bo dež prešel v sneg. Do jutra lahko zapade do deset centimetrov snega, največ v osrednji Sloveniji ...

»No, krasno,« sem dejal Frideriku. »Kljub snegu bova šla v mesto. Toplo se bova oblekla in obula, peljala pa se bova z avtobusom. Nerač vozim po zasneženi cesti in snežni brozgi.«

»Pa saj bo najprej deževalo,« se je oglasila žena. »Zaradi dežja se sneg verjetno ne bo oprijel cestišča, pa še malo ga bo zapadlo.«

»Veš kaj, bolje z avtobusom, ker se ne bova peljala daleč. Avto naj kar počiva v garaži. Bom bolj miren. Če bi večina tako ravnala kot jaz, bi bilo desetkrat manj nesreč.«

»Sploh ne vem, zakaj si avto *obul* v zimske gume,« je skomignila z rameni.

»Zato, ker je takšen zakon, da morajo biti na vozilih od 15. novembra do 15. marca zimske gume, pa če je sneg ali ne. Zima se še niti ni začela, pa bo ponoči že zapadel prvi sneg, meni pa ne bo treba z avtom v mesto kljub

temu, da ima avto zimske gume. Ni lepšega pozimi, kot če je narava pokrita s snegom, ceste pa so lepo splužene in suhe! Takrat pa se rad zapeljem z avtom.«

S tem sva zaključila debato. Kolikor sem v mladosti imel rad zimski čas in užival na smučanju v gorah, toliko bolj mi je zdaj zima zoprna. Komaj čakam drugo polovico decembra, ko se bodo začeli dnevi daljšati in bomo vsak dan bliže pomladi. Od 22. decembra začnem odštevati dneve do 1. marca. Zdi se mi, da mi s črtanjem dni ta letni čas hitreje mine, sploh ko jih pomnožim v ure, ki hitro *kopnijo*. Žal pa z njimi tudi moj čas.

Friderik je po stari navadi prespal v mojem kabinetu, zjutraj pa sva ga z ženo na novo oblekla v temno modre žametne hlače, svetlo modro srajco, lep olivno zelen pulover in obula v tople visoke čevlje. Na sebi je imel puhovko in temno sivo kapo baretko, na rokah pa temnomodre volnene rokavice. Bil je *šik* in pripravljen za odhod v mesto v mrzlem novembrskem dopoldnevu.

V avtobusu je bilo malo potnikov. Friderik je sedel na prvi sedež pri vratih, jaz pa za njim. Z zanimanjem je opazoval voznika, kako je vozil in menjaval prestave. Iz radia je zvenel valček *JESEN IHTI*. Kot nalašč! To je bilo moje prvo besedilo, ki sem ga napisal za Ansambel Braneta Klavžarja davnega leta 1995. Besedilo, ki je opevalo hrepenenje dekleta v jesenski samoti in turobnem dežju. Napisal sem ga sončnega petnajstega maja, ko je bil topel pomladni dan, a v meni ni bilo sonca. Sredi lepega majskega dne je nastala jesenska pesem. Bila je pač resnična izpoved liričnega pesnika.

Na avtobusnem postajališču v mestu sva izstopila.

»Neverjetno, kako ta velikanska železna gmota na kolesih uboga voznika!« je dejal Friderik, ki je kar stal na pločniku in gledal za odhajajočim avtobusom.

»Je pač izkušen voznik. Vsak ne more voziti velikih vozil, tovornjakov in avtobusov. Za takšne vožnje moraš biti veliko bolj usposobljen kot pa na primer za osebni avto, ki zdajle počiva v moji garaži. Za vsa takšna vozila, ki brnijo po cestah, pa moraš imeti izpit B, C in D kategorije, najprej

teoretični del, potem pa še praktični pred izpitno komisijo. Strokovnjaki v komisiji med vožnjo ocenijo, ali si že dovolj usposobljen za samostojno vožnjo. Če nisi, padeš in ti predlagajo več sreče prihodnjič. Tudi jaz nisem prvič naredil izpita, šele drugič se mi je posrečil.«

»Zakaj pa ga nisi že prvič opravil?«

»Zato, ker sem med vožnjo skoraj povozil prometnega policaja, ki je v križišču usmerjal promet. Kar odskočil je na pločnik, tako blizu sem zapeljal mimo njegove riti! Pa smo se takoj obrnili in še tisto minuto so mi gospodje v komisiji povedali, da sem padel. No, čez dober mesec pa je šlo in zdaj že dolga leta vozim avto brez prometne nesreče.«

Pri stari kavarni sva obstala.

»Dragi moj knez! Predlagam, da greva v oba muzeja. Najprej greva v Staro grofijo, kjer je znameniti 'Celjski strop', tam je zagotovo še kaj vaših stvari. Potem bova šla še v Spodnji grad, kjer sva si že ogledala lobanje Celjskih in vem, da so tam tudi predmeti iz vaših časov. Drži pesti, morda bova imela kaj sreče.«

Potrkala sva na vhodna vrata muzeja v Stari grofiji in vstopila.

»Dober dan. Bi si lahko ogledala muzej?«

»Seveda. Vaju zanima v muzeju vse ali kaj posebnega?«

»Najbolj naju zanimajo predmeti in ostaline grofov Celjskih.«

»Tega pa je v tem muzeju zelo malo. Več bosta našla v Knežjem dvorcu.«

»No, vseeno bi si tudi tukaj ogledala.«

Plačal sem dve vstopnici, nato pa naju je vodič peljal pod arkadami in po stopnicah v prvo nadstropje.

»Spominjam se, da je tukaj stala velika hiša, ampak ta ji ni prav nič podobna,« mi je spotoma dejal Friderik. »Sploh te arkade in stopnišče, tega v mojih časih ni bilo.«

Ko smo vstopili v veliko sobo, je Friderika očaral Celjski strop.

»To je nekaj čudovitega,« je dejal. »Kot da se bom našel med temi ljudmi, ki so naslikani na stropu.« Z očmi je begal sem in tja in se obračal na vse strani sobe.

»No, glede časa poslikave stropa so mnenja nekaterih strokovnjakov

deljena. Poslikava naj bi nastala v začetku 17. stoletja, dr. Stopar pa jo je premaknil v sedemdeseta leta 17. stoletja. Poslikavo naj bi naročil lastnik zgradbe, Janez Ambrož Thurn. Poglejta, tisti možakar naj bi bil domnevni naročnik te poslikave,« je vodič pokazal na obraz v desnem zgornjem kotu.

»Nekaj bi vprašal. Mojemu prijatelju ni prav nič znana ta zgradba, v kateri je ta muzej.«

»Od kod pa ste?« se je vodič zazrl v obraz kneza Friderika.

»Iz Celja.«

»Iz Celja in vam ni nič znana ta znamenita zgradba?«

»No, v mojem času ni bila nič kaj znana,« je dejal Friderik.

»Kako da ne? Ta zgradba je s konca 16. stoletja in je ena pomembnih stavb v Celju.«

»Če je iz 16. stoletja, potem mi pa ne more biti prav nič znana. Vem samo to, da je tukaj v mojem času stala druga zgradba.«

»Ja, iz katerega časa pa ste potem vi?« se je začudil vodič. »Pa menda ne še iz časa pred to stavbo?«

Začelo se je zapletati. Friderik se je začel obnašati, kot da mu je dovolj tega, da ne more povedati, kdo je v resnici in iz katerega časa prihaja. Še malo, pa bo vodiču velel, naj se prikloni pred njim, pred grofom in knezom Celjskim! Skrivaj sem ga dregnil s komolcem in glasno zakašljal. Friderik pa nič. Ni se zmenil zame. Ali ga je duh preteklosti v muzeju tako prevzel, da je končno hotel razkriti svetu, kdo je v resnici, ali pa ga je zagrabil strah, da zaman išče Veronikin prstan in se je strah začel spreminjati v togoto in razdraženost.

»Na tem mestu je nekdanja stala druga bajta,« je nadaljeval Friderik. »Od začetka 15. stoletja je bila v njej pisarna nas, Celjskih. Schreibhauzz smo ji dejali in upravnik je delal za nas. To je bilo upravno poslopje nas, Celjskih,« je ponovil.

»Ja, kdo pa ste pravzaprav vi?« je spet vprašal vodič. »Nekam zelo podobni ste Frideriku II., ki ga je upodobil umetnik Rudi Španzel. Malo daljši lasje, ki zdaj niso več v modi, pristrizena brada, ki pa je še v modi ...«

»Saj jaz sem Friderik II. Celjski! Če bi še imel nekdanjo moč in veljavo, bi ti zdajle spokorno klečal pred menoj!«

Ugriznil sem se v ustnico. Zadeva je spolzela že predaleč in sem se bal, da bo vodič poklical varnostnika ali pa policijo, ker se je začel počasi umikati proti manjši sobi. Slutil sem, da se iz vsega tega ne bo izcimilo nič dobrega. Vsaj za Friderika ne. Edino, če bi na hitro prišla ponj senca. Samo potem bi se moral jaz zagovarjati!

»Gospod,« sem mu dejal, »le kakšen Friderik neki! Moj prijatelj že od mladosti strastno preučuje rod Celjskih in včasih ga krepko zanese. Še posebej, če se nahaja v starih zgradbah, kot je ta grofija. Prosim, ne zamerite mu,« sem dejal nadvse prijazno in pri tem Frideriku stopil na desno nogo. »Rada bi si samo ogledala stvari, ki naj bi bile iz časa Celjanov, nič drugega.«

»Trditev, da je tale gospod Friderik zdajle v Stari grofiji, me precej moti. On bi moral biti v stavbi tam v Vojniku,« je zamrmral vodič.

»No, prosim, brez žalitve. Sicer pa ni Friderik, ampak se piše Fridrih, mi pa ga kličemo Frido,« sem zaključil neprijeten razgovor in še enkrat gospodu grofu in knezu stopil na nogo. »Naj mi oprostijo, visokorodni gospod,« sem zašepetal Frideriku, ko smo odhajali v drugo sobano.

»Vaju torej zanimajo samo stvari Celjskih?« je vprašal vodič

»Samo to naju zanima. Veste, stanujem v Celju že kar nekaj desetletij in sem bil že nekajkrat v tem muzeju, ko še ni bilo tistega v Knežjem dvoru. Danes me zanimajo samo grofje Celjski.«

»Tega v teh sobanah ni veliko. Le nekaj pečnic in tlakovcev, ki so jih našli na Starem gradu. Veliko več predmetov, ki so bili last Celjanov, pa je v dvorani Celjskih grofov v Spodnjem gradu.«

Odpeljal naju je do vitrine, kjer je res bilo nekaj pečnic in tlakovcev, na katerih je bil odtisnjen grofovski grb. In to je bilo vse. Friderik se je na te stvari komaj ozrl, hodil pa je od ene do druge vitrine, se vračal do pečnic in ponovno nazaj k vitrinam. Vem, kaj je iskal. Čeprav ni bilo nobene možnosti, pa vendar – iskal je prstan.

»Nič drugega ni od nas, Celjanov?«

»Ne, ničesar drugega. Kot sem dejal, boste več stvari našli v Knežjem dvoru,« mu je odgovoril vodič in – čudno, zares čudno: Frideriku se je rahlo priklonil!

Odšla sva iz Stare grofije in koračila čez Muzejski trg proti Spodnjemu gradu Celjskih.

»Bo on meni neke nauke dajal,« je zamrmral Friderik.

»Kaj praviš?«

»Eh, nič. Tisti možakar v muzeju mi je šel krepko na živce. Hodil je po sobanah, kot da je meni enak. V mojem času bi bil največ pisar. Kaj pisar, hlapec, in to ne prvi! Res, ta bajta mi ni prav nič znana.«

»Saj ti ne more biti, dragi moj knez. Slišal si, da je zdaj zgradba iz 16. stoletja. Bral sem o njej, da jo je nadvojvoda Karel prodal leta 1580 grofom Thurn-Valsassina, ki so jo pozidali v pozno renesančnem slogu. Šele v letih 1620-1640 so stavbi prizidali arkadna hodnika, kasneje pa še stopnišče. V tej hiši je bilo marsikaj: šola, občina, v letih 1914 do 1945 pa sodišče. Videz zgradbe je tako popolnoma spremenjen od takrat, ko je bil v njej vaš upravnik.«

Prispela sva v Spodnji grad. Na vprašanje, ali želiva vodiča, je Friderik samo zamahnil z roko. Z dvigalom sva se odpeljala najprej v drugo nadstropje, tam pa vstopila v sobo z lobanjami Celjskih. Nisva si jih še enkrat ogledala, zdaj so naju zanimale druge stvari.

»Glej, tu je moj novец,« je vzkliknil Friderik in mi s prstom kazal na vitrino, pred katero je stal.

»Res je samo eden, ampak je moj, iz mojega časa. To je bilo takrat, ko smo postali knezi in smo dobili kraljevo dovoljenje, da smemo kovati lastne novce kjerkoli na našem ozemlju. Pa ne samo to, tudi vsako vrsto rudnikov smo lahko izkoriščali v lastne namene. Ej, to so bili časi, Branko,« je govoril z drhtečim glasom.

»Visokorodni gospod, rad bi bil v tvojih časih in tvoj pajdaš. Saj bi bil vitez, a ne?«

»Če ne bi bil, bi te pa jaz povzdignil v viteza. Tako kot je moj oče povzdignil, no onega ...« Zdelo se mi je, da nalašč malo menca. »No, onega Jošta Soteškega,« je na koncu le izdaval.

Potem sva hodila skozi sobane v prvem in drugem nadstropju. Posodje, kozarci, krožniki, ključi, stekleni predmeti - o nakitu Celjskih pa ni bilo ne duha ne sluha, niti najmanjšega drobnega prstana ne. Tega pa sva iskala!

»Glej, ta meč je verjetno iz tvojega časa,« sem mu dejal in pokazal na orožje, ki je viselo v vitrini. Friderik si ga je pozorno ogledal.

»Nisem popolnoma prepričan. Malo je drugačen, poznam po ročaju, ker ima zaviti branik za zapestje in takšnih Celjski nismo uporabljali. Pustiva zdaj meč. To, da ni niti zrnca našega nakita, pa me čudi ali pa je ta dragocenost skrita kje bolj na varnem.«

Prehodila sva vse sobane in odšla proti dvigalu, potem pa obstala sredi dvorišča zunaj Knežjega dvorca.

»Tega ne morem verjeti,« je zamrmral Friderik.

»Da ni nobenih dragocenosti?«

»Točno tako. Tega ne morem verjeti.«

»Žal, Friderik, se boš s tem moral sprijazniti.«

»Kaj pa, ko so odprli našo grobnico? V krstah je bilo zagotovo vsaj nekaj prstanov in verižic. Takšne dragocenosti ne sprhnijo,« mi je odvrnil Friderik.

»Nič ne rečem, da tega ni bilo. Žal takrat niso naredili nobenega popisa najdenih stvari, po vsej verjetnosti pa je kakšna dragocenost romala v privatne žepe.«

»Torej so nas okradli, izropali so našo grobnico!« je vzkliknil Friderik.

Stopil sem mu na nogo. Spet se je začelo, tako kot v Stari grofiji, in bal sem se, da bo kateri mimoidoči postala na naju pozoren.

»Grobница je bila in je ni več, morda je ostalo še nekaj malega od nje globoko pod temelji banke. Ampak kdo bo zdaj to razkopaval? In kaj bo našel? Po vsej verjetnosti en velik nič!«

Friderik se je razgledoval po dvorišču in gledal v dvorec pa spet naokoli.

»Ej, Branko, kolikokrat sem odjezdil s tega dvorišča in prijezdil nazaj domov! Kje so zdaj tisti moji lepi časi?«

»Hja, nekje daleč za nama, tako kot bo tudi moj čas minil.«

»Capini tatinski!« se je naglas jezil Friderik, ko sva bila že na ulici. Mimoidoči ga je začudeno pogledal. Vem, da je gospod knez mislil na dragocenosti iz grobnice, ki so še vedno nekje. A kje? Je tam nekje tudi prstan, ki mu ga je dala Veronika?

Šla sva mimo Minoritske cerkve.

»Na, poglej, Branko! Tukaj smo bili mi in tudi dragocenosti v vsaki

krsti: prstani, verižice, uhani, zlatniki ... In tega naj ne bi bilo nikjer več? Ne verjamem. Ne in ne!«

»Friderik, prijatelj moj, prosim, da se malo umiriš. Trenutno ne moreva nič, saj si sam videl, kaj je za vami ostalo. Žal mi je, ampak tako je. Pridi, greva na kavo in bova ob požirkih grenke pijače malo zbistrila in uredila misli.«

»Lahko jaz plačam? Daj mi nekaj denarja, da bom lahko jaz naročil in plačal.«

Dal sem mu deset evrov, kar bo več kot dovolj za dve kavi.

V majhni in lični restavraciji sva sedla za mizo.

»In kaj naj rečem dekli, ki naju bo postregla?«

»Prvič: to ni nobena dekla, ampak prikupna gospodična, ki je plačana za svoje delo tako kot drugi. Prosim te, imej spoštovanje do ljudi. In drugič: Reci ji, da naj prinese dve dolgi kavi s smetano, pa malce se ji nasmejni. Čeprav si gospod in knez in visoko nad njo, bodi prijazen. Zdaj so drugačni časi.«

Friderik me je prijetno presenetil. Prikupni natakariči je najprej voščil 'dober dan', potem pa naročil, kot sem mu dejal. Še celo roko ji je hotel poljubiti, ko je dekle brisalo mizo, ampak jo je punca spretno odmaknila. Očitno pa ji je Friderikova namera dobro dela. Ko je odhajala po naročeno pijačo, je pri tem izzivalno migala z boki.

»No vidiš,« sem mu prikimal, »dobro si opravil. Ko boš plačal, pa ji le pusti kakšen cent. Če je gost dobro postrežen, se tistemu, ki ga je stregel, oddolži z malo drobiža. Takšen je pač običaj, sicer pa mislim, da je tako bilo že v tvojem času.«

Očitno me Friderik ni poslušal, ker je bil v mislih še vedno v muzeju.

»Vse te stvari, ki so naša last in so zdaj v obeh zgradbah, bi lahko odnesel. Nihče mi ne bi nič mogel!« je togotno dejal.

»Ah, daj no. In kako bi jih odnesel ven? Ali bi direktorju muzeja in kustosom lahko obrazložil, da si Friderik II. Celjski, ki si zapustil ta svet leta 1454?«

»Povedal bi jim in lahko razložil vsako podrobnost iz mojega življenja in življenja na primer mojega očeta, Hermana ali pa sina Ulrika. Še o

Veroniki bi jim lahko marsikaj povedal.«

»In kako bi dokazal, da si res to ti, Friderik iz 15. stoletja? Imaš kakšen trden dokaz?«

»Tega nimam, lahko pa jim povem, zakaj se vračam v vaš čas.«

»Dragi moj knez, to je premalo. Le kdo ti bo verjel, da si mož, ki je živel in umrl pred skoraj šestimi stoletji?«

»Moja beseda je nekaj veljala v mojem času!«

»To je res in ti rad verjamem. In če bi že odnesel stvari iz muzejev, kam bi jih dal?«

»Ti bi jih odpeljal z avtomobilom in spravil doma v kabinet. Oba meča bi lepo visela na steni!«

»Potem pa bi prišla policija in bi me zaprli zaradi kraje v muzejih. Še do doma ne bi prišel, ko bi me zgrabili in vtaknili v zapor.«

Friderik me je gledal očitajoče, kot da mu nočem pomagati.

»Prežlahni moj grof in knez! Vse bi naredil po tvoji volji, seveda, kar je možno in izvedljivo. Takšnih tvojih zamisli pa ne bom uresničil, ker jih enostavno ne morem. Žal mi je, ampak tako pač je. Ničesar ne moreš storiti v našem času.«

»In zdaj? Kaj bova zdaj?« me je vprašal in pobobnal s prsti po mizi.

»Nič. Zdaj greva najprej domov na kosilo, potem pa bomo videli, kaj in kako. Vrag naj vzame vse zlato in srebro! Koliko ljudi sta osrečili ti dve žlahni kovini, še mnogo več pa onesrečili. Ti si dokaz za to drugo. Zaradi drobnega srebrnega prstana trpiš tam in tukaj.«

Začelo je snežiti. Prav nalahno so poplesavale drobne snežinke in vedno več se jih je usipalo iz oblakov.

»Še malo, Friderik, pa bo božič. To je zame najlepši čas, od adventnih dni naprej. Vse je nekam mirno in v pričakovanju. Krona vsega pa je okrasitev božične smreke in polnočnica. Z ženo se veseliva teh dni. Srčno upam, da boš v tem času še pri nama in bomo skupaj praznovali.«

Stopila sva na ulico. Celje je bilo že okrašeno in tisoče lučk je sijalo nad nama. Vse barve so se prelivale in drobne zvezdice so migljale sijoče rumeno, modro in rdeče. Med njimi pa so se vrtnčile bele snežinke. Obstala sva na pločniku.

»Poglej, moj knez! Ali ni lepo? Vsepovsod se lesketa: nad nama, v izložbah, božične pesmi se zlivajo skozi mesto. Ali slišiš pesem **Božična noč**?«

Friderik je prisluhnil: »Krasna pesem. Kdo pa jo je ustvaril?«

»Skoraj vse ti lahko povem o njej, ker sem se pozanimal in o tej pesmi prebral na portalu Wikipedia. Tam piše, da je besedilo Sveta noč prevedeno v več kot tristo jezikov in je svetovna uspešnica. Avtor izvirnega nemškega besedila **Stille Nacht** je bil duhovnik Joseph Mohr, pesem pa je nastala leta 1816 ...«

»Čakaj, čakaj,« me je prekinil Friderik, »Kako *Sveta noč*, če pa *Stille* pomeni besedo 'tiho'?«

»Imaš prav, gospod grof. Izvirno besedilo ima naslov **Stille Nacht – Tiha noč**, v slovenščino pa je prevedeno kot **Sveta noč**. Poglej, v nemščini zveni:

***Stille Nacht, heilige Nacht,
alles schläft, einsam wacht ...***

V slovenskem jeziku pa jo prepevajo:

***Sveta noč, blažena noč,
vse že spi, je polnoč ...***

Torej, kot sem dejal, je Mohr napisal melodijo leta 1816. Šele čez dve leti, točneje 25. decembra 1818, je besedilo pokazal prijatelju Franzu Xaverju Gruberju. Njemu je bila tako všeč, da se je takoj lotil pisanja melodije. Gruber je bil organist in zborovodja v cerkvi svetega Nikolaja v Oberndorfu. Po polnočnici so farani že slišali to pesem, ki sta jo skupaj zapela oba avtorja.«

Poslušala sva zadnje takte te skladbe, potem pa se odpravila k stojnicam.

»Toliko časa še imava, da lahko spijeva aperitiv pred kosilom,« sem dejal Frideriku in ga pocukal za rokav. Naročil sem dva kozarčka medice, trknila sva in srknila slastno alkoholno pijačo.

»To smo pili že v mojem času,« je pripomnil Friderik.

»Verjamem. Dobre stvari so ljudje na tem svetu kmalu *pogrunтали*.«

Spila sva še vsak en kozarček, potem pa odšla na avtobusno postajališče. Snežinke so padale vedno bolj na gosto, advent je bil v zraku, midva pa sva se peljala v toplem avtobusu proti domu.

V hiši je bilo prijetno, peč centralnega gretja je bila prižgana, Friderika pa je zanimalo, od kod toplota, če pa ni videl nikjer ognja, vsaj ne v kakšnem kaminu. V kurilnici sem mu pokazal peč, pritrjeno na steno in mu razložil, da kurimo in ogrevamo vso hišo na mestni plin. Pod zemljo so speljane cevi od plinarne in vsak, ki želi ogrevanje na ta toplotni vir, je priključen na plinski vod.

»Tole greje vso hišo? Tale majhna kovinska stvar, pritrjena na steno?«

»To je peč na plin, v vsaki sobi pa so radiatorji, ki ogrevajo prostore.«

Odprl sem plastična vratca na sredi peči in mu pokazal drobne lučke in številčnice.

»V dnevni sobi, kjer je na steni regulator, pritisnem samo na stikalo na steni in se avtomatsko prižge ogenj v peči. S tem stikalom urejam tudi poljubno temperaturo v sobah. Glej, zdajle mi kaže, da se je peč vklopila. Vidiš narisan plamen? Hiša bo ogrevana do 21. ure, v vseh sobah pa bo prijetnih 24 stopinj. Po 21. uri se bo peč avtomatsko izklopila. Če bo slučajno ponoči padla v stanovanju temperatura pod osemnajst stopinj, pa se bo samodejno spet prižgala. Nobenega dela ni, nič dima, nič črnih saj in nič pepela.«

»Grozno,« je zamrmral Friderik. »Grozno, kakšna tehnologija, ampak vse to je čudovito!«

Sedli smo za mizo. Spet je bil na njej svečnik in kljub dnevni svetlobi so bile prižgane vse tri sveče. Z ženo sva vedela, da to Frideriku ugaja. Pa še nekaj je bilo: Marta se je spet izkazala z odličnim kosilom. Čeprav ni bila nedelja, je bila na mizi okusna goveja juha z domačimi rezanci, pražen in pečen krompir, mrežna pečenka in motovilec, v katerem sta bili narezani dve trdo kuhani jajci. In za posladek: jabolčni zavitek, potem pa je sledila še črna kava s smetano.

»Ti bi bila zagotovo glavna kuharica na mojem dvoru!« ji je dvoril grof

in knez. »Je Branko dobro vedel, ko te je izbral za ženo!«

»Kaj hočemo, ljubezen gre skozi želodec,« sem pomežiknil ženi in knezu.

Sedli smo na trosed. Vklupil sem televizor in dejal Frideriku, da lahko gleda, kar mu je najbolj všeč. Pokazal sem mu gumb na daljincu in tako je gospod grof in knez menjaval programe po svoji želji. Obstal je na kanalu *History*, kjer so ponavljali oddajo *Zasebna življenja kraljevih rodbin: Kralj Henrik VIII*. Oddaja nas je vse zanimala, zato sem mu predlagal, naj kar ostane na tem kanalu.

»In kaj zdaj?« je nenadoma, tako kot dopoldne v mestu, vprašal Friderik. »Kaj bomo zdaj?«

Med gledanjem oddaje je bil v mislih spet pri Veroniki.

»Na Veroniko misliš, a ne?«

»Vedno mislim nanjo. Moje misli so vedno pri njej. Vse me že boli od teh misli, že vsa ta pretekla stoletja. Malo sem že utrujen od vse te ljubezni, blodenj in iskanja.«

»Verjamem ti, Friderik, in zelo rad bi ti pomagal.«

»Greva?«

»Kam, moj grof in knez?«

»V Jurijev dol. Tja, kjer sem pokopal svojo Veroniko po očetovi smrti. V samostanski cerkvi sem jo pokopal z vsemi častmi, saj je bila grofica.«

»V Jurklošter? Seveda bova šla, samo to te prosim, da počakava kakšen dan, da se sneženje umiri in bodo cestarji očistili ceste. Veš, nerad vozim po zasneženem cestišču. Kaj hitro bi lahko z avtom končala sredi poti v občestnem jarku. Jutri bomo še doma, potem pa napovedujejo lepo in toplejše vreme in cesta bo primerna za vožnjo. Prav?«

»Meni je prav. Ti že veš, saj voziš avto. Tudi mojemu konju je kdaj spodrsnilo na snegu, da sem se komaj ujel v sedlu, nekajkrat pa sva oba telebnila po tleh, zlasti takrat ko sem jezdil po kakšni blatni stezi navzdol.«

Naredil je požirek iz kristalnega kozarca.

»Dobro vino imaš, Branko. Si ga sam pridelal?«

»Ah, kje pa. To je belo vino, za našo hišo, saj veš, je pa tista brajda, kjer raste samo izabela. Tista pijača pa je iz rdečega grozdja, ki ni žlahtno, še

manj pa vrhunsko vino. To, kar pijemo, je pa beli pinot. Odlično vino, dobrega okusa in prijetnega vonja. Sicer pa, Friderik, ali veš, kaj je potrebno za dobro vino?«

»Hja, mislim, da dobro grozdje!«

»Tudi to, pa še dobro kletarjenje - prava klet, prava temperatura in dobro vzdrževanje te žlahtne kapljice. Ko smo še imeli vikend blizu Šmarja, smo imeli vinograd in pridelali smo zelo dobro vino, samo žlahtno kapljico roza barve in mnogi so ga pohvalili. No, to, da je za dobro vino treba dobro grozdje, si pa imenitno povedal. Ali morda veš, kakšna je razlika med mlekom in vinom?«

???

»Mleko je bolj zdravo, po vinu si pa bolj vesel!«

»Če si že začel, bom pa tudi jaz nekaj povedal,« se je nasmehni Friderik.

»Na primer: Kdo je zjutraj prvi dobre volje?«

Z ženo sva tuhtala, Friderik naju je gledal, potem pa dejal: »*Petelin, ki veselo kikirika, saj potem, ko bo zbudil kokoši, ne bo več prišel do besede!*«

Vsi smo se zasmejali, Friderik pa je nadaljeval: »*Kaj je v cerkvi nepotrebno? - Streha nad prižnico. Katera črka je najmočnejša? - Črka 'o', ker ustavi celo konja! Za čim vsi ptiči letijo? - Za kljunom.*«

Vsakemu odgovoru sva se z ženo nasmejala. »Pa kje jih pobiraš?« ga je vprašala.

»Veliko mi jih je povedal Tomaž, naš stari lovski mojster, nekaj pa tudi pater Martin, na primer: *Kaj imajo ljudje, česar Bog nima? - Gospodarja. Ali pa: Kdo ima v cerkvi največjo oblast? - Muha. Na vsakega svetnika se userje! Katerega delavca vsak le enkrat potrebuje? - Grobarja. No, pa še tale: V zemljo zija, v nebo vpije, krščen je, pa nima duše. - Zvon.*«

»Neverjetno, Friderik! Nobenega od teh pregovorov še nisva slišala.«

Preden smo šli zvečer spat, nama je povedal še enega:

»*Kje in kdaj je proti nebu obrnjenih največ lukenj? - Na strnišču.*«

In potem – sam gospod in knez se nama je priklonil in odšel po stopnicah v moj kabinet.

Naslednji dan je bil oblačen, v hladnem vetru pa so plesale redke snežinke. Bilo jih je premalo, da bi se oprijele tal in ceste so bile do večera splužene in očiščene.

»Kaj bi danes počeli?« sem vprašal Friderika.

»Nič. Kaj nam pa manjka? Zakurjeno je, v sobah je toplo, jaz bom tukaj na kavču gledal televizijo.«

»Prav, nimam nič proti in se ti bom pridružil,« sem takoj podprl njegovo odločitev.

»Najprej je treba v trgovino,« je dejala žena in mi dala listek.

»Na njem lepo piše, kaj je treba kupiti.«

Zavzdihnil sem, adijo vsaj za kakšno uro kavč in pomignil Frideriku.

»Greš z menoj? Rad imam družbo, pa saj bova kmalu nazaj.«

Gospod knez je ugasnil televizor in vstal. Nekaj je zamrmral o ženski prevladi in matriarhatu v sedanjem času, pa ni nič pomagalo. Sedla sva v avto in se odpeljala. V nakupovalni voziček sva zmetala nekaj tetrapakov mleka, kruh, žemlje, okusno kmečko salamo, jogurt, banane, ananas, nekaj steklenic vina in pločevink piva ter nekaj zavitkov prave kave. Aja, pa še moko in kozarček sladke smetane, ker je žena obljubila za poobedek princeske. Ko sva vse lepo zložila v prtljažnik, sva odšla v bife, ki je bil v marketu, in si privoščila dolgo kavo s smetano. Iz zvočnikov so zvenele božične pesmi in vse je bilo lepo, prijetno, skoraj domače.

Sedela sva v mehkih naslonjačih, ko nama je nekaj zašepetalo, da naj pogledava navzgor. Sonce se je začelo bleščati v stekleno streho, ob desnem robu pa je začel sijati velik križ. Vedno bolj je rasel, čez polovico je že segal. Potem je začel trepetati, ko ga je začela obdajati svetla obroba z modro pego na sredini. Ljudje so obstali in zrli navzgor.

»Čudež se je zgodil,« jih je nekaj začelo glasno šepetati.

»Božič je! Res je čas božiča! Božje znamenje!«

Lep, svetleč križ, okoli njega pa srebrnkast krog z modro liso, božične pesmi, ljudje ... Ljudi ni bilo strah. Mir je napolnil trgovino in bife ... S stropa je zasijala svetla luč in se kot puščica spustila na tla, vse do mize, kjer sva sedela. Potem je postala čisto drobna, komaj nekaj centimetrov je bila dolga, a ostrih obrisov. Počasi je drsela po Friderikovi levi nogi in se ustavila na njegovih prsih. Močno je zasvetila in ugasnila. Tudi svetlečega križa in kroga ni bilo več na stropu.

»Veronika je bila,« mi je zamrmral Friderik. »Veronika je bila, moja Veronika!«

Ljudje so naju gledali. Vse je bilo tiho, le božična pesem se je slišala iz zvočnikov, ljudje pa so še kar stali in naju gledali. Nekateri so po mobitelu klicali televizijske hiše, a bilo je že prepozno. Znamenja ni bilo več, niti varnostne kamere ga niso zabeležile, saj ne snemajo stropa.

»Greva?« sem vprašal gospoda grofa in pomignil natarkarju. Prišel je do naju in tudi on naju je začudeno gledal.

»Plačal bi,« sem mu dejal in segel v žep po denarnico.

»Nič. Kava je na račun hiše,« mi je odgovoril.

Vstala sva izza mize in počasi šla proti izhodu. Na hrbtih sem čutil poglede ljudi, kot da sva bila midva povzročitelja znamenja. Nekaj pa je bilo zagotovo: to znamenje je doseglo naju, pravzaprav Friderika in njemu je bilo resnično namenjeno.

V kuhinjo sva prinesla vse, kar sva nakupila v trgovini, potem pa je Friderik dejal:

»V svojo sobo grem. Na steni sta Jezus in Marija, pod njima bom pokleknil in molil. Zmolil bom tri očenaše in zdravamarije pa še molitev k svetemu Duhu. Branko, saj veš, zakaj. Imaš kakšno svečo?«

»V vitrini ob vratih je majhen medeninast svečnik, zraven njega pa vžigalnik. Ga boš znal prižgati?«

»Bom, saj sem to že videl v tej sobi, ko sta postavila svečnik na mizo. Ko bom molil, mora goreti vsaj ena drobna sveča.«

To je rekel, potem pa se je obrnil in odšel po stopnicah v moj kabinet.

Žena me je vprašujoče pogledala in povedal sem ji, kaj se je zgodilo v marketu. Zmajala je z glavo: »Kdaj se bo to končalo?«

»Nič prej, dokler Friderik ne bo našel prstana. Če ga sploh bo. Če pa ne, sam ne vem, kaj se bo iz tega *izcimilo*.«

Pol ure ni bilo Friderika iz kabineta, ko pa se je vrnil v dnevno sobo, je bil videti pomirjen. Sedel je za mizo in se pred polnim krožnikom juhe prekrizal.

»V kabinetu sem se ob goreči sveči in pod Marijo in Jezusom počutil kot v božji hiši,« je dejal.

»Oprosti, Friderik, upam, da si svečo ugasnil, ko si zapustil kabinet,« sem mu prijazno omenil.

»Seveda sem jo! V tem adventnem času pa res ne bomo brez strehe nad glavo! Se bomo zahvalili Bogu pred jedjo?«

»Kar izvoli, gospod knez,« sem mu namignil.

»Blagoslovi, Gospod, nas in tvoje darove, ki jih bomo po tvoji dobroti použili. Po Kristusu, našem Gospodu. Amen.«

Vsi smo se prekrizali, potem pa začeli srebati vročo juho. Zahvale Bogu v najinem domu pred jedjo sicer nisva vajena, vendar ta nikakor ne more škoditi. Pa še Frideriku sva ustregla in dobro se mu je zdelo.

»Friderik, jutri bo sobota. Bi rad kaj posebnega za kosilo?« ga je vprašala žena.

»Če bi bilo mogoče, bi rad pojedel kos pečene race ali pa goske. Seveda, če je mogoče, ker sem opazil, da nimata kokošnjaka oziroma račjaka.«

»Tako po kosilu bom poklicala sorodnika, ki ima kmetijo. Vem, da ima kokoši, race in gosi. Če bo le možno, bomo jutri jedli pečeno gos.«

Friderik je nazdravil in kristalni kozarci so zacingljali. »Na to se pije že vnaprej! Zdaj je že skoraj zima in treba bo napolniti v telesu baterije, da bodo zdržale do pomladi. Brez mastne race ali gosi ne gre, pa tudi ne brez mastnega prašiča! Hvala Bogu, da nam je dal te živali, ne samo da živijo, ampak tudi za naše preživetje. In potem še hvala Bogu za žlahtno kapljico pa tudi za hmelj, da spijemo kdaj hladno pivo!«

»No ja, potem pa tudi hvala Bogu za solato,« je pripomnila žena, »za dober radič, endivijo, motovilec ...«

»Draga gospa, od vseh vrst solat imam še najraje dobro zapečena svinjska rebrca,« ji ni ostal dolžan žlahtni grof in knez.

»No, ker si pa to tako lepo priznal, si zaslužil dobro sladico,« mu je odgovorila in odšla v kuhinjo.

Pili smo črno kavo s smetano in zraven jedli *princeske*, odlično sladico, ki jo žena vedno dobro pripravi.

»Odlično,« je dejal Friderik.

»Tej sladici pravimo *princeska*, ker pa si me pohvalil, dobiš še dve.«

Prinesla mu jih je na drugem krožniku (jaz še nikoli nisem bil tako postrežen); na vrh pa je dodala še velik kup stepene sladke smetane.

»Si videl, Branko, kaj naredi dobra pohvala? Si kdaj pohvalil svojo ženo?«

Nisem takoj odgovoril, potem pa sem le spravil iz sebe, ne da bi neposredno odgovoril: »Veš, Friderik, midva, torej jaz in žena, to enako čutiva!«

»Kaj enako čutiva?« me je vprašala.

Pogledal sem skozi okno in skušal obrniti pogovor na kakšno drugo temo.

»Jutri bo pa lep, sončen dan.«

»Kaj enako čutiva?« je žena vztrajala z vprašanjem.

»Da so rože rdeče in da komaj čakam pomlad,« sem ji zabrusil in upal, da bo nehala vrtati vame. Upanje se mi je uresničilo, ko je grof in knez dodal: »Kako si že dejal? *Ljubezen gre skozi želodec!*«

»Tako je,« sva oba hkrati dejala, jaz in žena. »Zato pa sva že tako dolgo skupaj!«

Po kosilu sem predlagal, da bi se malo spočili. »Friderik, če nimaš nič proti, bom malce zadremal na trosedu.«

»Nimam, ker sem nameraval oditi v tvoj kabinet in še enkrat ali dvakrat zmoliti pred Marijo in Jezusom.« Odšel je proti vratom, se tam obrnil in se - spet narahlo priklonil.

Legel sem na kavč in prižgal televizor, a me je čez dobrih pet minut zmanjkalo. Sredi popoldneva sem sanjal, da sem se peljal z avtom. Okoli mene je bila lepa pokrajina, pred menoj na obzorju pa je tiktakala velika okrogla ura. Vse večja je postajala, čez celo vetrobransko steklo se je razširila, kazalca sta se vedno hitreje premikala. Avto je drvel po cesti naravnost proti tej uri.

»Glej, Branko,« sem zaslišal neznan glas. »Sediš v avtu, ki je časovni stroj. Pelješ se v neznano, za teboj je preteklost, v tem hipu, ko prestavljaš ročico menjalnika, je sedanost, pred teboj pa je prihodnost! Pusti že enkrat preteklost, bodi v sedanosti in potuj v prihodnost!«

Ubogal sem glas, avto je počasi zmanjševal hitrost in ura na obzorju je bila vedno manjša. Sedanost je bila zdaj okoli mene, vse se je ustavljalo skupaj z avtom. Ura je izginila z obzorja, le nebesna modrina se je zrcalila skozi vetrobransko steklo. Avto je obstal, ko sem zaprl oči, nenadoma pa je speljal in to vzvratno. Pritiskal sem na pedal zavore, pa ni pomagal, tudi

volan me ni ubogal, vedno hitreje sem se vračal po isti cesti, vendar zdaj v drugo smer.

»Naprej, naprej!« je priganjal glas.

»Ne morem,« sem zakričal. »Nimam moči, ne smem še naprej!«

Nisem bil več sam. Zraven mene je sedela žena, ki me je stresala za desno zapestje, da sem skoraj izpustil krmilo. Potem sem se dokončno zbudil.

»Kaj ti je? Si kaj hudega sanjal?«

»Zakaj?«

»Čudno in nerazložno si govoril, kot da te je tlačila mora. In to zdaj, sredi dneva!«

Spomnil sem se sanj. Nisem jih zaupal ženi, le zamahnil sem z roko in vstal.

»Kje je Friderik?« sem jo vprašal.

»Prišel je iz kabineta, ko pa je videl, da spiš, se je toplo oblekel in zdaj je na terasi.«

Odšel sem k njemu in nekajkrat globoko vdihnil hladen zrak.

»Kako je, gospod knez?«

»Nisem te hotel buditi pa sem čakal tukaj, da prideš na svež zrak.

Branko, kdaj bova šla v Jurijev dol?«

»Jutri, Friderik. Zvečer bomo po televiziji poslušali vremensko napoved, mislim pa, da so napovedali nekaj lepih in sončnih dni.«

In res je zvečer v poročilih vremenar napovedal:

»... *Jutri bo pretežno jasno, prav tako v soboto in nedeljo. Hladneje bo. V ponedeljek se bo nadaljevalo suho vreme. Vremenska slika ...*«

»No, visokorodni gospod, si slišal?«

»Sem. Torej greva jutri?«

»Seveda, samo toplo se bova oblekla. V avtu nama bo prijetno, ker bom vključil gretje, tam okoli *kloštra* bo pa hladno.«

Tako. Sledila je večerja, gledanje televizije, potem pa spanje. Pač novembrski dnevi, ko zunaj nisi imel kaj pametnega početi in je bilo veliko bolje v toplem stanovanju. *Fertik, šlus, finito, šmitec ...*

Cesta je bila suha, sonce se je smejalo nad Kumom, ko sva se s Friderikom peljala proti Rimskim Toplicam. V avtu je bilo prijetno toplo, iz radia pa se je slišala poskočna polka Ansambla Slovenski muzikantje.

»Jo slišiš?« sem vprašal Friderika.

»Dobra muzika. Meni sicer malce tuja, a vseeno gre lepo v uho. Kateri trubadurji to igrajo?«

»Dragi moj grof, zdaj ni več trubadurjev z lutnjo, je pa še kar nekaj podobnosti. So pevci in pevke, muzikantje pa namesto na lutnjo igrajo na kitaro, klarinet, trobento, harmoniko ... Tole polko igra Ansambel Slovenski muzikantje, naslov skladbe pa je 'Pogled z Boča'. To je kar visoka gora nad Rogaško Slatino in Poljčanami, pravimo pa ji tudi Štajerski Triglav. Dobro jo *žgejo* tile godci, odlični instrumentalisti so. No, niso edini, takšnih je v naši Sloveniji še veliko.«

Laško je bilo za nama, prav tako Rimske Toplice in nadaljevala sva pot ob Savinji. Lepa pot v novembrskem dnevu, pa še nekaj je bilo lepo: niti enkrat nisva naletela na varuhe reda in miru v modrem, ki ti znajo včasih težiti s vprašanji: od kod prihajate, kam greste, ste kaj pili? Po nekaj kilometrih sva zavila levo in skozi Gračnico naprej do Brodnice in Lipnega Dola. Še malo in bila sva v Jurkloštru. Avto sva parkirala pred gostilno sredi naselja in izstopila. Friderik se je oziral naokoli.

»No, to je ta kraj. Semkaj sem prepeljal iz Braslovč svojo Veroniko. Tukaj je našla drugič svoj zadnji dom. A cerkev? Je to še tista cerkev?«

»Seveda je. To je cerkev svetega Mavricija, so jo pa večkrat prezidali v nekaj stoletjih. Gradu pa ni več, samo še nekaj velikih kamnov je ostalo od njega.«

Friderik je šel z dlanjo čez staro kamenje nekdanje graščine, potem pa se prijel za obe lici in vzdihnil: »Kaj, tole je ostalo od nekdanjega dvorca? Samo to je še ostalo?«

»Samo to, dragi moj gospod, obrambni stolp, graščino pa so partizani leta 1945 požgali.«

Friderik se je prekrizal in se zazrl nekam čez Voluš.

»Pa kaj jim je bila napoti ta graščina?«

»No, žlahtni gospod, kar lepo počasi. Tudi ti si zažgal in razdejal kakšen

grad, pa zgradba ni bila nič kriva. Razdejal si jo zaradi tistih, ki so v njej prebivali. Nisi je pustil drugim rodovom. Si pozabil? Sicer pa – tudi čas naredi svoje. Če ne uniči človek, se pa samo zruši od starosti. Poglej rimske ostaline. Ni jih več veliko, nekdanj pa so bile zelo trdne v cesarstvu.«

Friderik me ni gledal prav nič prijazno. Odkimal je z glavo in zažugal s pestjo nekam proti Rimskim Toplicam.

»Pa vsaj moj Jurijev dol bi pustili pri miru in mojo Veroniko. Branko, to je zame sveti kraj. Samo trije kraji so bili zame najpomembnejši: Desinič, kjer se je rodila Veronika, Jurijev dol, kamor sem jo prekopal, in Marof, kjer je živel najin sinko Anzek, dokler ni odšel v *klošter*.«

Stopila sva v cerkev svetega Mavricija.

»Tukaj je bilo to, dobro se spominjam, ko smo Veroniko pripeljali iz Braslovč. Takrat je bilo vse v siju stoterih plamenic, njen grob pa smo posuli s cvetjem. Vsako leto na dan njene smrti smo jezdili sem. Spremljali so me pajdaši, ko pa sem obstal pred njenim grobom, sem hotel biti čisto sam. Najzvestejši so me čakali pred oltarjem, ostali pa pred cerkvijo. In plamenice! Veliko plamenic je vsak leto obsevalo ta posvečen kraj!«

»Friderik, to, kar si mi povedal, me spominja na našega slovenskega pesnika Franceta Prešerna. Saj sem ti že pravil o njem. Tudi on je bil v Trnovem v cerkvi, ki je bila obsijana s premnogimi svečami, ko je gledal svojo ljubljeno Julijo. Veš, kako je napisal v pesmi? Takole je pesnik povedal v pesmi *JE OD VESEL'GA ČASA*:

*Ko je stopila v cerkev razsvetljeno,
v srce mi padla iskra je ognjena,
ki ugasnit' se ne dá z močjo nobeno ...«*

»Zelo lepo je napisal. Veš, Branko, to je resnica in redki so na svetu, ki užijejo tako čisto ljubezen. Takšno sva užila midva z Veroniko. Žal, le za kratek čas.«

»Vidva sta jo vsaj užila, naš pesnik pa nikoli. Sploh ni mogel do nje, ker je bila zanj preimenitna. Potem pa se je poročila z nekim plemičem, zapustila Ljubljano in se odselila v Novo mesto.«

V cerkvi je bilo hladno. Hodila sva po njej gor in dol, sem in tja, se ustavljala in spet hodila.

»Hladno mi je, Friderik,« sem mu dejal. »Sva že kar nekaj časa tu notri.«

»Vsaka cerkev je hladna, poleti in pozimi. No, ta je bila vsaj en dan na leto ogrevana od plamenic, ko smo obhajali dan smrti moje Veronike.«

Hodila sva po nekdanji kapiteljski dvorani, jaz sem ga že malo priganjal, on pa je še kar vztrajal.

Nenadoma me je prijel za roko in dahnil: »Vidiš?«

»Kaj?«

»Tale podstavek. To je ta!«

»Kaj, to je ta?«

»To je podstavek grobnice, kjer leži moja ljuba Veronika!«

»Čakaj, čakaj, moj knez. Zdaj se spomnim, da so nekaj pisali v časopisih, da so v nekdanji kapiteljski dvorani odkrili katafalk in trdili, da naj bi bil to grob Veronike Deseniške.«

»Ta je, tukaj je grob moje ljube!« Frideriku so se iskrile oči in kot v transu je hodil sem in tja pred podstavkom, potem pa pokleknil in se prekrižal:

»Tvoj križ, Gospod, je znamenje tvoje zmage
nad smrtjo. Z njim smo bili rešeni večnega trpljenja.
V tebi živijo vsi, ki si jih poklical k sebi. Nihče, ki
je v tebi, ne umre ...«

Pustil sem ga samega. Friderik je moral biti zdaj čisto sam, zame se ni zanimal, kot da ne obstajam, le klečal je nizko sklonjen in molil. Šel sem do oltarja in se zazrl v podobo svetega Mavricija. Kakšni časi so bili nekdanj! Kakšni slavni časi! Kartuzija je bila v tem kraju ustanovljena v dvanajstem stoletju in je bila ena od treh najstarejših srednjeevropskih kartuzij. Šele konec 16. stoletja so jo ukinili, po zatrtju jezuitskega rodu leta 1780 pa so večji del podrli in k ohranjeni samostanski cerkvi prizidali grajsko poslopje. Vse to sem prebral na internetu, preden sva se s Friderikom odpravila v ta kraj.

Obrnil sem se in odšel nazaj do visokorodnega gospoda. Ni več molil. Ne da bi se obrnil, me je začutil in se počasi dvignil.

»Kako je, moj grof? Si se pogovoril?«

»Tukaj še vedno diši po Veroniki in po tistih plamenicah. Videl sem jo, Branko. Spala je in jaz kot da bi bil sklonjen nad njo. Prav takšna je bila, kot je bila v mojem življenju in takšna me še vedno čaka.«

Začel me je stresati za roko. »Prstan, najti morava prstan! Ta moja potovanja se morajo končati. Branko, prstan je most do moje Veronike!«

Ni še hotel zapustiti cerkve. Odšel je proti oltarju, jaz pa za njim, kaj sem pač hotel. Tam se je spet prekrižal in spregovoril:

»Introibo ad altáre Dei.
Konfíteor Déo omnípotenti.«

Potem se je še enkrat prekrižal in obrnil. Odšla sva iz cerkve, ne da bi še enkrat pogledal h katafalku. Kot da se mu je mudilo iz cerkve.

»Friderik, nisem vedel, da znaš tudi latinsko. Kaj pa si dejal pred oltarjem?«

»Nekaj pač, da sem stopil k božjemu oltarju in da se spovem vsemogočnemu Bogu. To pa bom storil v tvojem kabinetu, ko se bova vrnila domov.«

Pred gostilno naju je potrpežljivo čakal avto, pa se še nisva odpeljala, temveč sva odšla v *oštarijo* in naročila vroč čaj z limono.

»Zagotovo se bom prehladil,« sem dejal Frideriku. »V cerkvi je bilo presneto hladno. Hlad je kar puhtel iz mrzlih kamnitih tal. Pa nič zato, saj ne bo prvič, niti ne zadnjič. Pri vojaki smo v strelskih jamah stali do pasu v vodi. Bil je november, deževalo je in snežilo vmes, mi pa smo streljali vse popoldne in se šele v mraku vračali v vojašnico, ki je bila oddaljena od strelišča štiri kilometre. Iz mokrih oblačil se je kar kadilo. No, smo si dejali, če se zdaj ne bomo prehladili, se nikoli ne bomo. Pa misliš, da smo se? Figo smo se, še zakašljali nismo, tako so nas utrdili!«

»Jaz se pa sploh ne morem prehladiti, saj veš, zakaj ne,« je pripomnil grof in se čudno nasmehnil.

Seveda sem vedel. Tudi jaz se ne bom več prehladil, ko bom odšel v onostranstvo.

»Sta se pogrela?« naju je vprašala prijazna natakaraica. »Morda bi še kakšen šilček, da bo pognalo kri še bolj po žilah?«

»Jaz ne, ker vozim, ti pa kar izvoli,« sem namignil Frideriku.

Bil je za to in kar rad je naredil nekaj požirkov kačje slin. Plačal sem zapitek, potem pa sva se z avtom odpeljala proti domu. Pred Celjem je Friderik zakašljal:

»Branko, prosim te, zapelji do Pelikanove poti. Rad bi odšel sam na grad.«

»Zdaj? Pa ja greva domov na kosilo!«

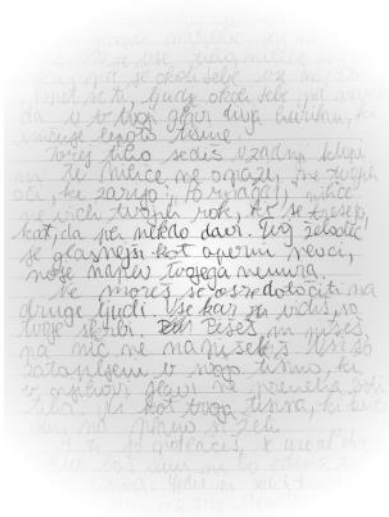
»Ti lahko greš, mene pa pusti, da grem v grad. Rad bi bil nekaj časa sam.«

Vedel sem, da ne bo popustil, zato sem mu ustregel in ga zapeljal do vznožja poti pod strmim hribom. Izstopil je, naredil nekaj korakov, se pri kapeli ozrl in mi pomahal.

»Pridem za teboj. Saj veš, kako gre pri meni, kar naenkrat bom pri tebi doma.«

Obrnil se je in odšel navkreber, jaz pa sem se odpeljal proti domu. Morda bo prišel k nama še danes, če ga spet ne bo odpeljala tista senca. Ne, zdaj ga ne sme! Zdaj, v adventnem času, v pričakovanju Jezusovega rojstva mora biti pri naju! Potem bo novo leto, minil bo januar, februar, marca pa bo prišla pomlad. Zaželel sem si je, čeprav se še zima ni niti začela. Saj bo lepo v adventnem pričakovanju, vseeno pa bi že rad imel toplo sonce, odjugo in prvo cvetenje teloha, zvončkov in žafranov. Pa še nekaj: zabeljenega regrata, travniške solate, ki očisti kri in okrepi srce. Hej, pomlad, a žal za zdaj le v mojih mislih v novembrskem popoldnevu!

~ *** ~

MLADO VSESLEDJE

Ema Julija Jagodič

ČEBELA

Čebela drevesa in rože oprahuje,
brez, da zlobne načrte kuje,
človeku se redko maščuje,
čeprav ta okolje onesnažuje.

Nabirajo nam med,
ko letijo s cveta na cvet,
zaradi tega je vsak sladkosned.
Oh, med je boljši kot sladoled!

Kako diši ta cvet,
tako bi moral dišati cel planet.
Čebele so te,
ki naredijo lepši naš svet.

~ *** ~

DRUŠTVO

Bojan Ekselenski

Prireditve minulega leta

Od lanske izdaje Vsesledja, ki je bilo malce drugačno, je minilo turbulentno leto. Jesen, zimo in del pomladi je društvo omejevala epidemija zdaj že ne tako novega virusa Covid-19. Spomladi je končno prišla ukinitvev vseh ukrepov in lahko smo zadihali s polnimi literarnimi pljuči.

Ustvarjalcem in ustvarjalkam lepe besede epidemija ni ustavila ustvarjalnosti, a je ustavila predstavitev ustvarjanja. Pevski zbori, folklorne skupine, gledališča in podobne dejavnosti, ki zahtevajo skupinsko udeležbo, so bili precej bolj prizadeti.

Zdaj smo tukaj, znova v javnosti, znova pomagamo pri bogatem kulturnem utripu v Celju in širše.

V zadnjem letu smo pripravili ali sodelovali na različnih prireditvah in delavnicah.

Svečanost ob 20. obletnici društva

Prireditve smo pripravili v veliki dvorani Narodnega doma Celje, v skladu s takratnimi koronskimi pravili. Saj še pomnite - PCT, maske ...

Program prireditve je obsegal pisan vsebinski nabor, posvečen dvajsetim letom društva in Vsesledja. Prireditve je povezovala ga. Marijana Kolenko.

Slavnostni govornik je bil g. Bojan Šrot, župan Mestne občine Celje.

Program:

Poetični uvod

Ana Marija Justin:

Še ga imamo

20 let skozi zgodovino društva

Nastop učencev Glasbene šole Celje

Živko Beškovec in Mateja Mohorko:

Poezija Ane Marije Justin, Ljudmile Conradi in dr. Zorana

Pevca

Matej Krajnc:

Uglasbena poezija Nuše Ilovar

Mateja Mohorko in Živko Beškovnik:

Branje poezije iz Vsesledja

Živko Beškovnik in Mateja Mohorko:

Poezija Metke Hojnik Verdev, Justine Strašek, Branka Zupanca in Zore Hudales

Neja Guzelj:

Uglasbena poezija Mateje Mohorko

Slavnostna podelitev bronastih, srebrnih in zlatih značk

Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti

Matej Krajnc:

Uglasbena poezija Mateja Krajnc

Sledil je družabni večer, imeli smo tudi čisto pravo torto, kot se spodobi za takšne priložnosti.

Vsesledje

Glasilo Celjskega literarnega društva

Št. 1, september 2001

Naslovnica 1. številke Vsesledja, bilo je davnega 2001 ...

Spodaj je 2. številka ...

ZBORNIK

celjskega literarnega društva

junij 2002

poezija in proza

Nekaj fotografskih utrinkov s svečanosti (str. 164 - 167).

Pisateljski izzivi

V času največjega zaprtja družbe je društvo našlo način delovanja. Izvedli smo sedem pisateljskih izzivov z različnimi ključnimi besedami ob različnih priložnostih.

Od zadnjega Vsesledja smo se v službi pisateljskih izzivov srečali novembra 2021, februarja 2022, maja 2022 in junija 2022 smo imeli zaključno prireditev ob izdaji knjige Pisateljski izziv.

Priredili smo srečanja:

- ⇒ 5. pisateljski izziv – Celjska kulturnica v soboto dopoldne, 20. 11. 2021
- ⇒ 6. pisateljski izziv – Celjska kulturnica v soboto dopoldne, 19. 2. 2022
- ⇒ 7. pisateljski izziv – Kavarna in slaščičarna Miško Knjižko v soboto dopoldne, 28. 5. 2022
- ⇒ Zaključna prireditev koronskega ciklusa pisateljskih izzivov – Celjska kulturnica v sredo, 15. 6. 2022 ob 18 uri

7. pisateljski izziv

Kavarna in slaščičarna Miško knjižko, 28. 5. 2022 dopoldne

Prireditve društva in članstva

Ta veseli dan kulture - Celjska kulturnica 3. 12. 2022 ob 18h

S prireditvijo smo kronali delavnico Interpretacija poezije, ki je bil skupni projekt ZKD Celje, KUD Zarja in našega društva.

Foto: Bojan Ekselenski

Branje ob Dnevu kulture – Zvezda v središču Celja 5. 2. 2022 dopoldne.

Foto: Bojan Ekselenski in Renata Cigler Gandolfo

Poleg učenk in učencev OŠ Lava so poezijo brali še člani in članice društva – Mateja Mohorko, Renata Cigler Gandolfo in Bojan Ekselenski. Prireditev je vodila ravnateljica OŠ Lava, Marijana Kolenko.

*Predstavitve pesniške zbirke Justine Strašek Moji ljubezni –
Celjska kulturnica 16. 3. 2022*

Prireditve je vodil Ivan Janez Domitrovič, poleg Justine Strašek so sodelovali Sonja Salobir – Lindsay in Stane Podpečan.

Foto: Bojan Ekselenski

Predstavitev zadnjih knjig Andreja Ivanuše – Celjska kulturnica 30. 3. 2022

Na prireditvi so poleg avtorja Andreja Ivanuše in vodje prireditve Bojana Ekselenskega sodelovali učenci Glasbene šole Celje pod vodstvom mentorja prof. Žige Vešligaja.

Foto: Alenka Popović

*Literarni večer z otvoritvijo likovne razstave Polone Kitak –
Celjska kulturnica 1. 4. 2022 ob 18h*

Literarno prireditev, otvoritev likovne razstave, je vodila Lučka Palir, ki je publiko skozi slike Polone Kitak popeljala z njeno poezijo. Sodelovala je tudi Glasbena šola pod vodstvom mentorja prof. Lovra Žgajnerja.

Foto: Bojan Ekselenski

*Predstavitev Supernove 11 in 12 – Celjska kulturnica 18. 5.
ob 18h*

Predstavitev revije Supernova 11 in 12, je vodil Bojan Ekselenski, sodelovala je še Mateja Mohorko in Glasbena šola Celje pod vodstvom mentorice Tamare Povh.

Foto: Bojan Ekselenski

Predstavitev nove knjige Branka Zupanca, Potepanja s Friderikom – Celjska kulturnica 25. 8. 2022 ob 18h

Predstavitev je vodila Mira Gorenšek, poleg avtorja knjige, Branka Zupanca, je sodelovala Glasbena šola Celje pod vodstvom mentorja prof. Mitje Ritlopa.

Foto: Bojan Ekselenski

*Literarni večer z otvoritvijo razstave Cvetke Pestiček –
Celjska kulturnica 3. 6. 2022 ob 18h.*

Cvetka Pestiček je predstavila skupaj s svojimi likovnimi deli še poezijo. Na prireditve naj nas spomni plakat ...

**Na otvoritev likovne razstave
z literarnim večerom**

Cvetke Pestiček, članice Celjskega literarnega društva
Ob spremljavi njene poezije in proze se bomo sprehodili med tihožitji, krajinami in
gradovi.

Cvetka Pestiček je tudi članica KUD Niansa Slov. Bistrica, in KUD Gaj Zg. Polskava,
likovna sekcija.

Predstavitev zadnjih pesniških zbirk Aljoše Peperka v okviru Slovenski dnevi knjige v Celju – Vodni stolp 17. 6. 2022

Organizator predstavitve je bil Zavod Jnana Bhakti Prada Trust.

Z Aljošem Peperkom se je pogovarjal Tibor Hercigonja.

Foto: Bojan Ekselenski

Predstavitev glasbeno-literarnega ustvarjanja Mateja Krajnc na Sejmu na zraku (Knjigarna in antikvariat Antika) – Stane-tova ulica 17. 6. 2022 ob 11h.

Matej Krajnc je predstavil svoja zadnja literarna dela in poskrbel za glasbeno popestritev. Spodaj sta sliki z dveh prireditev v Antiki, ki ju je Matej povezoval in glasbeno opremil - Bojan Sedmak in Anja Radaljac.

Foto Bojan Ekselenski

Prireditve članstva v okviru Poletja v Celju

Nekaj članic in članov društva je imelo tudi predstavitve v okviru Poletja v Celju. Bolj ali manj so imeli srečo z vremenom. Smolo je imel samo Aljoša Peperko, ki je moral prireditev preseliti na prireditveni prostor Špitala za Prjatle. No, prireditev je uspela.

- ⇒ Alenka Kokalj – Vodni stolp 16. 6. 2022 ob 20h
- ⇒ Milena Šimunič – Mestna plaža 18. 6. 2022 ob 10h
- ⇒ Aljoša Peperko – Vodni stolp (Špital za Prjatle zaradi slabega vremena) – 7. 7. 2022 ob 20h
- ⇒ Bojan Ekselenski – Vodni stolp 4. 8. 2022 ob 20h

Spodaj je kolaž fotk. Avtorji fotografij so Mira Gorenšek in Bojan Ekselenski

*Predstavitve otroške literature članov CLD – Mestna plaža,
19. 7. 2022 ob 19h.*

Prireditve je vodila in sodelovala s svojimi deli Mateja Mohorko, sodelovali so Andrej Ivanuša, Blaž Šafarič, Bojan Ekselenski, Milena Šimunič, Nada Tržan-Herman in Vanja Tajnšek. Sodelovala je tudi Glasbena šola Celje pod vodstvom mentorja prof. Lovra Žgajnerja.

Foto: Bojan Ekselenski in Mira Gorenšek

Mozaik besede in vina – tradicionalna prireditev pri Vodnem stolpu 24. 8. 2022 ob 20h.

Prireditev je vodil Ivan Janez Domitrovič, sodelovali so Justina Strašek, Bojan Ekselenski, Stojan Knez, Matej Krajnc, Nada Tržan Herman, Alenka Kokalj, Blaž Šafarič, Milena Šimunič, Barbara Jelen, Dragan Mitič, Zdenka Jagodič, Gojko Jevšenak. Poezijo je interpretiral Svit Stisovič.

Foto: Mira Gorenšek

Sodelovanje na različnih prireditvah

Celjsko literarno društvo je sodelovalo na nekaterih prireditvah s svojo stojnico in predstavitvijo društva. Naši člani občasno sodelujejo na literarnih večer v Knjigarni in antikvariatu Antika.

Članice in člani Celjskega literarnega društva sodelujejo kot aktivni udeleženci ali voditelji različnih literarnih prireditev. Spodaj je seznam samo nekaterih.

- ⇒ Bojan Ekselenski in Ivan Šokič – Branik svobode (15. 3. 2022)
- ⇒ Zoran Pevec in Barbara Rigler – poezijo so brali Ivan Dobnik, Ivan Janez Domitrovič, Metka Hojnik Verdev, Slavica Tesovnik, Rok Komel, Jože Hribnik in Bojan Ekselenski (22. 3. 2022)
- ⇒ Matej Krajnc in Bojan Sedmak (29. 3. 2022)
- ⇒ Matej Krajnc in Anja Radaljac (19. 4. 2022)
- ⇒ Matej Krajnc in Simona Klemenčič – Hiša brez ogledal (17. 5. 2022)

Častitljivi jubilej Ljudmile Conradi

Zgodba o predanem prostovoljstvu

Ljudmila Lampret Conradi se je rodila tretjega septembra leta 1942 v Spodnjih Poljčanah, v hiši, v kateri je pred njenim rojstvom živel družina pesnika Kajetana Koviča. Ko ji je bilo tri leta, se je s starši in bratom preselila v Rače, kjer je bil njen najbližji sosed sedanji pisatelj Marjan Tomšič. Tam je obiskovala osnovno šolo in nižjo gimnazijo, v Mariboru pa učiteljske. V Ljubljani je diplomirala na prvi stopnji Filozofske fakultete iz slovenskega in srbohrvaškega jezika in književnosti. Poučevala je v Zgornji Koreni, v Mariboru, Štorah, zadnjih 22 let pa v Celju.

Na šolah je 31 let urejala šolska glasila in bila mentorica učencem v literarnih in dopisniških krožkih. Za šolsko glasilo so učenci prejeli številne nagrade.

Enajst let je bila mentorica mladim, ki so raziskovali življenje in delo pisatelja Frana Roša. Že od začetka sodeluje pri organizaciji Roševih dni – literarnem srečanju osnovnošolskih piscev – sprva v lokalnem, nato pa v državnem obsegu. Pri Združenju prijateljev slepih Slovenije že dolga leta sodeluje pri organizaciji srečanj slepih in slabovidnih literatov. Vodila je preko 20 literarnih delavnic pri Medobčinskem društvu prijateljev mladine Celje za nadarjene osnovnošolce.

Uredila je zapuščino pesnice Mete Rainer in napisala njeno bibliografijo. Mnogo let prostovoljno vodi literarno skupino starejših Beseda – besede v Domu ob Savinji Celje in ureja literarno delo članov skupine.

Piše prozo in poezijo. S svojimi literarnimi prispevki dolga leta sodeluje pri LIKUS-u, Domžalski Lipi, Mentorju, šentjurskem zborniku, Vpogledu,

Vsesledju, Hotenjih, V zatišju besed in še kje. Za tedenski časopis Celjan je v trinajstih letih napisala preko 3500 novinarskih člankov – reportaž, intervjujev in krajših prispevkov o kulturi.

Pomembna je tudi njena vloga v Celjskem literarnem društvu, kjer je nepogrešljiva pri delu društva. Posebej moramo izpostaviti njene intervjuje z lavreati Veronikine nagrade. Pri zadnjem knjižnem projektu Celjskega literarnega društva, Pisateljski izzivi, je sodelovala s haikuji, ki jih je tudi sama brala.

Njena bibliografija je obsežna, zato se omejimo samo na njene knjige:

- ⇒ Leta 2011 - kratka proza Podivjana reka (založba VED).
- ⇒ Leta 2014 - kratka proza Če bi molčala (založba VED).
- ⇒ Leta 2014 - kratka proza Pri sveti Barbari (založba VED)
- ⇒ Leta 2015 - slikanica Tekmovanje slikanic (samozaložba)

V mnogih knjigah se pojavlja kot lektorica, urednica, avtorica spremne besede ali avtorica besedil ...

Milka ni samo literarna ustvarjalka, temveč je znana tudi kot odlična amaterska igralka. Da povzamem, je legenda celjske (ljubiteljske) kulture.

Vsekakor želimo naši Milki še mnoga ustvarjalna leta.

Literarni razpisi društva

Razpis za Vsesledje

Revija Vsesledje je splošna revija za kulturo in literaturo. Izhaja 1x letno, praviloma oktobra, ko je predstavitev, ki je ena od osrednjih prireditev Celjskega literarnega društva.

Odgovorni urednik revije je dr. Zoran Pevec.

V reviji objavljamo:

- ⇒ poezijo (zaželeno je nekaj pesmi, da ima urednik določen izbor), prozo (kratke zgodbe), esejistiko, recenzije, dramatiko (kratka dramska besedila)

Pomembno o pripravi besedila za objavo:

- ⇒ **Besedila morajo biti v elektronski obliki** (wordov format) poslana po elektronski pošti kot priloga, seveda s priloženimi podatki o avtorju(-ici).
- ⇒ Rok za pošiljanje za tekoče leto je **1. junij**. Prispevki, ki prispejo kasneje, se objavijo samo po dogovoru z urednikom.

Poseben del revije je **Mlado Vsesledje** za šolajočo mladino.

Pošiljanje prispevkov:

- ⇒ celjsko.literarno@outlook.com (društvo)
- ⇒ zoran.pevec@gmail.com (odgovorni urednik)

Obiščite tudi spletno stran <http://cld.si> in <http://cld.si/Vsesledje.html>

Razpis za Supernovo in Fanfest

Za Supernovo in Fanfest najdete razpise na:

<http://cld.si/supernova.html>

<http://fanfest.si/> in <http://fanfest.si/Zbirka.html>

Naslov uredništva:

- ⇒ celjsko.literarno@outlook.com (s pripisom »za Supernovo«)
- ⇒ bojan.ekselenski@gmail.com (urednik revije)
- ⇒ fanfest.festival@gmail.com

Gregor Strniša

Gregor se je rodil 18. novembra 1930 kot četrti otrok Alojziji in Gustavu Strniši, oba sta bila sodna uslužbenca. Pisateljski dar je podedoval po očetu, ki je bil mladinski pisatelj. Očetu je ilustriral tri otroške knjige. Osnovno šolo in klasično gimnazijo je obiskoval v Ljubljani. Maja 1949 je bil aretiran skupaj s starši in obsojen na dve leti izgube državljanских pravic. V zaporu je poskusil narediti samomor. V zadnjem obdobju v taborišču je že začel resno pisati. Po maturi, ki jo je opravil po vrnitvi iz zapora, se je vpisal na Filozofsko fakulteto, kjer je diplomiral iz angleščine in nemščine. Prejel je tudi študentsko Prešernovo nagrado. Ves čas je ostal svobodni umetnik. Z avtorskimi

honorarji je odkupil zaplenjeno družinsko hišo v Rožni dolini.

Umril je leta 1987. Mučile so ga depresija in dipsomanija vrste odvisnosti od alkohola.

Že zelo zgodaj je začel z lastnim pisateljevanjem, že kot dvanajstletnik je objavil poezijo v mladinskem listu *Naš rod*.

Pomembno je bilo njegovo sodelovanje s Svetlano Makarovič, ki je nastopala pri uprizoritvi njegovih poetičnih dram. V njeni poeziji je opazen njegov vpliv. Najbolj aktiven je bil med 1950 in 1960, takrat se je mladi rod pesnikov premaknil v intimizem – zanimala jih je psiha malega mestnega človeka. Teme in motivi poezije so absurd, odtujenost, razčlovečenje, iskanje smisla in smrt. Izražajo besen odpor in obup, ker želijo osmisliti svoje občutenje groze. Ta poezija je nastajala kot posledica vojnih travm in kasneje kot odraz povojnega dogajanja in reakcijo na porabniško družbo in njene konflikte s kulturo. Jezik je pogosto neestetski, nelogičen in težje razumljiv.

Njegove pesmi so oblikovno stroge, po navadi v tri- in štirivrstičnih kiticah, namesto rime je uporabljal asonanco. Teme njegovih del so bivanjske, ukvarja se z obsedenostjo, trpljenjem, smrtjo, življenjem na robu propada, blaznostjo. V vseh delih je prisotna metafizika vesoljstva, ki se postavlja nasproti antropocentrizmu. Človek ni središče sveta, je le del vesoljstva (Mozaiki, 1959); sam pravi temu kozmična zavest. Človekov svet na zemlji je le eden od svetov, ki se človeku razodevajo, obstaja pa jih še veliko več. Skrajno stopnjo v kozmičnem območju delovanja predstavlja zbirka Oko (1974). Opira se na antične mite, srednjeveške zgodbe in pravljичne like. Uvrščajo ga v strujo postsimbolistov.

Njegova biografija je obširna, saj vsebuje množico pesniških zbirk in dram. Ustvarjal je tudi esejistiko, pripovedno in mladinsko prozo ter radijske igre.

Pomemben pečat je dal tudi glasbeni sceni, saj so mnoga njegova uglasbena besedila postale popularne popevke, ki so postale zimzelena klasika slovenske popularne glasbe (Bele ladje, Ne prižigaj luči v temi, Na Zmajskem mostu, Spominčica, Na Ljubljanskem gradu, Vagabund, Lonec brez medu, Leti, leti lastovka, Utrinek, Na vrhu nebotičnika, Ko boš prišel, zmeraj prinesi mi rože, Zemlja pleše ...)

Za svoje delo je prejel nagrado Prešernovega sklada (1964), Župančičevo (1974) in Prešernovo nagrado (1986), nagrado Sterijevega pozorja in druge pa je zavrnil. Posmrtno so mu podelili prvi Kristal Vilenice (1987).

Vir: Wikipedija

Fotografija: <http://runjoeteka.blogspot.com/>

**Glasbena
šola Celje**

110 let

JAVNEGA GLASBENEGA
ŠOLSTVA V CELJU

ZADNJA STRAN

Luka Višnikar: **TRENUTNOST**

Mestni lokal.

Sopara se počasi ohlaja v zasenčenosti.

Vesel sem, da sem lahko ostal le stol

ali na novo pobrisana miza,

kot senčnik ali kava v mirovanju –

ne da bi moral izgovarjati besede,

ali da bi moral sodelovati pri

vsakodnevnemu zlaganju zlogov,

besednih zvez in samoumevnih

stavkov.

Zamaknjen v topel veter, v štetje

mimovozečih avtomobilov – ne da

bi vedel, kolikšen je njihov seštevek,

ali pa kot mimoidoči maček,

ki je legel v senci hladne trave,

v brezimenskem strmenju in goli

radovednosti, iz katere opazuje in

mu to dejanje zadošča;

kar mu na uhlje prinesejo zračni

tokovi, je zanj nezemeljsko;

kar se nam izliva iz ust in kar

gradimo po praznini za oblikovanje.

2001 - 2021

20 let